

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

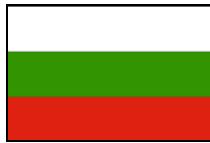
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Част.....	6
ВЪВЕДЕНИЕ	6
I. Част	8
ДАНИ ЗА ОБЩИНИТЕ И НАСЛЕНИТЕ МЕСТА, КОИТО ПОПАДАТ В ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ КИРКОВО - ЗЛАТОГРАД	8
1. Списък на общините, обхванати от МИГ	8
2. Списък на населените места, обхванати от МИГ	10
3. Брой жители на териториите, обхванати от МИГ	10
КАРТА НА ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ КИРКОВО - ЗЛАТОГРАД	13
II. Част	14
ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА	14
A. Природо-географска характеристика	14
1. Географско разположение.....	14
2. Релеф, геоморфология и полезни изкопаеми	14
3. Климат	16
4. Хидрография	17
5. Почви	20
6. Растителност и животински свят	21
7. Баланс на територията. Горски и земеделски територии	29
B. Демографска характеристика	32
1. Брой и динамика на населението.....	32
2. Пространствено разпределение на населението	34
3. Структури и характеристики на населението	36
8. ИЗВОДИ за тенденциите в динамиката на промяна на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012-2014 г.....	51
C. Оценка на инфраструктурната осигуреност и нужди на територията	52
1. Транспортна инфраструктура	52

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

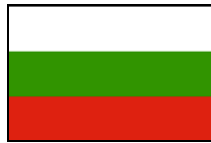

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

2.	ВиК инфраструктура	55
3.	Управление на отпадъците.....	57
4.	Енергийна инфраструктура	59
5.	Комуникационна инфраструктура	61
6.	Хидромелиорации.....	61
D.	Социален анализ	62
1.	Пазар на труда, заетост, безработица и благосъстояние на населението.....	62
2.	Образование	66
3.	Здравеопазване	72
4.	Социални структури и услуги.....	75
5.	Култура и културно-историческо наследство	81
6.	Спорт.....	85
E.	Икономически анализ.....	87
1.	Обща характеристика на икономиката	87
2.	Структура на икономиката.....	89
III.	Част.....	113
	АНАЛИЗ НА НУЖДТЕ И ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА	113
IV.	Част.....	118
	ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ	118
V.	Част	120
	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ	120
VI.	Част.....	124
	ПОТРЕБНОСТИ НА УЯЗВИМИТЕ И МАЛЦИНСТВЕНИ ГРУПИ, ПРИ НАЛИЧИЕ НА ТАКИВА	124
	ПРИЛОЖЕНИЯ	Грешка! Показалецът не е дефиниран.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1 Място и значение на настоящия анализ в процеса по разработване на СВОМР 7	
Фигура 2 Динамика на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2011 – 2014 г.	33
Фигура 3 Население в град Златоград и селата в общината за периода 2012 2014 г.	34
Фигура 4 Динамиката в съотношението на мъжете и жените на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2010 – 2014 г.	36
Фигура 5 Брой на населението според пол – община Кирково	37
Фигура 6 Брой на населението според пол – община Златоград	37
Фигура 7 Живородени на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2012 – 2014 г.	38
Фигура 8 Починали на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012 – 2014 г.	39
Фигура 9 Живородени и починали мъже и жени през периода 2012 – 20214 г. на територията на МИГ Кирково – Златоград.....	39
Фигура 10 Динамика в естествения прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2012 – 2014 г.....	40
Фигура 11 Динамика в естествения прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2012 – 2014 г. според пола.....	41
Фигура 12 Механичен прираст на територията на МИГ Кирково – Златоград, 2014 г...	42
Фигура 13 Динамика на заселените и изселени мъже и жени в периода 2012 – 2014 г.	43
Фигура 14 Механичен прираст през периода 2012-2014 г.....	43
Фигура 15 Сключени бракове през периода 2012 – 2014 г.....	44
Фигура 16 Динамика и дял на населението според възрастовата група	45
Фигура 17 Намаление на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград през всяка от годините 2012, 2013, 2014, в сравнение с предходната	47
Фигура 18 Население на територията на МИГ Кирково – Златоград според възрастовата група и пола, 2014 г.....	47
Фигура 19 Етническа структура на населението на територията на МИГ Кирково - Златоград.....	48
Фигура 20 Средногодишно равнище на безработицата (%)	65
Фигура 21 Разпределение на броя предприятия по икономически сектори, 2014 г.	93
Фигура 22 Произведена продукция от предприятията, развиващи дейност в най-значимите икономически сектори в местната икономика, 2014 г.....	94

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 23 Приходи от дейността на предприятията от най-значимите икономически сектори в местната икономика, 2014 г.	94
Фигура 24 Дял на заетите лица от общия брой заети в основните за местната икономика сектори, 2014 г.	95
Фигура 25 Брой предприятия на територията на МИГ Кирково – Златоград, в приоритетните допустими сектори по ОПИК ПО2, ИП2, по данни на НСИ за 2014 г.	99
Фигура 26 Произведена продукция от предприятията на територията на МИГ Кирково – Златоград, в приоритетните допустими сектори по ОПИК, ПО2, ИП2, по данни на НСИ за 2014 г.	100
Фигура 27 Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (хил.лв.)	102

СЪДЪРЖАНИЕ НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1 Категории села на територията на МИГ, според броя жители	8
Таблица 2 Списък на населените места на територията на МИГ	11
Таблица 3 Баланс на територията на МИГ Кирково - Златоград	29
Таблица 4 Намаление на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012 – 2014 г.	33
Таблица 5 Брой населените места на територията на МИГ Кирково – Златоград в риск от обезлюдяване към 31.12.2014 г.	35
Таблица 6 Живородени, починали и естествен прираст по пол на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2012 – 2014 г.	37
Таблица 7 Структура на населението според етническа принадлежност	48
Таблица 8 Образователна структура на населението	49
Таблица 9 Брой жилища на територията на МИГ Кирково - Златоград	50
Таблица 10 Видове жилища	51
Таблица 11 Наети лица по трудово и служебно правоотношение по общини и на територията на МИГ Кирково - Златоград	63
Таблица 12 Данни за безработицата на територията на МИГ Кирково - Златоград	63
Таблица 13 Училища на територията на МИГ Кирково - Златоград	66
Таблица 14 Детски заведения на територията на МИГ Кирково - Златоград	69
Таблица 15 Брой детски учители в детските градини на територията на МИГ Кирково - Златоград	71
Таблица 16 Лечебни и здравни заведения и леглови фонд за периода 2012 -2014 г.	72
Таблица 17 Социални заведения на територията на МИГ Кирково - Златоград	75

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 18 Непълнолетно население в риск на територията на МИГ Кирково - Златоград.....	78
Таблица 19 Пълнолетно население в риск на територията на МИГ Кирково - Златоград	79
Таблица 20 Структура на предприятия според броя на заетите в тях.....	89
Таблица 21 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012 – 2014 г.	91
Таблица 22 Брой на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности общо за общини Кирково и Златоград	97
Таблица 23 Произведена продукция от отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности общо за общини Кирково и Златоград	98
Таблица 24 Данни от местата за настанява за периода 2013 – 2015 г. на територията на МИГ Кирково Златоград	102
Таблица 25 Разпределение на земеделските земи в община Кирково по вид собственост, май 2016 г.	105
Таблица 26 Отглеждани животни в община Златоград, 2014 г.	107
Таблица 27 Защитени зони от мрежата натура 2000, които се намират на територията на бъдещата миг Кирково-Златоград	111
Таблица 28 Видове и хабитати, които попадат в категорията „Неблагоприятно/незадоволително състояние на видовете“ на територията на МИГ Кирково - Златоград.....	112
Таблица 29 Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ Кирково - Златоград.....	114
Таблица 30 Групи заинтересовани страни на територията на МИГ Кирково - Златоград	119

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Част

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад представя резултатите от проучване на настоящата ситуация на територията на общините Кирково и Златоград, изготвен за целите на Стратегия за ВОМР на МИГ Кирково – Златоград, разработена по проект по под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. Анализът е разработен в първото шестмесечие на 2016 г., когато последната налична статистическа информация е за 2014 г. вкл. За целите на подаването на СВОМР по под-мярка 19.2 е извършена актуализация на настоящия анализ, във връзка с актуализиране на част от статистическата информация, включена в анализа – брой население.

Основната цел на анализа е да идентифицира проблемите, потребностите и приоритетите на територията за целите на разработваната стратегия за ВОМР, в това число - анализ на пазара и средата, нагласите на населението, нуждите и потребностите на бизнеса и нестопанския сектор на територията и др.

Анализът обхваща територията на двете общини с общи административни граници – Кирково и Златоград. Територията на община Кирково покрива територията на бенефициента по настоящия проект – Местна инициативна група „Кирково-2010“. В резултат на изпълнението на дейностите по проекта, територията на проектния партньор – община Златоград ще се присъедини към тази на МИГ, а името ще бъде променено на Местна инициативна група – Кирково-Златоград.

Целта на социално-икономическото проучване е да разкрие проблемите и потребностите на територията на двете общини в контекста на целите на подхода ВОМР, а именно подобряване качеството на живот и неизоставане в развитието на местните общности в селските райони. Проучването има за цел да очертае спецификата на територията, в това число на потенциала за икономическо развитие, силните и слабите страни и възможностите за развитие. Настоящият анализ ще послужи за определяне на целите и приоритетите на стратегията за ВОМР. Той е от изключителна важност, тъй като от неговото качество ще зависи и успешното прилагане на стратегията за ВОМР на територията на общините Кирково и Златоград.

Във фокуса на настоящия анализ е поставено развитието на двете общини до 2020 г. Пространственият обхват на анализа включва териториалния обхват на двете общини

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

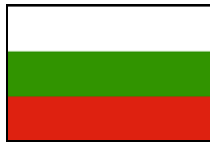
(Кирково и Златоград), включително двата общински центъра - град Златоград, село Кирково и всички населени места от двете общини. Стратегическите насоки за развитие и визията за развитие на територията се формират от нейните специфични ресурси, дадености и потенциал. Територията се характеризира като съчетание от богата природа, древна история и утвърдена национална и регионална значимост. Двете общини са с ключово трансгранично значение, тъй като на територията им са разположени ГКПП Златоград-Ксанти и Маказа – пресечни точки между Република България и Република Гърция. Територията е с утвърдени позиции в икономическо отношение, наличните природен потенциал и богато културно-историческо наследство са предпоставка за устойчивото развитие на туризма. Съхранената природа, природните дадености, сравнително добрата техническа инфраструктура и богатия човешки потенциал дават възможност за устойчиво и балансирано развитие. Потенциалът за развитие е значителен и е свързан най-вече с възможностите, които предоставя ключовото географско положение, с което са свързани надеждите на местните жители за икономическия и социален потенциал.

Фигура 1 Място и значение на настоящия анализ в процеса по разработване на СВOMP

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

I. Част

ДАНИ ЗА ОБЩИНИТЕ И НАСЛЕНИТЕ МЕСТА, КОИТО ПОПАДАТ В ТЕРИТОРИЯТА НА МИГ КИРКОВО - ЗЛАТОГРАД

1. Списък на общините, обхванати от МИГ

МИГ Кирково - Златоград обхваща територията на две общини – Кирково и Златоград. Общата площ на територията е 713,8 кв. км. Към 31.12.2014 г., селищната мрежа в МИГ Кирково - Златоград се състои от общо 84 населени места – 1 град (Златоград) и 83 села. През следващите две години (2015 и 2016 г.) **три** от селата на територията на МИГ са **напълно обезлюдени**. Селищната структура на МИГ Кирково – Златоград към 31.12.2016 г. вече се състои 81 населени места – 1 град и 80 села. Урбанистичната структура на община Кирково включва общинския център с. Кирково и още 71 села (с едно по-малко в сравнение с 2014 г.). На територията на МИГ има само един град – град Златоград. Структурата на община Златоград е съставена от центъра на общината – гр. Златоград и 8 села (с две по-малко в сравнение с 2014 г.).

Според населението на селата, влизащи в състава на двете общини към 31.12.2016 г., те са разделени в 5 категории, представени в следващата таблица:

Таблица 1 Категории села на територията на МИГ, според броя жители

Община	големи (с население от 2000 до 5000 души)	средни (с население от 1000 до 2000 души)	малки (с население от 200 до 1000 души)	много малки (с население под 200 души)	Напълно обезлюдел и заличени към 31.12.2016 г.
Кирково	с.Бенковски	с.Дрангово, с.Тихомир, с.Чакаларово, с.Чорбаджийско	с.Върбен, с.Горно Къпиново, с.Горски извор, с.Горно Кирково с.Джерово, с.Добромирци, с.Долно Къпиново,	с.Априлци, с.Брегово, с.Върли дол, с.Вълчанка, с.Гривяк, с.Дедец, с.Делвино, с.Дрянова глава, с.Еровете,	с. Нане – 0 жители, все още не е заличено; с.Бързея

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

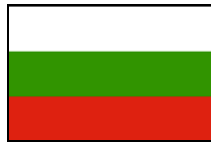
„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Община	големи (с население от 2000 до 5000 души)	средни (с население от 1000 до 2000 души)	малки (с население от 200 до 1000 души)	много малки (с население под 200 души)	Напълно обезлюдел и заличени към 31.12.2016 г.
Златоград	с.Старцево	с.Долен	с.Домище, с.Дружинци, с.Дюлици с.Завоя, с.Каялоба, с.Кирково, с.Китна, с.Кран, с.Кукуряк, с.Кърчовско, с.Малкоч, с.Могилане, с.Островец, с.Подкова, с.Пресека, с.Първица, с.Самодива, с.Старово, с.Стоманци, с.Фотиново, с.Хаджийско, с.Шопци, с.Шумнатица, с.Ерма река, с.Аламовци	с.Загорски, с.Здравец, с.Светлен, с.Козлево, с.Костурино, с.Крилатица, с.Кремен, с.Лозенградци, с.Медевци, с.Метличина, с.Метличка, с.Мъглене, с.Орлица, с.Пловка, с.Първенци, с.Растник, с.Самокичка, с.Секирка, с.Средско, с.Старейшино, с.Стрижба, с.Царино, с.Чавка, с.Чичево, с.Шипок, с.Яковица, с.Янино с.Страшимир, с.Цацаровци, с.Кушла, с.Пресока,	с.Мързян; с.Фабрика (14 жители през 2014 г.), към 31.12.201 6 г.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Община	големи (с население от 2000 до 5000 души)	средни (с население от 1000 до 2000 души)	малки (с население от 200 до 1000 души)	много малки (с население под 200 души)	Напълно обезлюдени и заличени към 31.12.2016 г.
					напълно обезлюдени и заличени
общ брой	2	5	32	41	3 заличени села през последните 2 год.

2. Списък на населените места, обхванати от МИГ

На територията на партньорите по проекта са включени 81 населени места, от които 1 град и 80 села.

Община Кирково включва село Кирково и още 71 села: с. Априлци, с. Бенковски, с. Брегово, , с. Вълчанка, с. Върбен, с. Върли дол, с. Горно Кирково, с. Горно Къпиново, с. Горски извор, с. Гривяк, с. Дедец, с. Делвино, с. Джерово, с. Добромирци, с. Долно Къпиново, с. Домище, с. Дрангово, с. Дружинци, с. Дрянова глава, с. Дюлица, с. Еровете, с. Завоя, с. Загорски, с. Здравец, с. Каялоба, с. Китна, с. Козлево, с. Костурино, с. Кран, с. Кремен, с. Крилатица, с. Кукуряк, с. Кърчовско, с. Лозенградци, с. Малкоч, с. Медевци, с. Метличина, с. Метличка, с. Могиляне, с. Мъглене, с. Нане (към 31.12.2016 г. е с 0 жители, но все още не е заличено), с. Орлица, с. Островец, с. Пловка, с. Подкова, с. Пресека, с. Първенци, с. Първица, с. Растник, с. Самодива, с. Самокитка, с. Светлен, с. Секирка, с. Средско, с. Старейшино, с. Старово, с. Стоманци, с. Стрижба, с. Тихомир, с. Фотиново, с. Хаджийско, с. Царино, с. Чавка, с. Чакаларово, с. Чичево, с. Чорбаджийско, с. Шипок, с. Шопци, с. Шумнатица, с. Яковица и с. Янино.

Община Златоград обхваща землищата на 9 населени места – град Златоград и 8 села: с. Аламовци, с. Долен, с. Ерма река, с. Кушла, , с. Пресока, с. Старцево, с. Страшимир, с. Цацаровци.

3. Брой жители на териториите, обхванати от МИГ

Населението на двете общини – Кирково и Златоград е 32 214 жители, към 31.12.2016 г. (по данни на НСИ). Населението на община Кирково представлява 65,6 % от общия брой население, обхванато от МИГ и на община Златоград – съответно 34,4 %. Списък на

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

населените места и броя жители във всяка от двете общини е представен в следващата таблица:

Таблица 2 Списък на населените места на територията на МИГ, към 31.12.2016 г.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ЕКАТТЕ	Община/ Населени места	Население	ЕКАТТЕ	Община/ Населени места	Население	ЕКАТТЕ	Община/ Населени места	Население
0914	Кирково	21129	37767	с.Козлево	60	69482	с.Стоманци	248
00120	с.Върбен	533	39013	с.Костурино	13	69866	с.Стрижба	108
00905	с.Априлци	104	39445	с.Кран	238	72463	с.Тихомир	1102
03825	с.Бенковски	2231	39877	с.Крилатица	168	76159	с.Фотиново	827
07942	с.Брегово	79	40511	с.Кукуряк	188	77092	с.Хаджийско	322
12886	с.Върли дол	2	40988	с.Кърчовско	230	78183	с.Царино	1
13055	с.Вълчанка	140	41174	с.Кремен	86	80065	с.Чавка	17
16821	с.Горно Къпиново	247	44080	с.Лозенградци	183	80090	с.Чакаларово	1207
17138	с.Горски извор	681	46680	с.Малкоч	272	81493	с.Чичево	48
17871	с.Гривяк	113	47531	с.Медевци	74	81565	с.Чорбаджийско	1852
18558	с.Горно Кирково	468	47888	с.Метличина	153	83226	с.Шипок	26
20496	с.Дедец	57	47891	с.Метличка	27	83449	с.Шопци	361
20554	с.Делвино	176	48845	с.Могиляне	416	83538	с.Шумнатица	410
20777	с.Джерово	293	49480	с.Мъглене	81	87309	с.Яковица	62
21631	с.Добромирци	399	51086	с.Нане	0	87415	с.Янино	65
22678	с.Долно Къпиново	280	53878	с.Орлица	170			
22928	с.Домище	326	54393	с.Островец	337	2111	Златоград	11085
23577	с.Дрангово	932	56808	с.Пловка	79	00196	с.Аламовци	243
23803	с.Дружинци	287	57039	с.Подкова	388	21871	с.Долен	1179
23892	с.Дрянова глава	68	58178	с.Пресека	322	27588	с.Ерма река	798
24743	с.Дюлица	306	59054	с.Първенци	30	31111	гр.Златоград	6514
27591	с.Еровете	101	59063	с.Първица	321	40806	с.Кушла	54
30106	с.Завоя	320	62236	с.Растник	137	59344	с.Пресока	43
30140	с.Загорски	73	65214	с.Самодива	275	69105	с.Старцево	2098
30675	с.Здравчец	163	65228	с.Самокитка	73	69759	с.Страшимир	90
35016	с.Светлен	28	66024	с.Секирка	29	78241	с.Цацаровци	66
36748	с.Каялоба	217	68577	с.Средско	123			
36926	с.Кирково	668	68895	с.Старейшино	89			
37071	с.Китна	313	68953	с.Старово	324			

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

II. Част

ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА

А. Природо-географска характеристика

1. Географско разположение

Територията на МИГ Кирково – Златоград се намира в Южен централен район (NUTS 2). Двете общини, обхванати от местната инициативна група се намират в административните граници на две различни области – Кърджали и Смолян, като двете общини имат обща териториална граница.

Община Кирково се намира на територията на област Кърджали. Община Кирково е втора по население и трета по територия в област Кърджали. Разположена е в региона на Източните Родопи върху площ от 538 кв.км. Граничи с общините Крумовград, Златоград, Джебел и Момчилград. Южната граница на общината съвпада с държавната граница с Република Гърция. **Община Златоград** е част от общините на територията на област Смолян, разположена е на границата между ридовете на Западните и Източните Родопи. Намира се на около 300 км от столицата – София, на около 70 км от международно-известния курортен комплекс Пампорово и на 55 км югоизточно от областния център град Смолян. Златоград е най-южният български град и е разположен само на 4 км от българо-гръцката граница и на 75 км от Бяло море. На изток Община Златоград граничи с общините Кирково и Джебел, на север с община Неделино, а на запад с общините Мадан и Рудозем. Южната ѝ землищна граница съвпада с границата на Република България с Република Гърция. Територията на общината е 173.4 кв.км., която е 5.41 % от тази на Смолянска област и 0.2 % от тази на страната.

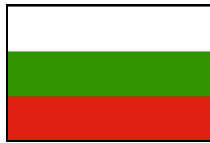
Ключовото географско положение на двете общини и трансграничното им значение (на територия им са разположени ГКПП Златоград-Ксанти и Маказа – пресечни точки между Република България и Република Гърция), представляват изключителен потенциал за устойчиво икономическо развитие, чрез по-лесното достигане на бизнеса до чужди пазари и нарастване на туристическия поток.

2. Релеф, геоморфология и полезни изкопаеми

Релефът на **община Кирково** е равнинно-хълмист до хълмисто-предпланински. В границите на общината попадат северните склонове на Източнородопските ридове – Мъгленик и Гюмюрджински Снежник. Средната надморска височина е 523 м., като най-високата точка е връх Вейката - 1463 м, които е и най-южната географска точка на България.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

На територията на община Кирково са открити няколко находища на полезни изкопаеми. При село Яковица има находище на хромови и железни руди, в с. Костурино на хромова руда, залежи от оловно - цинкови руди са открити край селата Шумнатица, Чакаларово и Джерово. В настоящия момент находищата на полезни изкопаеми не се експлоатират. На територията на община Кирково има и находища на нерудни полезни изкопаеми-азбест, кианит, дистен, фелицат, гранити, мрамори и други използвани в строителството.

Релефът в **община Златоград** е с ясно изразен масивен нископланински и среднопланински характер и с хълмист облик, разчленен от широки долини, в които се редуват проломни стеснения. Теренът е силно пресечен, което се обуславя от добре развитата и гъста хидрографска мрежа. Билата на планинските масиви са по-слабо разкъсани и имат заравнен облик. Преобладаващите геоморфолжки форми са дълбоки долове със стръмни скалисти брегове и многобройни притоци. Отпечатъци върху формирането на релефа са дали вида, напукаността, хидротермалните изменения, изветряването и многобройните тектонски-разломни нарушения на метаморфните скали. Главният фактор е бил интензивното издигане на скалния масив. Вследствие на външните релефообразуващи сили са се образували причудливи скални форми близо до територията на Община Златоград (с. Бенковски).

На територията на Община Златоград се намират находища на оловно - цинкова руда. Запасите, които се разработват, се намират в южната част на маданското рудно поле, като експлоатационни работи се провеждат на три участъка - "Мързян", "Гюдюрска" и "Андрои - Шумачевски дол", обособени в един рудник "Ерма река". В дълбочина е установен мраморен хоризонт с дебелина над 800 м, известен като първи мраморен хоризонт. За разкриването на първи мраморен хоризонт е прокарана шахта "Метливко", "Тръбно кабелна" и "Вентилационна", разположена в източната част на Ермореченската геотермална аномалия. На хор.300 са прокарани водоотливен комплекс и водопонизителни сондажи, които се намират в пряка връзка с термалната вода под кота 485 с температура 92° С . Оловно-цинковите руди се обогатяват в Обогатителна фабрика "Ерма река" и се добиват оловни и цинкови концентрати.

На територията на община Златоград има залежи от нерудни изкопаеми, използвани в строителството, като гранитогнайси и кварцопорфири, широко разпространени в землището на с. Долен, Община Златоград. Разработването на местните полезни изкопаеми оказва благоприятно въздействие на развитието на местната икономика.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

3. Климат

Територията на МИГ – Кирково – Златоград попада в Източнородопския нископланински климатичен район на Южнобългарската климатична подобласт. Нископланинският релеф, характерен за територията на община Кирково и част от територията на община Златоград благоприятства навлизането на топлите течения от Бяло море са основни фактори за формиране на климата за по-голямата част от територията на МИГ Кирково – Златоград. Друг фактор са планинските територии (община Златоград), в които се наблюдава понижение на температурата и увеличение на количеството валежи. Характеристиките на релефа на двете общини определят преходно – средиземноморски климат на територията на община Кирково, преминаващ към умерено-континенталният климат на територията на община Златоград в нископланинските участъци. Климатът на територията се отличава с прохладно до умерено лято на територията на община Златоград и продължително и горещо на територията на община Кирково (поради нископланинския релеф). Зимата е сравнително мека и в двете общини. За община Златоград средногодишната температура на въздуха е 12,2°C, за община Кирково тя е между 11°C и 13,2°C. Средногодишната максимална и средногодишната минимална температура в община Златоград са съответно 17,1°C и 4,9°C, като средномесечната максимална е през август (28,4°C), а средномесечната минимална през януари (- 2.1°C). Характерни за района на Златоград са интензивните валежи с различно времетраене, които най-често са през есента и съчетани с големия водосборен басейн на р. Върбица са предпоставка за екстремални прииждания на реката. Максималните валежни количества /в мм/ за времето от април до октомври се движат от 10,0 за 5 минути до 46,3 за 60 минути и 59,7 - за повече от 60 минути. Средната годишна сума на валежите в община Кирково е 521 мм, която е около средните стойности, измерени в метеорологичните станции през 2001г. В община Златоград средногодишните валежи достигат обикновено до 1 000 л/кв.м, но в последните години се констатира превишаване на тези количества, достигайки 1565,5 л/кв.м през 2012 година и 1304,7 л/кв.м през 2010 година.

Средногодишната относителна влажност на въздуха в двете общини е сравнително близка - 68% в община Златоград и 72% в община Кирково. За Златоград максимумът е през ноември - 85%, а минимумът през август, като 13 са дните с относителна влажност на въздуха равна или по-малка от 30%, което е показателно за добри растежни условия на горската и тревната растителност в района. Най-ниската относителна влажност на въздуха на територията на община Кирково е от 57 до 67 %, отново през летните месеци, а най-високата е през зимните месеци – между 78 и 83%.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Годишната сума на валежите от сняг на територията на община Златоград е 1058 мм, като максимумът на валежите е през декември - 128 мм. Средният брой на дните със сняг е 13 от среден брой на дни с валежи през годината - 111 дни. Неблагоприятни атмосферни явления са наличието на мъгли и температурни инверсии в долинните разширения на реките.

Тенденциите по глобалното затопляне не са изолирани и започват все-повече да проявяват своето негативно влияние. Очакваните промени в климата на територията на МИГ-а са свързани с отчетената за България обща тенденция към затопляне, както и увеличаване честотата на екстремните метеорологични и климатични явления като засушавания, проливни валежи, гръмотевични бури и градушки. Очакванията са за намаляване на годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха, като минималната температура се повишава по-бързо от максималната и намалява дебелината на снежната покривка. Това води до изместване на горната граница на широколистните гори към по-голяма надморска височина, увеличаване на недостига на вода в почвата, промяна в ареалите на редица видове и загуба на биоразнообразие.

Очакваните въздействия от промените в климата върху територията са свързани с влошаване на условията за селско и горско стопанство, намаляване на добивите, проблеми с водоснабдяването, повишаване на рисковете от пожари и екстремни наводнения, загуба на биологично разнообразие, промяна на условията за туризъм.

4. Хидрография

През територията на МИГ Кирково - Златоград преминава **р. Върбица**, реката с най-голям модул на оттока в България, с обща дължина 98,1 км и с водосборна площ 1202,8 км². Тя води началото си от вливането на реките Малка река и Голяма река в центъра на гр. Златоград. След Златоград долината на р. Върбица се разширява, става по-слабо залесена и с множество меандри. В района на село Фотиново, община Кирково реката завива на север и запазва тази си посока до устието си, като долината ѝ става много широка. Влива се отдясно в река Арда (в язовир "Студен кладенец"), на 227 м н.в., в района на село Соколско, община Кърджали. И двата притока на реката имат нарушение на естествения си отток чрез съществуващите хидротехнически съоръжения – язовир „Златоград“ на Малка река и хвостохранилище „Ерма река“ на р. Ерма река – приток на р. Голяма река. Освен това, притоци на р. Върбица са реките Неделинска и Кушленска. Терасата на р. Върбица в местността „Пресека“ се използва за водоснабдяването на гр. Златоград, посредством 4 броя водоземни кладенци.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

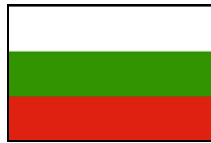
Язовир Златоград се намира на 3,5 км западно от гр. Златоград по посока към село Аламовци. Въведен е в експлоатация през 1968 година. Изграден е за осигуряване на промишлено водоснабдяване на „Горубсо“ и за питейни нужди на с. Ерма река. Короната на стената е с дължина 146 м, ширина 5 м и височина 52 м. Денивелацията между кота корона и кота преливник е 2,5 м. Завиреният обем на язовира е $38,20 \cdot 10^6 \text{ m}^3$. Първоначално язовирът е имал много по-малка от настоящата стена, отстояща на разстояние около 300 метра от нея, под риболовната хижа. В последствие се изгражда внушителна каменна стена със стъпаловидна структура и преливник. Самото изграждане на стената е атракция, огромните камъни са вклинявани един в друг със силна струя вода, а в основата ѝ има глинен пояс. Обособява се място със садки за развъждане на риба, като от тогава до днес заливът, в който са били садките, носи името „развъдника“. В продължение на години след построяването на язовира, в близост до стената, са изхвърляни големи количества храна, останала от столовете на минното предприятие. Трофейни екземпляри шаран могат да се видят и сега на това място.

Хвостохранилище(ХХ) „Ерма река“ се намира на 8 км от гр. Златоград и на 5 км на изток от с. Ерма река. Стената му прегражда р. Ерма на двеста метра от вливането ѝ в Голяма река. Въведено е в експлоатация през 1964 г., непосредствено след пускане на флотационната фабрика. Хвостохранилището е язовирен тип. Хвостът от флотационната фабрика се изпуска директно в реката, която го транспортира до опашката на хвостохранилището и от там започва неговото отлагане с естествено придвижване към района на стената. За пречистване на водата през стената се поддържа утаечно езеро в дължина най-малко 300 метра. Короната на стената е с дължина 300 м, ширина 20 м и височина 75 м. Котата на короната е 582.5 м., котата на водното ниво на преливника е 577.5 м. Дължината на опашката е 3 км с дължина на утаечното езеро 450 м. Денивелацията между кота корона и кота преливник е 5 м. Завиреният обем на ХХ е $13.5 \cdot 10^6 \text{ m}^3$. Наличието на това съоръжение е довело до пълен дисбаланс на екосистемите в непосредствена близост до ХХ. От провежданите в района на ХХ мониторингови и контролни анализи на водата, почви и прахови емисии във въздуха е установено наличие на тежки метали, които представляват здравно – хигиенен риск за населението.

На територията на община Златоград най-значимото находище на гореща минерална вода е в землището на с. Ерма река. **Геотермалното находище Ерма река** е уникално и перспективно енергийно и балнеолошко находище в България. Собствеността му е общинска и заема площ от 30 km^2 . То няма естествен излаз на територията на България и добивът на термални води може да се реализира с помпи, имащи напор не по-малко от 160-200 м. Открито е по време на проучването на оловно-цинковите руди в района на село

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Ерма река и село Аламовци, Община Златоград. За изясняването на тази аномалия са прокарани 60 дълбоки структурни сондажа с дължина около 1500 m. В резултат на изследването е установен дебел мраморен хоризонт в района на реките Ерма и Малка на площ от около 30 km² от кота +360 m до кота -2000 m. В горницето на мраморния хоризонт е установена кварц кавернозна зона с променлива дебелина от 1,4 m-52 m, където са акумулирани геотермалните води. Някои сондажи установяват каверни с неуточнена дълбочина вероятно 500 до 1250 m, пълни с термоминерална вода с температура от 92° С. Термалната вода в региона има постоянно пиезометрично ниво на кота +485 m. В дълбочина температурите се увеличават, като в западната част на аномалията на сондаж №13 е измерена температура от 128°С. На територията на България геотермалната вода няма самоизлив на земната повърхност, докато на територията на съседна Гърция, геотермалната вода дренира на кота +430 m в долината на река Елидже, с температура до 53°С. **Термо-минералната система Ерма река - Елидже** е трансгранична геотермална система. Геотермалната вода в региона на Златоград е общинска собственост и не е включена в списъка на минералните извори- държавна собственост по силата на Анекс 2, чл. 14, т. 2 от Закона за водите. Статичните запаси са около 200.10⁶ m³.

Температурата на водата е 92-128°С, а динамичните запаси 30 - 100 л/сек, средно 60 л/сек. Химичният състав на водата е сходен с този на изворите в Беденските минерални бани и село Баните - Смолянска област. Общата минерализация на водата е 1,377 гр./л. Характеризира се като хипертермална, минерализирана, карбонатно-сулфатна, натриево-калциева, флуорна и силициева, съдържаща въглероден диоксид, без сантирано-химични и микробиологични признаци за замърсяване. Сертифицирана е от Министерство на здравеопазването и реномирания немски Фрезениус институт.

Хидротермалната система включва две обособени, спрегнати находища – „Ерма река“ (Република България) и „Термес“ (Република Гърция). В хидрогеоложкия доклад за преоценка на ресурсите, изготвен през 2011 година от проф. д-р инж. Павел Пенчев и инж. геолог Величко Величков, е оценен регионален експлоатационен ресурс на хидротермалната система от 54 л/сек., а със Заповед № РД – 87/ 31.01.2012 г. на Министъра на околната среда и водите е утвърден експлоатационен ресурс на находище „Ерма река“ до 27 л/сек.

Водните ресурси на **община Кирково** се формират главно от водите на река Върбица и нейните притоци на територията на общината - реките Дранговска, Кирковска и Чорбаджийска. Общината се намира в район с продължителни летни засушавания, които водят до изчерпване на подпочвените водни запаси. Реките са с непостоянен воден дебит,

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

като след продължителни дъждове и през пролетта водите текат бързо, като някои от тях са с пороен характер и влачат големи количества наносни материали.

На територията на общината са изградени 63 водоема предназначени за напояване на земеделските земи. По-значителни от тях са язовирите: Мъгляне (с капацитет 8 млн. м3), Амбарица при с. Кирково (150 хил. м3) и язовира в местността Голяма нива до с. Домище (30 хил. м3).

5. Почви

В **община Кирково** най-разпространени са **канелените и кафявите горски почви**, които се характеризират с маломощен хумусно-алувиален слой и са подходящи за отглеждане на топлолюбиви интензивни култури като слънчоглед, тютюн, лозя, на трайни насаждения и картофи. В районите на разпространението им ерозионните процеси са засилени. Почвената ерозия оказва неблагоприятно влияние върху развитието на селското стопанство, като решение на проблема е провеждането на регулярни мероприятия по залесяване.

По поречието на реките Върбица и Кирковска се срещат **алувиални и делувиални почви**, образувани от разнороден, включително и грубчастичен наносен материал. Подходящи са за отглеждане на зеленчуци и коноп поради голямото количество влага, която получават от почвените хоризонти.

Най-характерни за **община Златоград** са: канелени горски излужени (9 758,9 ха), кафяви горски -тъмни (1 175,7 ха), кафяви горски-преходни (8 337,1 ха), горски-светли (11 758,9 ха), алувиално-делувиални (5,9 ха), хумусно-карбонатни (1 107 ха).

- **Канелените горски излужени почви.** Формирането им протича при преходно-континентален и преходно-средиземноморски климат и при участието на топлолюбива широколистна, горска растителност, разнообразен почвен субстрат /силно натрошени и изветрели гранити, гранитогнайси, гнайси, слюдени шисти и др./.
- **Типичните горски канелени почви.** Развити са върху карбонатна основа и се характеризират с плитък профил, малка мощност, плътен строеж. По механичен състав са леко до тежко глинести с хумусно съдържание /3-5%/.
- **Плитките и неразвити почви,** така ясно изразени при наклонените и разчленени терени, заемат голяма част от територията на община Златоград, като се характеризират като бедни на органично вещество и с ниско естествено плодородие.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- **Хумусно-карбонатните почви** са по-малко разпространени. Образувани са върху карбонатна скална основа. Характеризират се с добре оформен хумусен хоризонт и съдържание на хумус от 3 до 7%.
- **Алувиални и алувиално-делувиални почви** се намират в долината на река Върбица и притоците. Образувани са върху порьозни алувиални наслаги и при постоянно и достатъчно овлажнение и ливадна растителност. Характеризират се с дебел хумусен хоризонт, като ежегодно се натрупват минерални вещества в почвените хоризонти.

6. Растителност и животински свят

Растителност

Районът, в който е разположена **община Кирково** се характеризира с многообразие от дървета, храсти, треви. Броят на срещаните тук растения надхвърля 200 вида. Няколкото типа твърде различни местообитания са предпоставка за наличие на растителни видове от почти всички екологични групи.

По състав горите в района са смесени. Най- разпространени дървесни видове на северните изложения са бук , габър и горун, а на южните ветровити склонове- бял и черен бор, смрадлика, зановец. Върху речните наносни терени са се самонастанили черна върба, ива, бърз и по-рядко леска. В района се среща макар и рядко, върху терени от изсечени смърчови гори благун, келяв габър, а в ниските части-явор, шестил и планински бряст.

В района на общината голяма част е обхваната от защитена зона по НАТУРА 2000 - “Родопи Източни” с код BG 0001032, за опазване на природните местообитания, приета с Решение № 122/02.03.2007 г. на Министерски съвет.

Защитената зона обхваща по-голямата част от Източни Родопи. По границата с Гърция се извисяват по-високите ридове Гюмюрджински снежник и Мъгленик (съответно 1463 и 1266 мнмв). По тях са запазени много стари дъбови и букови гори. Зоната съхранява непроменени от човешка дейност крайречни местообитания – 91E0 „Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior*” и в по-ниските части (под 100 мнмв) 92C0 „Гори от *Platanus orientalis*” и 92A0 “Крайречни галерии от *Salix alba* и *Populus alba*”. Това е едно от малкото места където площта на 91E0 достига оценка В от националното покритие. Ридовете по границата са почти без човешка намеса вследствие на това, че дълго време са били забранени гранични райони. Зоната е едно от малкото места в България, където има съхранени семенни дъбови гори и една от най-важните за опазване на местообитания 91M0 „Балкано-панонски церовогорунови гори” и 91AA „Източни гори от космат дъб”,

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности”, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

91G0. Това е и една от четирите зони в които се среща местообитание 9270 „Гръцки букови гори с *Abies borisiiregis*“, макар и на много малки площи в Гюмюрджински снежник. Местообитанието на червената хвойна 5210 също достига оценка А от националното покритие.

Срещани ендимитни видове са:

Македоно-тракийски български ендемити:

- *Тракийски дъб (Quercus thracica)*
- *Странджанско сапунче (Saponaria stranjensis)*
- *Родопска люцерна (Medicago rhodopaea)*
- *Понтийска метличина (Valerianella pontica)*
- *Одрински лопен (Verbascum adrianopolitanum)*
- *Нисък лопен подвид родопски (V. humile ssp. rhodopaeum)*
- *Тракийско омразниче (Onosma thracica)*
- *Родопски лале (Tulipa rhodopaea)*
- *Вандазово кукувиче грозде (Muscari vandasii)*

Степни видове:

- *Драка (Paliurus spina-christi)*
- *Бодлива руница (Phlomis herba-ventis ssp. pungens)*
- *Петтичинкова ракитовица (Tamarix ramasissima)*
- *Евксинските елементи*
- *Златисто секирче (Lathyrus aureus)*
- *Еруколистен дъб (Quercus erucifolia)*
- *Средиземноморски елементи*
- *Черноморско коило (Stipa pontica)*
- *Бодливолистна зайча сянка (Asparagus acutifolia)*

Районът на Кирковска община се характеризира с многообразие от билки - мащерка, бял равнец, риган, синя жлъчка, пелин, жълт кантарион, диворастяща шипка, дива мента, киселец, маточина и др.

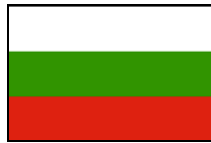
В община Кирково има регистрирани няколко вековни дървета:

Вековен зимен дъб (*Quercus petraea sesiliflora*), землището на с. Медевци

Дъбът е край пътя за с. Бенковски, непосредствено след разклона за с. Дрянова глава (веднага след моста) и преди разклона за с. Медевци. Дървото се вижда вдясно от пътя

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

(на около 60 метра от него). Има внушителни размери и съхранена корона – обиколка на стъблото – 6.50 м, възраст – около 480 години. На него е окачена табела, не е оградено.

Вековен зимен дъб (*Quercus petraea sesiliflora*), с. Бенковски. Намира се в двора на джамията на селото. Дърветата са били 2, но едното е унищожено след изсъхване. Обявени са за защитен обект през 1975 г. Възрастта на оцелялото дърво е 200 години. Обиколката на ствола му е 4.0 м.

Вековен източен чинар, с. Фотиново

Чинарът се намира непосредствено до джамията на селото. Впечатлява със своите размери – обиколката на ствола му е 6.20 м. Короната е цяла, добре запазена. Дървото е на възраст около 400 години. Обявено е за защитен обект през 1979 г. Около ствола е направена метална ограда.

Джел (*Ilex aquifolium*), с. Чакаларово

Представява вечнозелен храст или малко дърво, нетипично за нашата флора. Включен е в Червената книга на България в категорията редки видове. Среща се в Странджа, Средните Родопи, Средна гора, Беласица. През 1972г. в Източните Родопи е открито ново находище - в района на с. Чакаларово. През 1980г. то е обявено за природна забележителност. Площта, която обхваща, е около 1 дка. Към момента на обявяване дръвчетата са били с височина 3 м и диаметър около 22 см. Площта на находището е включена в територията на защитената местност Гюмюрджински снежник през 2003г. В двора на една изоставена къща в селото има необичайно голям представител на този иначе храстовиден вид. Дървото е високо около 7 м. Всяка година дава малък червен плод. Забележка: Дървото може да се посети при минаване през селото в посока връх Вейката.

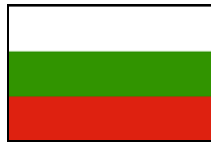
Полски бряст (*Ulmus minor campestris*), с. Чакаларово

Полският бряст е дърво с ценна дървесина, което, за съжаление, в Европа е на изчезване. Брястът в с. Чакаларово е едно от малкото оцелели вековни дървета в добро състояние. Обявено е за защитено през 1975г. Обиколката на ствола му е 4.2 м, а височината около 25 м. Възраст – около 300 години. Намира се в двора на училището. Забележка: Удобен за посещение обект, комбиниран в маршрут към връх Вейката.

Запазената чиста природа и разнообразните екосистеми са едно от най-големите богатства на **община Златоград**. В по-ниските части на общината са разпространени ксеротермни гори от *Quercus frainetto*, *Q. cerris*, а в по-високите, до границата с Република Гърция има гори от *Pinus sylvestris*. Растителните съобщества в дъбовите гори са силно видоизменени под въздействието на човешката дейност. Поради ксерофитизацията след

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

унищожаването на естествените гори, много по-високо са се изкачили някои топлолюбиви видове: *Juniperus oxycedrus*, *J. communis*, *Fraxinus ornus*, *Carpinus orientalis* и др. Храсталаци от *Quercus coccifera* (пърнар) заемат най-долните части на склоновете. Общата характеристика на растителността се определя от разпространението на предимно ксерофитна растителност, с участието на средиземноморски елементи. Характерни средиземноморски видове са *Scleropoa rigida*, *Osyris alba*, *Asparagus acutifolius*, *Genista anatolica*, *Orchis provincialis*.

Средиземноморските и субсредиземноморски цветни растения са: *Colutea arborescens*, *Lagoeciacuminoides*, *Phyllirea latifolia*, *rifolium subterraneum*, *Trifolium speciosum*, *Rubus sanguineus*, *Pistacia terebinthus*, *Cistus sp.*, *Pyrus amigdaliformis*, *Ranun ulus chios* и др.

Интразоналната растителност е представена най-добре от крайречните гори, главно от *Platanus orientalis*. На места те са чисти съобщества, а на други са примесени от *Populus alba*, *Salix alba* и *Alnus glutinosa*. В ниските части – по долината на река Върбица се срещат някои представители на средиземноморския елемент: *Quercus coccifera*, *Phyllirea latifolia*, *Juniperus excelsa* и техните съобщества.

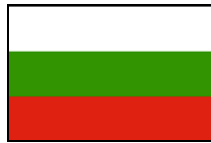
Широко представен е преходно средиземноморският елемент. Към него се отнасят съобществата на *Quercus pubescens*, *Carpinus orientalis*, *Ostrya carpinifolia*, *Platanus orientalis*, *Castanea sativa* и др., които показват близост със средиземноморския елемент. Преходни, но с по-голяма връзка със средноевропейския елемент, са съобществата на *Quercus cerris*, *Q. Frainetto* и др. От тревистите съобщества, по-значителни площи заемат тези с доминант *Dichanthium ischaemum* с участие на средиземноморски елементи. Следват съобщества с доминант *Poa bulbosa* с още по-богат състав от видове. Върху сухи екотопи са разпространени още съобщества от *Psilurus sp.* и др. На влажни екотопи са формирани съобщества с доминантни видове *Festuca platensis*, *Cynodon dactylon*, *Carex sp.*, *Juncus effusus*, *Crocus olivieri*, *Asplenium tricbomanes*. *Pteridium aquilinum* е сред най-разпространените плевели в естествените пасища и ливади и в крайнините на горите (особено буквите и боровите). В състава на храстова растителност на сухи екотопи по-чести са съобществата на *Rosa canina*, *Juniperus oxycedrus*, *J. communis* и *Cornus mas*.

В **община Златоград** се наблюдават следните пояси на горската растителност:

- Долен равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-800м н.в.)
  - Подпояс на крайречните и лонгозни гори (0-800 m н.в.): Естествена растителност предимно от чисти и по-рядко от смесени насаждения *Salix alba*, *Populus alba* и *Platanus orientalis*.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (150-600м н.в.): Естествена растителност предимно от смесени и по-рядко от чисти съобщества от *Quercus frainetto*, *Q. petraea*, *Q. pubescens* и *Carpinus orientalis*. В състава им се срещат *Platanus orientalis* и *Quercus coccifera*, който се среща само в тази част на България.
- Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (200-400м н.в.): Основни дървесни видове от род *Quercus*, като най-често се среща *Q. petraea*. В по-високите части на подпояса се появява *Fagus sylvatica*. *Carpinus orientalis* се явява като основен дървесен вид на бедни и ерозирани месторастения.
- Среден пояс на горите от *Fagus sylvatica* и иглолистни (600-800м н.в.)
- Подпояс на нископланинските гори *Quercus polycarpa*, *Fagus sylvatica* и *Abies alba* (800-1000 m н.в.).
- В по-високите части естествено се среща *Pinus sylvestris* и *P. nigra*, които образуват предимно чисти и по-рядко смесени насаждения с естествено срещащи се широколистни дървесни видове. Повечето борови култури са създадени на типични букови месторастения. На много места, поради това, че почвите са с по-тежък механичен състав, тези видове съхнат или страдат от снеголоми и снеговали.

Ендемичните видове са от особен интерес за науката и за опазване на генетичния фонд.

Такива Ендемични и редки видове на територията на Община Златоград са: *Lilium rhodopaeum*, *Lathraea rhodopaea*, *Haberlea rhodopensis*, *Fritillaria graeca*, *Silene velenovskyana*, *Chamaecytisus frivaldszkyanus*, *Medicago rhodopaea*, *Marrubium friwaldsky anum*.

Повечето находища *Lilium rhodopaeum* се намират в Източните Родопи. Само в Източните Родопи се срещат южните видове *Verbascum nobile*, *Veronica grisebachii*, *Agrostis capillari*, *Geranium macrostylum*. Редки видове са: *Crocus olivieri*, *Delphinium halteratum*, *Alchemilla erythropoda*, *Daphne sneorum*, *Oenanthe pimpinelloides*. В Червената книга на България са споменати следните видове, характерни за тази част на Родопите: *Fritillaria graeca*, *Crocus olivieri*, *Silene velenovskyana*, *Delphinium halteratum*, *Alchemilla erythropoda*, *Chamaecytisus frivaldszkyanus*, *Medicago rhodopaea*, *Daphne sneorum*, *Oenanthe pimpinelloides*, *Marrubium friwaldsky anum*.

Животински свят

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Животинският свят в района на **община Кирково** се отнася към централния високопланински фаунистичен район. Изключителното биологично разнообразие тук включва: 291 вида птици, 40 вида риби, 39 вида земноводни, 26 вида влечуги (в т.ч. два вида сухоzemни костенурки, 13 вида змии, 11 вида гущери).

Характерни представители на орнитофауната са: Черен щъркел *Ciconia nigra*, Зеленоглава патица *Anas platyrhynchos*, Обикновен мишелов *Buteo buteo*, Белоглав Лешояд *Gyps fulvus*, Черношипа ветрушка *Falco tinnunculus*, Гривяк *Columba palumbus*, Обикновена кукувица *Cuculus canorus*, Обикновен пчелояд *Merops apiaster*, Папуняк *Upupa epops*, Горска чучулига *Lullula arborea*, Червеногръдка *Erithacus rubecula*, Южен славей *Luscinia megarhynchos*, Костурдус *Turdus merula*.

Най - разпространени представители на ихтиофауната са : речен кефал, черна мряна, бяла мряна, алай (по-често се среща през пролетта), костур, слънчевка.

Язовирите Мъгляне, Амбарица и язовира в местността Голяма нива до с. Домище имат най- голямо значение за риболова в общината.

Най-разпространени представители на земноводните са: голяма водна жаба, земна крастава жаба, планинска водна жаба, дъждовник.

Клас Земноводни

- *Дъждовник (Salamandrasalamandra)*
- *Голяма водна жаба (Pelophylax ridibundus)*
- *Горска дългокрака жаба (Rana dalmatina)*
- *Гръцка дългокрака жаба (Rana graeca)*
- *Кафява крастава жаба (Bufo bufo)*
- *Зелена крастава жаба (Bufo viridis)*
- *Жълтокоремна бумка (Bombina variegata)*
- *Дървесница (Hyla arborea)*
- *Unio crassus - речна мида - установена в р. Лозенградска рядък и защитен вид*

От влечугите се срещат: зелен гущер, ливаден гущер, стенен гущер, усойница, пепелянка, обикновена водна змия.

От бозайниците са разпространени: дива свиня, лисица, вълк, кафява мечка, катерица, див заек, дива коза, златка, бялка, видра, невестулка, таралеж и др.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

От животинския свят включени и в Червената книга на България са установени 11 вида животни - целеви обекти за опазване: дъждовник; с категория застрашени от изчезване - черен и бял щъркел, дива коза, златка, видра.

- *Mormis funereus, Rosalia alpina, Lucanus cervus, Cerambix cerdo* - етзи насекоми се срещат в стари гори около прохода Маказа
- *Barbus plebejus* - маришка мряна - установена в р. Лозенградска
- *Testudo hermannii, Testudo graeca* - сухоземни костенурки- в разредените гори около прохода Маказа.
- *Lutra lutra* - видра - подходящи местообитания за вида има по р. Лозенградска
- *Canis lupus* - вълк - горите около прохода Маказа представляват подходящо местообитания на този вид в защитената зона.
- *Ursus arctos* - мечка - в района около прохода Маказа няма подходящи местообитания за постоянно пребиваване на вида. Регистрирано е временно пребиваване или преминаване на 1-2 индивида.

Повечето от тези целеви обекти за опазване в защитената зона са свързани или с поречието на р. Лозенградска или с естествените горски масиви около прохода Маказа. Освен това всичките определени 37 вида птици, като целеви обекти на опазване на защитена зона KOLIADA FOLIURI GR1130011 (в Гърция) се срещат (размножават, мигрират и скитат) и в българската част на Източни Родопи.

Община Златоград се характеризира с изключително запазено биологично разнообразие, непокътнати и до момента природни местообитания за редица животни. Антропогенният фактор, който е най-голямата заплаха за биологичното разнообразие на територията на общината, не е оставил сериозно отражение върху нея. Изключение правят районите, свързани с минно-добивната дейност на Горубсо, където е нанесено безвъзвратно отрицателното му въздействие върху околната среда. Животинският свят в района се отнася към централния високопланински фаунистичен район. Изключителното биологично разнообразие тук включва: 291 вида птици, 40 вида риби, 39 вида земноводни, 26 вида влечуги, в това число 2 вида сухоземни костенурки, 13 вида змии, 11 вида гущери.

Характерни представители на **орнитофауната** са:

- *Черен кълвач (Driocopus martius);*
- *Черен синигер (Parus ater);*
- *Зелен кълвач (Picus viridis);*
- *Голям синигер (Parus major);*

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- *Голям пъстър кълвач (Picoides major);*
- *Сойка (Garrulus glandarius);*
- *Обикновена чинка (Fringilla coelebs);*
- *Сокерица (Nucifraga caryocatactes);*
- *Елхова скатия (Carduelis spinus);*
- *Сива врана (Corvus corone);*
- *Обикновена кръсточовка (Loxia curvirostra);*
- *Полско врабче (Passer montanus);*
- *Кос (Turdus merula);*
- *Домашно врабче (Passer domesticus);*
- *Елов певец (Phylloscopus collibitus);*
- *Градска лястовица (Delichon urbica);*
- *Качулат синигер (Parus cristatus);*
- *Селска лястовица (Hirundo rustica);*

Влечуги:

- *Зелен гущер (Lacetra viridis);*
- *Усойница (Vipera berus);*
- *Ливаден гущер (Lacetra agilis);*
- *Пепелянка (Vipera ammodytes);*
- *Стенен гущер (Lacetra muralis);*
- *Обикновена водна змия (Natrix natrix);*

Земноводни:

- *Голяма водна жаба (Rana ridibunda);*
- *Планинска водна жаба (Rana temporaria);*
- *Земна крастава жаба (Bufo viridis);*
- *Дъждовник (Salamandta salamandra);*

Най-разпространени представители на **ихтиофауната** са: бяла риба, шаран, мряна, речен кефал, блескач /уклейка/, каракуда, червеноперка и щука. От **бозайниците** са разпространени: дива свиня, лисица, вълк, кафява мечка, катерица, див заек, дива коза, златка, бялка, видра, невестулка, таралеж и др., като от животинския свят включени в Червената книга на България е дъждовникът, а с категория застрашени от изчезване - черен и бял щъркел, дива коза, златка и видра.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

7. Баланс на територията. Горски и земеделски територии

Териториалната структура е представена от: земеделски земи, земите от горския фонд, урбанизирана територия, терени на транспортната инфраструктура и други. Структурата на територията на МИГ Кирково – Златоград към месец май 2016 г. е представена в следващата таблица:

Таблица 3 Баланс на територията на МИГ Кирково - Златоград

№	Вид на територията по предназначение	КИРКОВО		ЗЛАТОГРАД		ОБЩО	
		Площ (дка)	Дял (%)	Площ (дка)	Дял (%)	Площ (дка)	Дял (%)
	<i>Населени места</i>	16152.55	2.84	4772.95	2.75	20925.50	2.82%
	<i>За нуждите на селското стопанство</i>	208296.93	36.58	27241.02	15.69	235537.95	31.70%
	<i>За нуждите на гоското стопанство</i>	336620.82	59.11	139099.62	80.12	475720.44	64.02%
	<i>За нуждите на транспорта</i>	2298.68	0.40	521.48	0.30	2820.16	0.38%
	<i>Водни течения и водни площи</i>	6074.45	1.07	1936.16	1.12	8010.61	1.08%
	<i>Добив на полезни изкопаеми</i>			44.78	0.03	44.78	0.01%
	<i>Без код за вид територия</i>	0.28	0.00				
	Общо	569443.72	100.00	173616.01	100.00	743059.45	100.00%

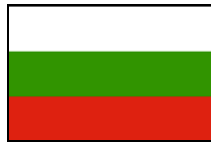
Общата територия на МИГ Кирково - Златоград е 743 059,43 дка. В структурата на поземления фонд най-голям дял заемат горските територии – 475 720,44 който представляват 64,02% от общата площ на територията на МИГ, като техният най-голям дял се запазва и във всяка от двете общини. Териториите за селско стопанство заемат 31,70 % от площта на МИГ, а населените места – 2,82%.

Горски територии

Към 31.12.2015 г. в общата територия на **община Кирково** най-голям дял заемат горските територии– 33 546 ха, който представлява над 63 % от общата площ на общината. 96 % от горските територии са държавна собственост (32 307 ха), общинска собственост са 0,4 % от горските територии (132 ха), частна собственост – 3,3 % (1 107 ха).

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Площта на горската площ се е увеличила от 26 833 ха на 33 547.9 ха към края на 2013 г. и е намаляла съвсем незначително до 33 546 към края на 2015 г. по данни на Държавно горско стопанство „Кирково“. Горите в региона имат икономическо значение като източник на строителна дървесина и дърва за огрев. Горите се стопанисват от Държавно лесничество „Кирково“, което е най-голямото в региона.

Горите в региона имат икономическо значение като източник на строителна дървесина и дърва за огрев. Горите се стопанисват от Държавно лесничество „Кирково“, което е най-голямото в региона. В общинския горски фонд основно влизат 19184.6 ха иглолистни гори, 2 689 ха широколистни гори, издънкове 3 769.7 ха и нискостеблени 69.4 ха. Дейностите по залесяване през последните години са намалили площите на храстовите и издънковите формации.

Благоприятното влияние на горите на територията на община Кирково може да се използва за развитието на лова и привличането на туристи. Територията на общината е богата на билки (жълт кантарион, мащерка, белодона, медицински иглика и др.) Възможностите за пълноценно използване на горските площи изискват необходимостта от провеждане на нова залесителна политика, обогатяване на горския фонд с нови видове с цел отглеждане на горски плодове. Това дава възможности за развитие на специфични икономически дейности - събиране на гъби, плодове и билки. В горите живеят различни животни - лисица, вълк, сив заек дива свиня, сърна и др. От птиците разпространени са - фазан, керкенец, сойка, полски врабче, скален орел, скален гълъб и др. Разнообразната флора и фауна се добра предпоставка за развитие на екологичен, ловен и рекреативен туризъм.

Общата територия на **община Златоград** е 173,62 кв. км. В структурата на поземления фонд най-голям дял заемат горските територии – 14 062,4 ха, който представлява 81 % от общата площ на общината.

От общата площ на горските територии, залесената площ е 94,4%, а незалесената е 5,6%. Разпределението на площта по видове собственост е както следва:

- Държавни гори – 13 096 ха, или 93,13%
- Гори на физически лица – 898,3 ха, или 6,38 %
- Гори на религиозни организации – 6,7 ха, или 0,05 %
- ВСО – 61,4 ха, или 0,44%.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

В чл. 5, ал. 1 от Закона за горите се допуска класифициране на горите в съответствие с преобладаващите им функции. Класифицирани по този начин, горите на територията на общината са следните:

- Защитни – 3200.7 ха, или 22,76%
- Специални – 50,3 ха, или 0,36 %
- Стопански – 10811,4 ха, или 76,88 %.

Защитни са горските територии за защита на почвите, водите, урбанизираните територии, сградите и обектите на техническата инфраструктура; горната граница на гората; защитните пояси, както и горите, създадени по технически проекти за борба с ерозията. Специални са горите в защитени територии, територии за развъждане, а стопанските са тези, в които преобладаващата дейност е свързана с добив на дървесина.

Разпределението на горската територия по видове гори е посочено в диаграмата по-долу. Относителният дял на иглолистните гори е 48,6%, а на широколистните високостъблени е 17,4 %.

В горски територии, попадащи в обхвата на Община Златоград, е обявена **защитена местност „Света Неделя“** със Заповед №104/14.02.1980 г. на Комитета за опазване на природната среда, прекатегоризирана със Заповед №РД-315/31.03.2003 г. на Министъра на околната среда и водите. Защитената местност е разположена върху гори и земи, попадащи на територията на общините Златоград и Неделино. Частта, попадаща в Община Златоград, е в размер на 4,7 хектара.

Земеделски територии

Общата земеделска земя в община Кирково към 2010 г. е 200 335 дка, от която обработваемата земя възлиза на 94 175 дка или 47 %. Площта на пустеещата земя е 15 % от общия селскостопански фонд. Земеделието в общината е с моноотраслова структура и ниска ефективност. Традиционно най-широко застъпени са техническите култури – тютюн, слънчоглед, малко захарно цвекло. Застъпено е отглеждането на картофи и фуражни култури. Традиционна техническа култура за община Кирково е **тютюнят**. През последните години използваните сортове тютюни в произвежданите български цигари значително се промени и търсенето на традиционно отглежданите в региона сортове тютюни намаля. Същевременно организацията за селекция на нови сортове беше нарушена и тютюнопроизводителите са оказаха неподготвени за новите изисквания на пазара. Това доведе до спад в сектора и необходимост от намеса на държавата в взаимоотношенията между производители и изкупуващи организации. Друга причина за спада в сектора е

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

намаляване качеството на продукцията, следствие от многогодишната употреба на едни и същи земи, които са изтощени и се нуждаят от технически мероприятия за подобряване качествената им характеристика. Отглеждането на тютюна като монокултура в общината се отразява неблагоприятно върху почвената покривка и води до нейното изтощаване и унищожаване.

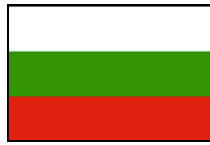
Общата площ на земеделските територии в **община Златоград** към края на 2013 г. е 27 241,017 декара, което представлява 15,7% от общата площ на общината. При разпределението на територията за земеделие е в най-голям дял заемат пасищата и ливадите - общо 58%. Следват нивите, които заемат 36,6% от земеделските територии. Трайните насаждения са едва 51.497 дка и други – 1,430.554. Селскостопанският фонд се отличава с високата разпокъсаност на парцелите. Останалата площ от общината се заема от водни басейни и речни корита, територии за добив на полезни изкопаеми, урбанизирани територии и транспортна инфраструктура.

В. Демографска характеристика

1. Брой и динамика на населението

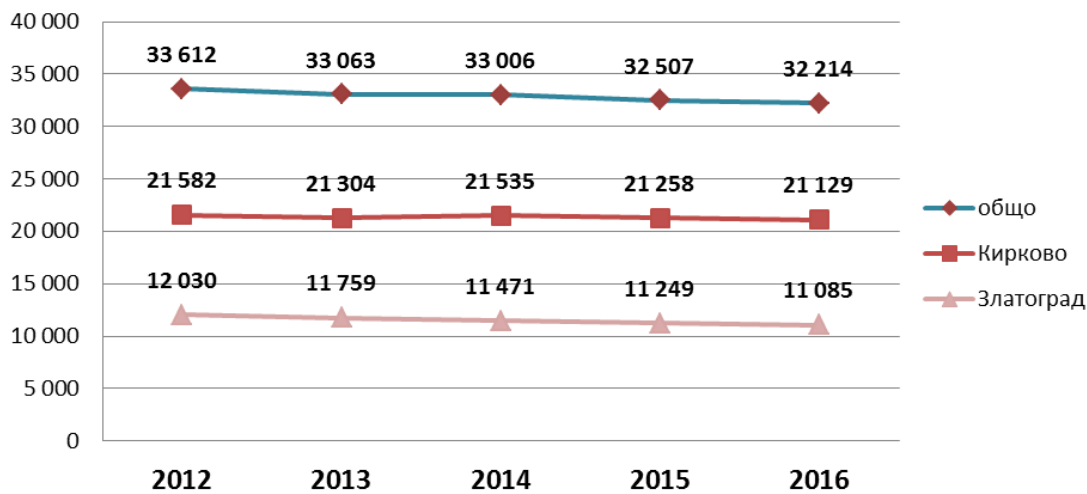
Тенденцията за промяна на броя на населението съвпада с общата картина за страната. На лице е намаляването на населението, най-вече на хората в трудоспособна възраст, което се дължи на множество причини, от които високите нива на безработица, ниските доходи и др. По данни на НСИ от 31.12.2016 г. населението, живеещо на територията на двете общини Кирково и Златоград е 32 214 души. Динамиката в броя на населението е изследвана за период от 5 години (2012 – 2016) и е представена на следващата фигура:

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 2 Динамика на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2012 – 2016 г.

Източник: НСИ

За изследвания период населението на МИГ Кирково – Златоград намалява с 4,16 % или със 1 398 души. Голяма е разликата в намалението на населението за същия период за всяка от двете общини, населението на община Кирково е намаляло с едва 2.1 %, а населението на община Златоград с 7.9 %. Наблюдават се негативни демографски тенденции и в двете общини през целия изследван период. Изключение прави община Кирково през 2014 година, когато населението се е увеличило с 231 души, спрямо 2013 г.

В следващата таблица е представено намалението на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград само за последните 3 изследвани години:

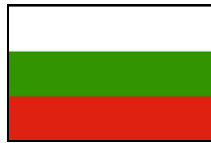
Таблица 4 Намаление на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2014 – 2016 г.

	2014	2015	2016	намаление (2014-2016)	%
България	7 223 937	7 153 784	7 101 859	-122 078	-1.69%
общо за територията на МИГ Кирково - Златоград	33 006	32 507	32 214	-792	-5.25%
Община Кирково	21 535	21 258	21 129	-406	-1.89%
Община Златоград	11 471	11 249	11 085	-386	-3.37%

Източник: НСИ

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

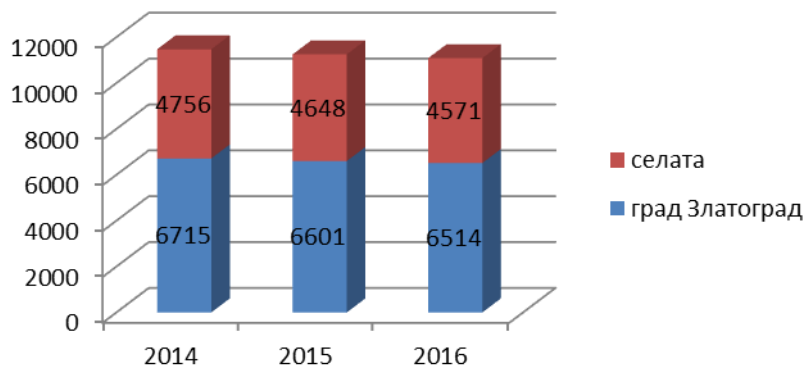
Населението на територията на МИГ Кирково – Златоград намалява с 792 жители през 2016 г., в сравнение с 2014 г. или с 5,25 %, което равнище е над процентното съотношение на намалението на населението на национално ниво за същия период.

От горната таблица личат по-неблагоприятни демографски тенденции на територията на община Златоград в сравнение с община Кирково. Населението на общината е намаляло с 3,37 % през 2016 г. в сравнение с 2014 г. или с 386 души, при сравнително равни темпове на намаление през периода. Намалението на населението на община Кирково през 2016 г. в сравнение с 2014 г. е с 406 души. Процентът на намаление за всяка от двете общини по отделно през 2016 г. в сравнение с 2014 г. е съответно 1,89 % за община Кирково и 3,37 % за община Златоград. За същия период населението на национално ниво е намаляло с 1,69 %..

2. Пространствено разпределение на населението

65,6 % от населението на територията на МИГ живее в община Кирково и съответно 34,4 % на територията на община Златоград към 31.12.2016 г. На територията на МИГ Кирково – Златоград има само един град – общинският център на община Златоград. По данни на НСИ към 31.12.2016 г. в гр. Златоград живеят 6 514 жители (през 2014 г. те са 6 715)или 58,8 % от населението на общината, като през 2014 г., градското население представлява 58,5 % от жителите на общината. Бавно се увеличава превесът на градското над селското население в общината през периода 2014-2016 г.

Фигура 3 Население в град Златоград и селата в общината за периода 2014 - 2016 г.

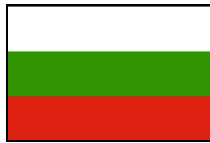

Източник: НСИ

Градското население намалява с малко по-бавни темпове отколкото селското в периода 2014-2016 г., което се дължи основно на факта, че в селата по-голяма част от населението е застаряващо и смъртността е по-висока.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

На територията на МИГ Кирково - Златоград има общо 81 населени места – 1 град (Златоград) и 80 села. В община Кирково населените места са само села.

Изследвана е тенденцията към обезлюдяване на населените места, според броя на жителите, живеещи в тях. В следващата таблица е представен броя на населените места към 31.12.2014 г., които са обезлюдели или са във висок риск от обезлюдяване през следващите години:

Таблица 5 Брой населените места на територията на МИГ Кирково – Златоград в риск от обезлюдяване към 31.12.2014 г.

Община	Брой населени места /към 31.12.2016/	без нито 1 жител	с 1 жител	от 1 до 5 жители	от 5 до 10 жители	от 10 до 20 жители	от 20 до 50 жители	от 50 до 100 жители	над 100 жители
Общо за МИГ	81	1	1	1	0	2	7	16	53
Златоград	9	0	0	0	0		1	3	5
Кирково	72	1	1	1	0	2	6	13	48

Източник: НСИ

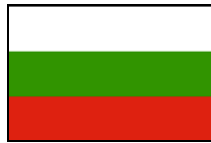
В следствие на обезлюдяването в последните години, 3 от селата на територията на МИГ Кирково - Златоград са напълно обезлюдели, а в още 6 населени места са регистрирани по-малко от 20 жители:

1. Напълно обезлюдели и заличени през периода 2014 – 2016 г. - с. Мързян и с. Фабрика в община Златоград; с. Бързезя в община Кирково;
2. Напълно обезлюдяло към 31.12.2016 е с. Нане в община Кирково, но все още не е заличено;
3. Само с 1 жител - с. Царино, община Кирково;
4. С 2-ма жители - с. Върли дол, община Кирково;
5. Между 10 и 20 жители - с. Чавка, с. Костурино, община Кирково;
6. Между 20 и 50 жители – с. Светлен (28 жители), с.Метличка (27 жители), с.Първенци (30 жители), с.Секирка (29 жители), с. Шипок (26 жители) и с. Чичево (48 жители) – общо 6 села в община Кирково; с.Пресока (43 жители) – община Златоград.

Населените места с жители между 20 и 100 човека на територията на местната инициативна група са общо 23, заедно с гореизброените - общо 28 малки населени места

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

са почти обезлюдели или с много висок риск от обезлюдяване през следващите години. Процесът на обезлюдяване на малките населени места е проблем в цялата страна и за съжаление този процес е почти необратим. Само през последните две години на изследвания период (2015 и 2016) 2 села от община Златоград и едно от община Кирково са заличени.

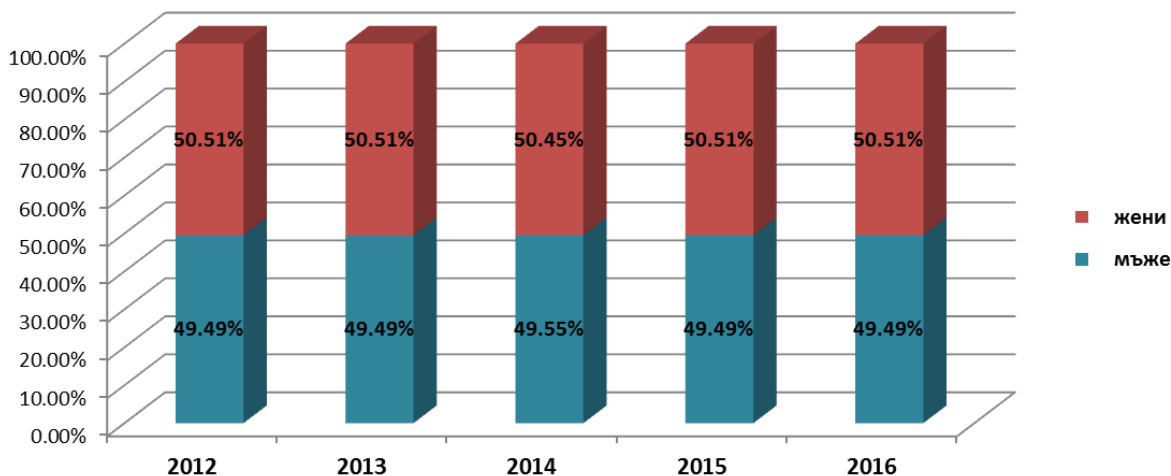
Гъстотата на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград по данни на НСИ към 31.12.2016 г. е 45,28 жители на 1 км², като за община Златоград, чиято територия е повече от три пъти по-малка от територията на община Кирково, този показател е 63,93 жители на 1 км², а за община Кирково – 39,27 жители на 1 км².

3. Структури и характеристики на населението

3.1. Полова структура на населението

През целия изследван период – 2012 – 2016 г. половата структура на населението на територията на МИГ се запазва с почти равномерно разпределение на броя на мъжете и жените. На следващата графика е представена динамиката в съотношението на мъжете и жените на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2012 – 2016 г.:

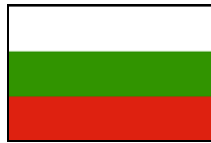
Фигура 4 Динамиката в съотношението на мъжете и жените на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2012 – 2016 г.

Балансът в половата структура на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград има различно изражение във всяка от двете общини. Както е видно от следващите таблици, във всяка година от периода 2014 – 2016 г. мъжете превъзхождат по численост жените в община Кирково и точно обратното е положението в половата структура в

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

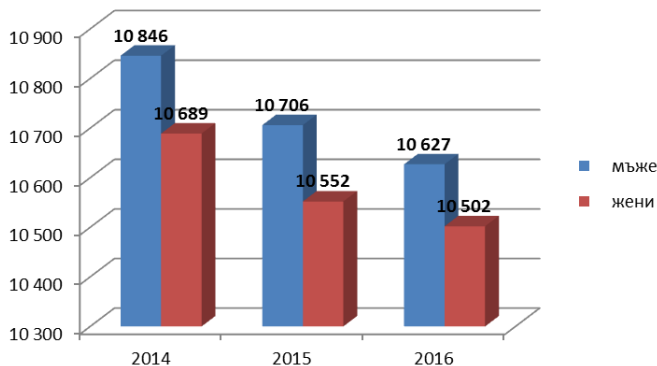

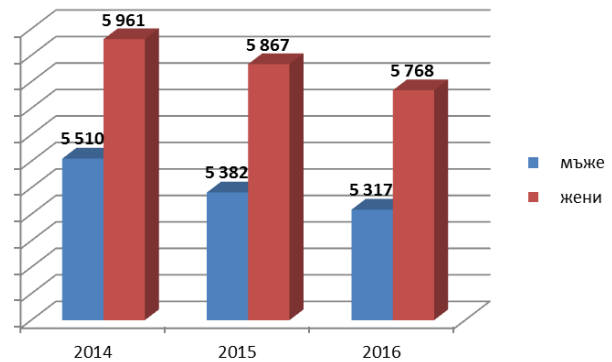
„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

община Златоград – във всяка от годините на същия период числеността на жените превъзхожда тази на мъжете. Данните са представени в следващите фигури:

Фигура 5 Брой на населението според пол – община Кирково

Фигура 6 Брой на населението според пол – община Златоград

3.2. Ниво на раждаемост, естествен прираст, смъртност

Движението на населението е естествено и механично. Естественото движение (възпроизводството) е процес на непрекъсната смяна на поколенията. Показатели на естественото движение са: раждаемостта, смъртността и естественият прираст.

Раждаемост и смъртност

Броят живородени деца на територията на МИГ Кирково - Златоград през периода 2014-2016 г. е между 234 и 256. Към 31.12.2014 г. са регистрирани 240 живородени деца, едва с 6 повече в сравнение с 2016 г. Броят на починалите лица е постоянен (459 през 2014 г., 457 през 2015 г. и 460 през 2016 г.). Статистическите данни са представени в следващата таблица:

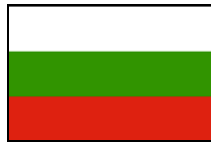
Таблица 6 Живородени, починали и естествен прираст по пол на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2014 – 2016 г.

	2014			2015			2016		
	Живо-родени	Починали	Естествен прираст	Живо-родени	Починали	Естествен прираст	Живо-родени	Починали	Естествен прираст
Общо за МИГ	240	459	-219	256	457	-201	234	460	-226
Мъже	120	231	-111	131	248	-117	113	230	-117
Жени	120	228	-108	125	209	-84	121	230	-109

Източник: НСИ

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

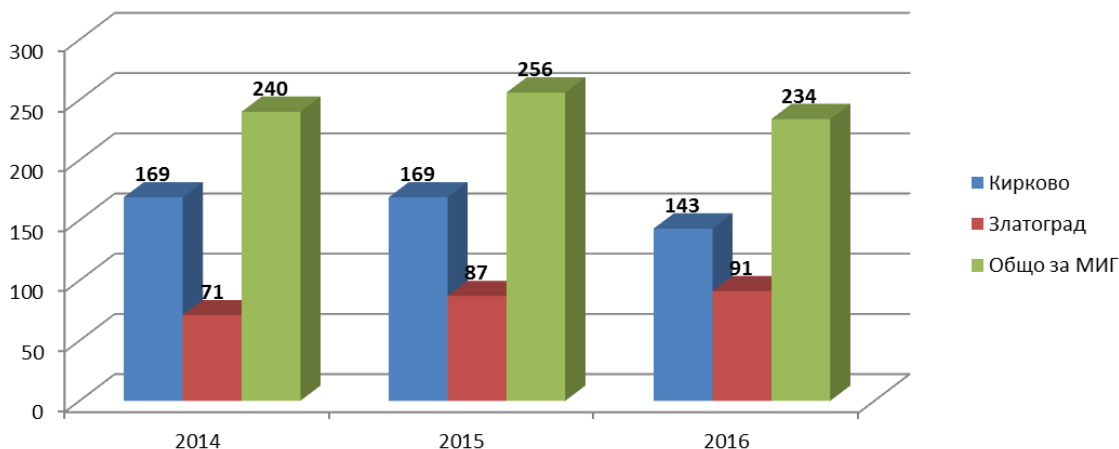

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

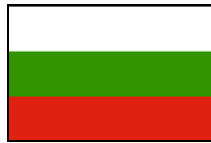
За периода 2014 – 2016 г., на територията на МИГ Кирково - Златоград, броят на живородените деца се запазва сравнително равен, вкл. за всяка от двете общини по отделно. Общият брой деца, родени през 2014 г. е 240, а през 2016 този брой е намалял с едва 6 деца. Динамиката в броя живородени във всяка от двете общини и общо за територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2014 – 2016 г. е представена на следващата фигура:

Фигура 7 Живородени на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2014– 2016 г.

Общият брой на починалите лица на територията на МИГ през същия тригодишен период (2014 – 2016 г.) също не се променя. Броят на починалите лица в община Златоград през 2014 г. е 153 човека, като през следващата година ти брой леко се увеличава до 157 починали, след което през 2016 г. намалява до 143. Разликата в броя на починалите лица в община Златоград през 2016 г., в сравнение с 2014 г. е с 10 лица по-малко. В община Кирково се наблюдава същата обратната тенденция в броя на починалите. През 2016 г. в сравнение с 2014 г. починалите са с 11 повече. Динамиката на броя починали жители за всяка от общините Кирково и Златоград и общо за територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2014 – 2016 г. е предствена на следващата фигура:

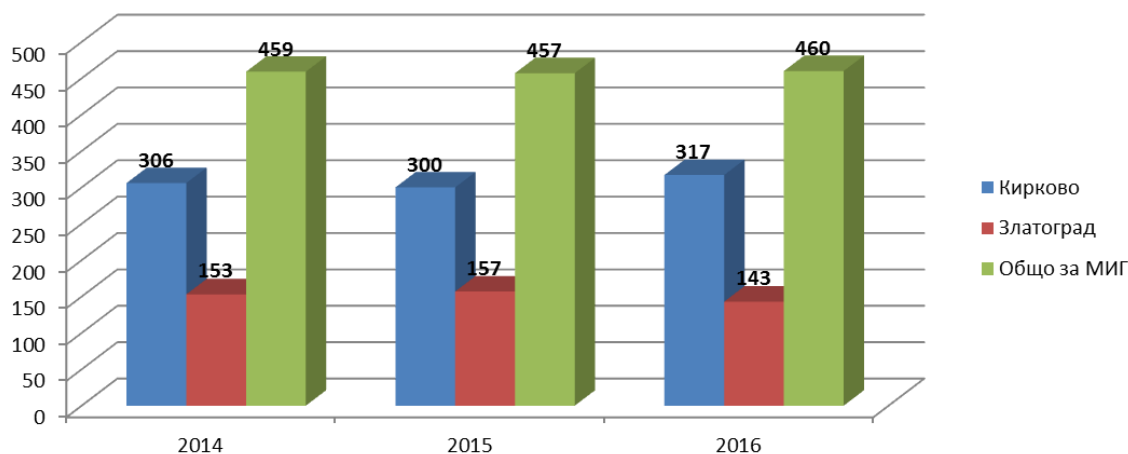

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

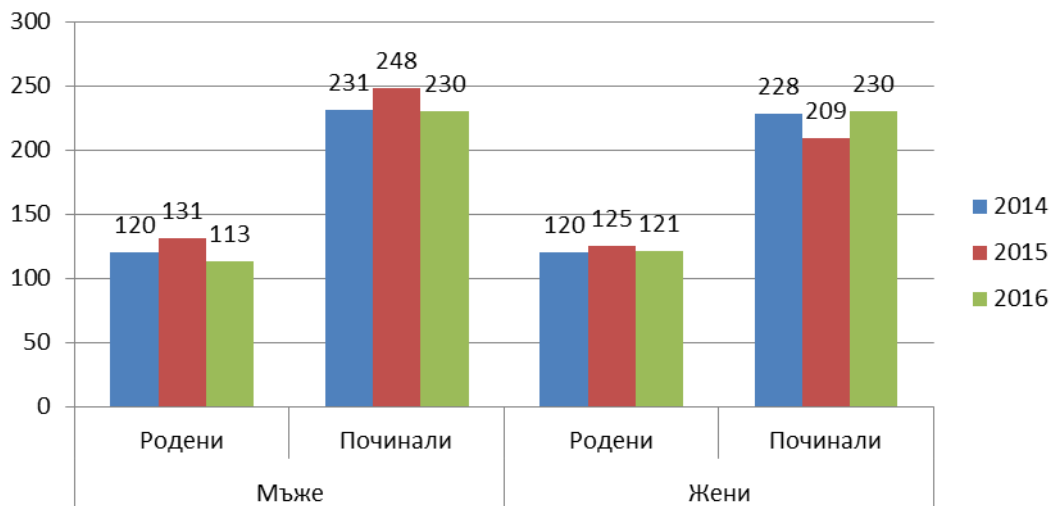
Фигура 8 Починали на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2014 – 2016 г.

На следващата графика е представен общият брой на родените и починалите през периода 2014 г. – 2016 г., разделени според пола:

Фигура 9 Живородени и починали мъже и жени през периода 2014 – 2016 г. на територията на МИГ Кирково – Златоград

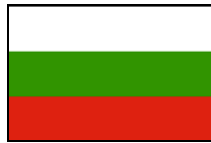
Живородени и починали мъже и жени, 2014-2016 г.

Както е видно от горната графика, броят на родените мъже за периода 2014 – 2016 г. се увеличава през 2015 г. на 131 от 120 през 2014 г., след което намалява през 2016 г. на 113. Близко два пъти е по-голям броят на починалите мъже всяка от трите години, в сравнение с живородените. През 2014 г. починалите лица от мъжки пол са 231, след което броят им се увеличава на 248 лица през 2015 г. и намалява на 230 починали мъже през 2016 г. През

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

2014 г. са родени 120 деца от женски пол, през следващата 2015 г. – 125 деца, а през 2016 г. броят им е 121 живородени момичета. Починалите жени през трите изследвани години също имат приблизително равен брой. През 2014 г. са починали 228 жени, през 2015 г. броят леко намалява на 209, след което, през 2016 отново нараства на 230 починали жени.

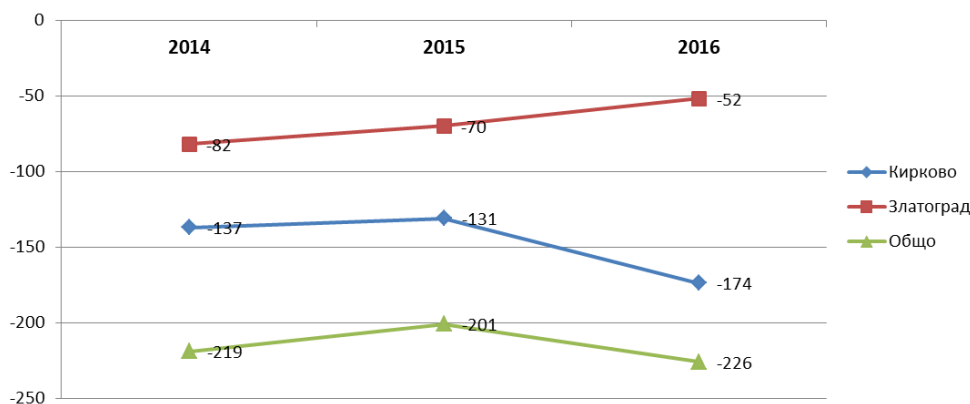
Тези тенденции водят до намаление на относителните стойности на естествения прираст през годините, което от своя страна води до застаряване на населението.

Естествен прираст

Естественият прираст, отразяващ разликата между живородените и починалите на територията на МИГ е отрицателен през целия разглеждан период. **Коефициентът на естественият прираст** в края на 2014 г. е отрицателен и в двете общини, като в община Кирково той е – 6,4 ‰, а в община Златоград –7,1‰ през 2014 година. През следващите две години се наблюдава положителна тенденция в коефициента на естествен прираст в община Златоград, като през 2016 г. неговата стойност е -4,7‰. В община Кирково демографските проблеми се задълбочават през изследвания период и коефициентът на естествен прираст увеличава отрицателната си стойност на -8,4‰ през 2016 г.

Най-значително е увеличението на отрицателната стойност на естествения прираст през 2016 г. в сравнение с 2015 г. в община Кирково. Данните са представени на следващата фигура:

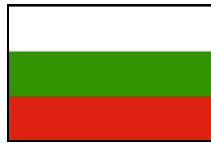
Фигура 10 Динамика в естествения прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2014 – 2016 г.

В следствие на по-близката разлика между живородените и починали жени, в сравнение с тази при мъжете, логична е картината при естествения прираст на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград, при която отрицателните стойности на

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

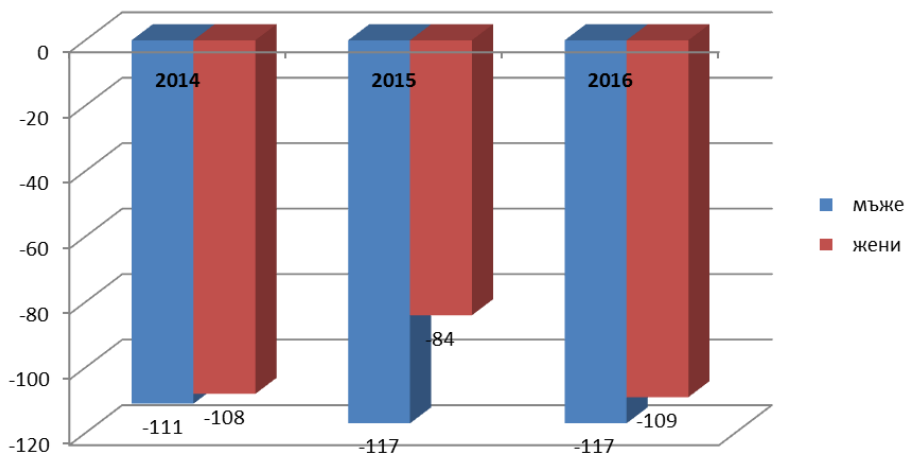

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

показателя при жените са по-ниски, в сравнение с тези при мъжете. Това се наблюдава през всяка от изследваните години – 2012, 2013 и 2014 г. Данните за естествения прираст на населението според пола са представени на следващата графика:

Фигура 11 Динамика в естествения прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград за периода 2014 – 2016 г. според пола

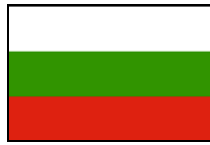

Въпреки по-благоприятните стойности на естествения прираст при жените, в сравнение с тези при мъжете, тенденцията при тях е към увеличаване на отрицателните стойности на показателя – от -84 през 2015 г. до -109 през 2016 г. При мъжете отрицателната стойност на естествения прираст през годините се запазва сравнително равна: -111 през 2014 г., -117 през следващите две години.

3.3. Механичен прираст

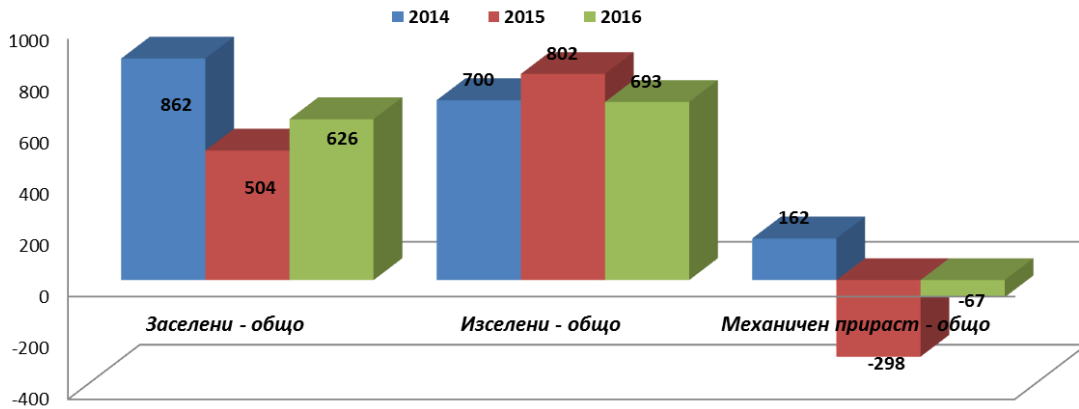
Другият важен показател, влияещ на броя на населението, е механичният прираст, който показва до каква степен населението променя своето местоживееие. Механичният прираст представлява разликата между заселени и изселени за определен период от време.

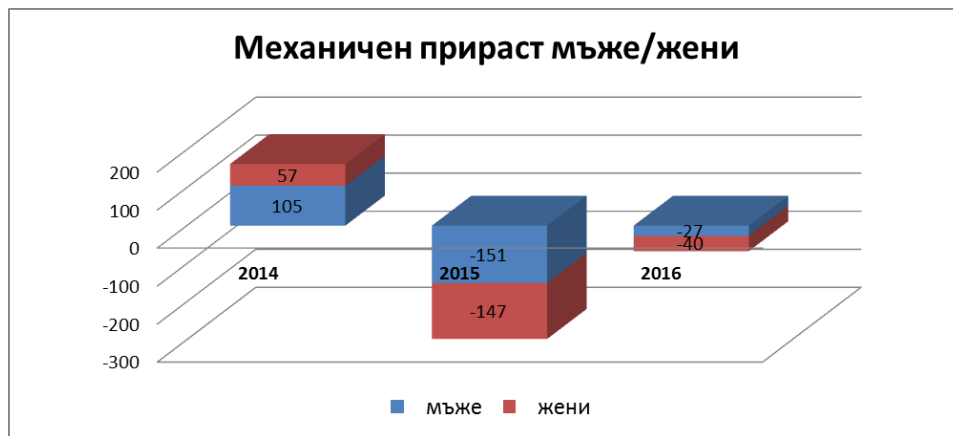
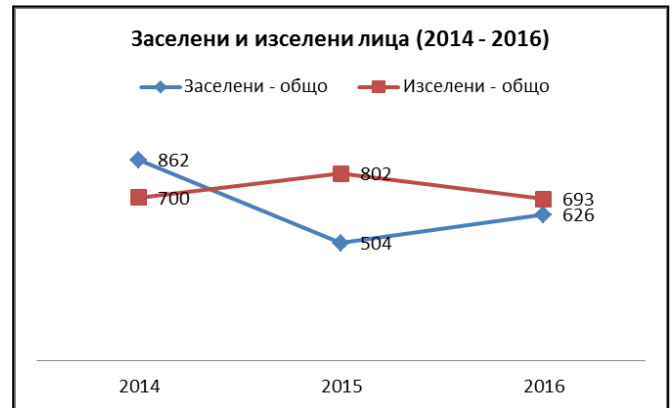
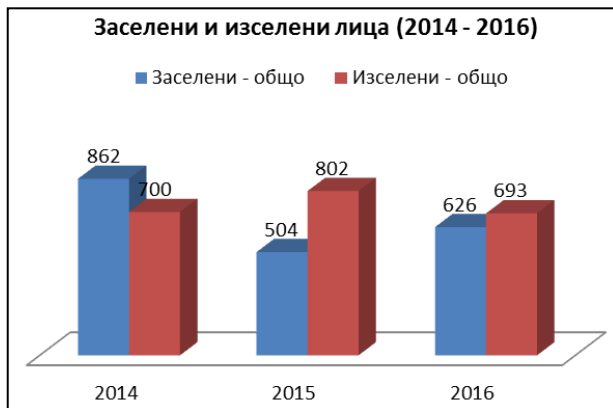

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 12 Механичен прираст на територията на МИГ Кирково – Златоград, 2016 г.

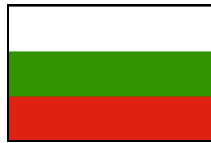

Миграционните процеси се подобряват в изследвания период 2014 – 2016 г. От графиките по-долу е видно, че броят на заселените се повишава, а на изселените лица намалява през 2016 г. През 2015 г. се наблюдава най-голяма разлика в числеността на двата показателя, за съжаление с превес на броя на изселилите се лица.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

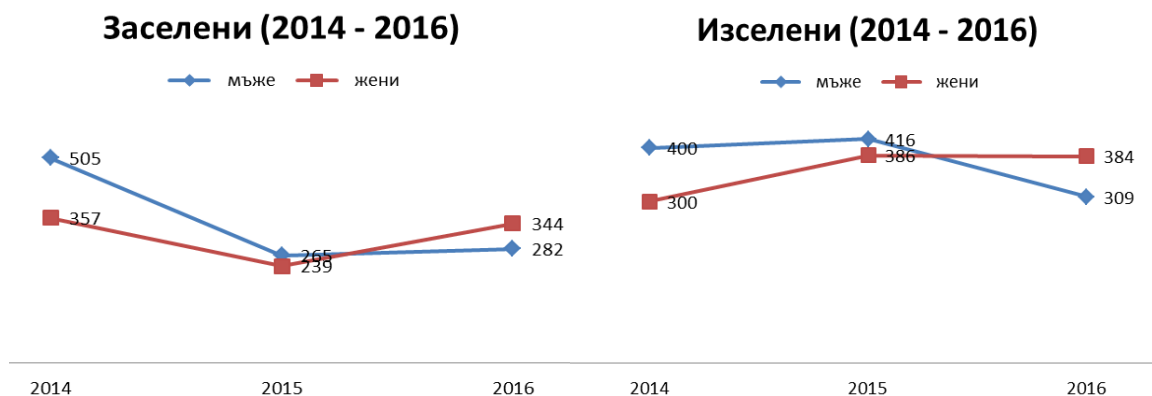
„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Източник: НСИ

По отношение на движението на населението по пол, данните са различни за всяка година и са представени на графиката по-долу. През 2012 г. и 2013 г. изселилите се мъже са по-малко от жените, докато през 2014 г. се наблюдава точно обратното. Същото е и положението със заселилите се мъже - през 2012 г. и 2013 г. заселилите се мъже са с по-малка численост от жените, а през 2014 г. е обратното.

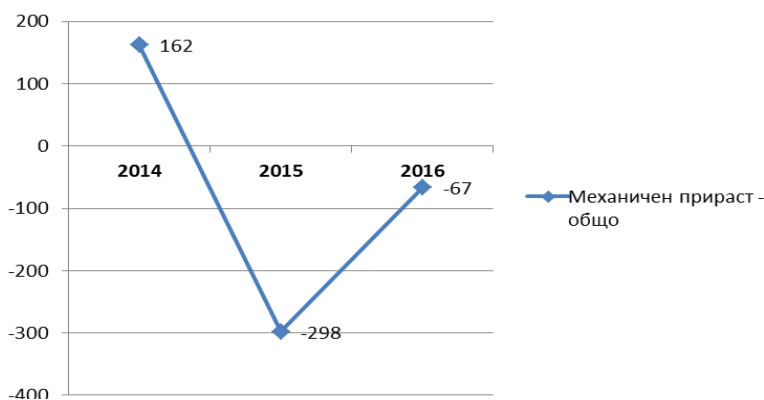
Фигура 13 Динамика на заселените и изселени мъже и жени в периода 2012 – 2014 г.

Източник: НСИ

За разлика от естествения, който през целия период е с отрицателни стойности, механичният прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград е с положителна стойност през 2014 г.

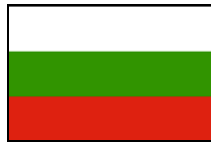
Фигура 14 Механичен прираст през периода 2014-2016 г.

Източник: НСИ

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

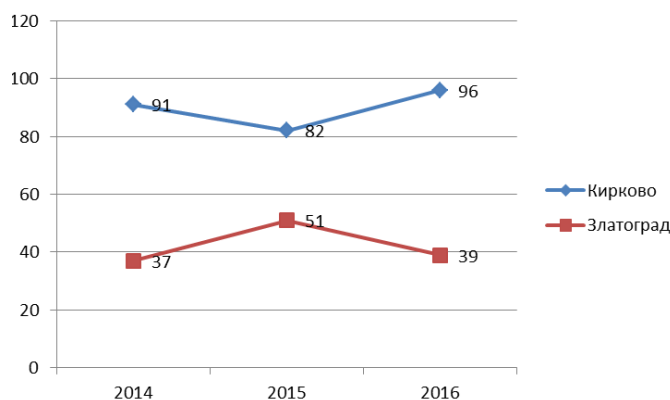
Що се отнася до механичния прираст на населението по пол, данните през 2015 г. и 2016 г. са близки за двата пола, докато през 2014 г. положителния прираст на мъжете е почти два пъти по-голям от този при жените.

3.4. Брачност и бракоразводност

Брачността като процес на сключване на бракове има влияние върху естественото възпроизводство на населението, както и върху миграционната му подвижност. Върху динамиката на брачността влияние оказват множество фактори като: състоянието на брачната и полово-възрастовата структура на населението; състоянието на националното семейно законодателство, уреждащо въпросите, свързани с минималната възраст за сключване на бракове; религиите и етносите; социално-икономическите промени, както и нивото на разводимост.

общо за територията на МИГ	Мерна единица	2014	2015	2016
Сключени бракове	брой	128	133	135
Бракоразводи	брой	15	22	26

Фигура 15 Сключени бракове през периода 2014 – 2016 г.

Сключените бракове в община Златоград намаляват през 2016 г. в сравнение с предходната година. Разводите през годините почти запазват броя си, като са по-малко от сключените бракове през всяка година, както и броят им се увеличава през всяка година.

В община Кирково сключените бракове нарастват през 2016 г., като през 2015 г. са 82, а през 2016 г. са 96.

Бракоразводите са изключително малко на територията и на двете общини. През 2014 г. в община Златоград те са 8, 7 са в община Кирково, през 2015 г. са общо 22 (12 в община Кирково и 10 в община Златоград), а през 2016 г. са общо 26 (по 13 във всяка от двете общини).

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

3.5. Възрастова структура

В настоящата част е направен анализ за структурата на населението под- във- и над-трудоспособна възраст в общината. За разглеждания период, населението се разпределя в следните категории въз основа на трудоспособността:

➤ За 2014 г.:

- Население в трудоспособна възраст - за мъжете 16 - 63 навършени години и 8 месеца, за жените - 16 - 60 навършени години и 8 месеца
- Население над трудоспособна възраст - за мъжете над 63 навършени години и 8 месеца, за жените - над 60 навършени години и 8 месеца

➤ За 2015 г.:

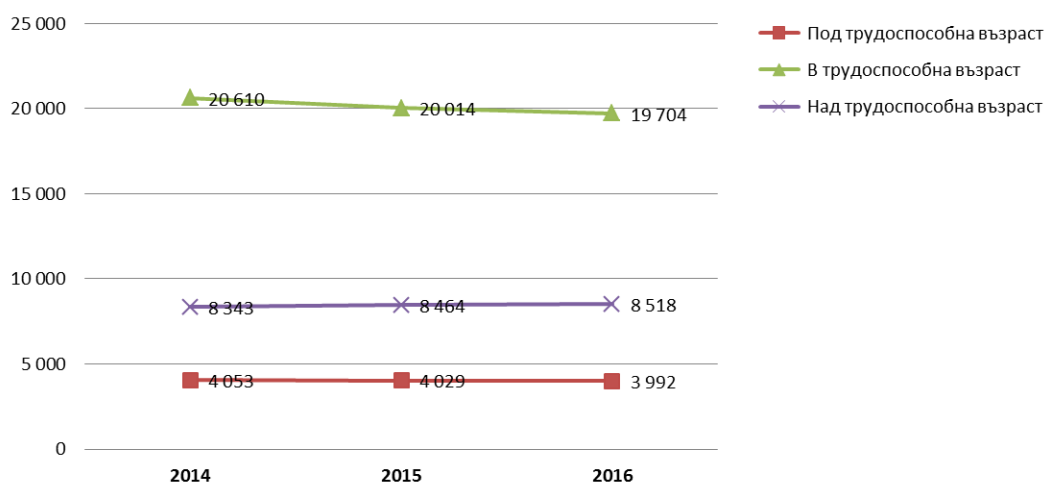
- Население в трудоспособна възраст - за мъжете 16 - 63 навършени години и 8 месеца, за жените - 16 - 60 навършени години и 8 месеца
- Население над трудоспособна възраст - за мъжете над 63 навършени години и 8 месеца, за жените - над 60 навършени години и 8 месеца

➤ За 2016 г.:

- Население в трудоспособна възраст - за мъжете 16 - 63 навършени години и 10 месеца, за жените - 16 - 60 навършени години и 10 месеца
- Население над трудоспособна възраст - за мъжете над 63 навършени години и 10 месеца, за жените - над 60 навършени години и 10 месеца

Съгласно данни от НСИ, към 31.12.2016 г., най-значителната част от населението попада в категорията на трудоспособното население, следвано от групата на лицата в над трудоспособна възраст (пенсионери), представени на следната графика:

Фигура 16 Динамика и дял на населението според възрастовата група

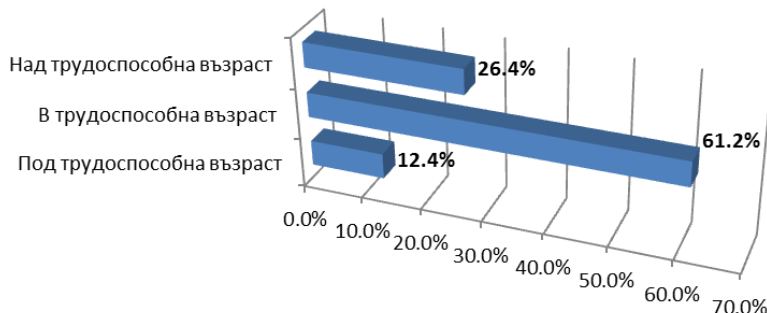
Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

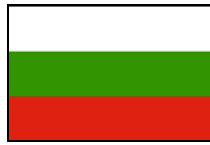
„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Възрастова структура към 31.12.2016 г.

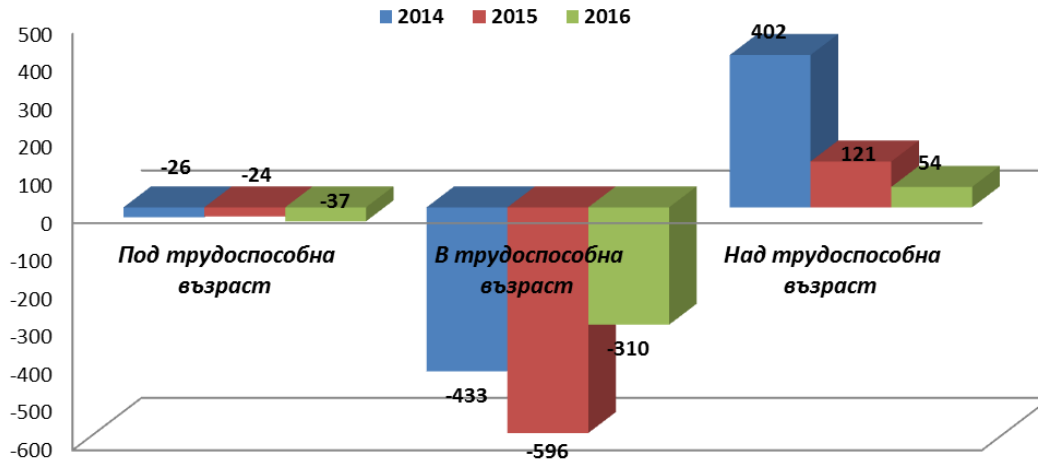
В разглеждания период 2014 – 2016 г. групата на лицата в трудоспособна възраст намалява най-значително, въпреки факта, че през всички изследвани години тези лица са най-голямата част от населението. Намалението им с по-бързи темпове в сравнение с останалите групи е негативна тенденция в демографията на територията, като оптимистичен е фактът, че през 2016 г., те са намалели с 310 в сравнение с предходната година, което представлява забавяне на темповете, тъй като през 2015 в сравнение с 2014 г. групата на тези лица е намаляла с 569 души. Лицата в под-трудоспособна възраст като численост намаляват с бавни, но постоянни темпове през изследвания период. Групата на лицата в над трудоспособна възраст се е увеличила значително, през 2014 г. техният брой се увеличава с 402 лица, в сравнение с 2013 г., а през следващите две години темпът на увеличение значително се забавя и през 2016 г. в сравнение с 2015 г. тези лица са се увеличили само с 54/

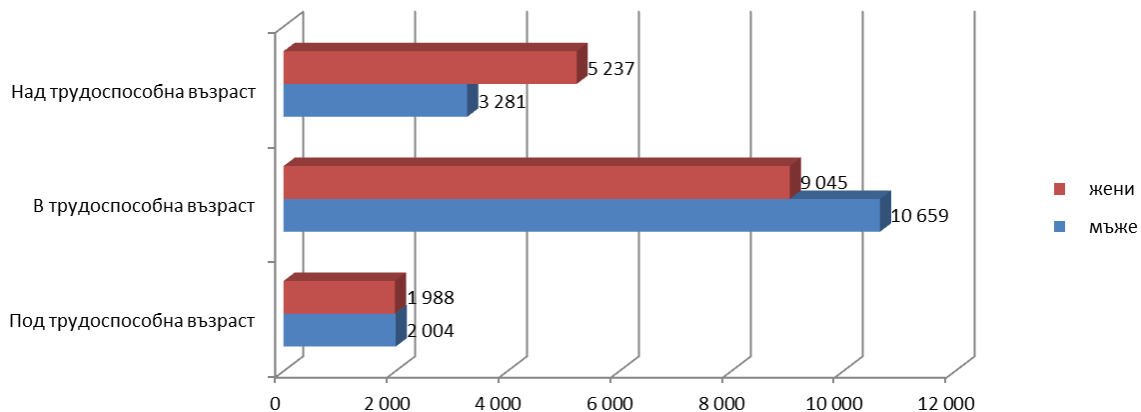
„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 17 Намаление/увеличение на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград през всяка от годините 2014, 2015, 2016 в сравнение с предходната

Мъжете в трудоспособна възраст на територията на МИГ Кирково – Златоград са с най-голяма численост през 2016 г. и са повече от жените, за разлика от мъжете в над-трудоспособна възраст, където жените преобладават. Данните за лицата в под-трудоспособна възраст показват сравнително полово равновесие с лек превес на мъжете.

Фигура 18 Население на територията на МИГ Кирково – Златоград според възрастовата група и пола, 2016 г.

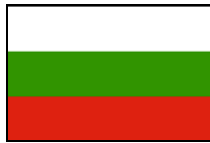

3.6. Етническа структура на населението

При преброяването на населението на България през 2011 година 9519 души от община Златоград и 16 398 души от община Кирково са отговорили на въпроса за етническа принадлежност. Като процент от населението на общините през 2011 г., отговорилите

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

представляват 76 % и 78 % съответно от населението на община Кирково и община Златоград.

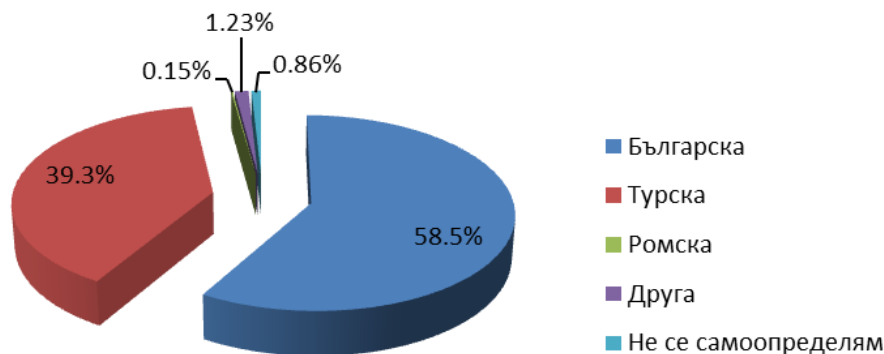
Таблица 7 Структура на населението според етническа принадлежност

Община	Лица, отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
ЗЛАТОГРАД	9 519	9352	38	-	67	62
КИРКОВО	16 398	5808	10138	39	253	160
общо	25917	15160	10176	39	320	222

Източник: НСИ

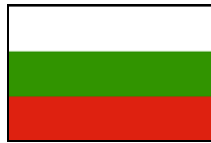
От 9519 жители на **община Златоград**, отговорили на въпроса, 9352 или 98,2 % са се определили като българска етническа група, а само 0,4 % са се определили към турската етническа група. В групата на „не се самоопределят“ попадат 0,65 %, а в групата на „Друга етническа група“ 0,70 %. От 16 398 жители на **община Кирково**, отговорили на въпроса, 10 138 или 61,8 % са се определили като турска етническа група, а 35,4 % са се определили към българската етническа група. Към ромската етническа група са се определили 0,15 % от отговорилите на въпроса. В групата на „не се самоопределят“ попадат 0,86 %, а в групата на „Друга етническа група“ 1,23 %.

Фигура 19 Етническа структура на населението на територията на МИГ Кирково - Златоград

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Общо за територията на МИГ Кирково – Златоград в етническата структура на населението превес има българската етническа група – 58,5 %, следвана от турската – 39,3 %, ромска – 0,15 %, друга – 1,23 %.

3.7. Образователна структура на населението

Образователната структура на населението влияе върху местния икономически потенциал, като ограничава или създава възможностите за повишаване конкурентоспособността на местния бизнес и инвестиционната привлекателност на територията.

В следващата таблица е представена образователната структура на населението от преброяването през 2011 г, НСИ:

Таблица 8 Образователна структура на населението

	Кирково		Златоград		общо		дял за страната
	брой	дял %	брой	дял	брой	дял %	
<i>висше образование</i>	1150	5.56%	1188	10.15%	2338	7.22%	20%
<i>средно образование</i>	5657	27.33%	5120	43.75%	10777	33.26%	43%
<i>основно</i>	8810	42.56%	3285	28.07%	12095	37.33%	23%
<i>начално</i>	2851	13.77%	1352	11.55%	4203	12.97%	8%
<i>незавършено начално</i>	1525	7.37%	492	4.20%	2017	6.23%	5%
<i>никога не посещавали училище</i>	659	3.18%	244	2.09%	903	2.79%	1%
<i>деца до 7 г.</i>	47	0.23%	21	0.18%	68	0.21%	0%
население НСИ 2011	20699		11702		32401		

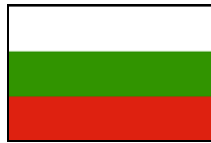
Източник: НСИ

В образователната структура на двете общини има значителна разлика, като община Златоград се характеризира със по-добро образователно ниво. Значителна разлика при община Златоград в сравнение със средната образователна структура на национално ниво има само в дела на висшистите, които в община Златоград е 10,15 % от населението, а за страната този показател е 20 %. От населението на общината, което е над 7-годишна възраст, с висше образование към 2011 г. са 1188 души или 10,15%, като 83% от тях, живеят в общинския център. Със средно образование са 5120 души, или 43,75%, а с основно образование са 28,08 %. Броят на лицата, които никога не са посещавали училище, е само 2,06%, или 244 души от общината.

За разлика от община Златоград, населението в община Кирково се характеризира със сравнително по-ниско образователно ниво и професионална квалификация. По категории

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

на образователно ниво на населението, общината значително изостава от средните за страната показатели. Делът на *специалистите с висше образование* е 5,56 % (1150 души), а групата на населението със *средно образование* е 27,33 % (5657 души). Преобладават лицата с *основно и по-ниско образование* – 63,70 % (13186 души) от населението на общината, а дела на *неграмотните* е 3,18 % (659 души). Образователната структура на населението е свързана с развитието на местния икономически потенциал, с възможностите за повишаване конкурентноспособността на местния бизнес и инвестиционната привлекателност на общината. Това налага провеждане на целенасочена политика за развитие на човешкия капитал, като се акцентира върху придобиване на базови професионални умения и ограмотяване на лицата без образование.

Жилищна осигуреност на територията на МИГ Кирково – Златоград

Към 31.12.2014 г. на МИГ Кирково – Златоград има 16 937 жилища в 13 220 жилищни сгради, от които:

- **в община Златоград** 6182 жилища в 3372 жилищни сгради, с общо 372 178 м² полезна жилищна площ. През обследвания период 2012-2014 г. няма нито една регистрирана построена сграда.
- **в община Кирково** 10 755 жилища в 9 848 жилищни сгради, с общо 825 974 м² полезна жилищна площ. През 2014 г. има една регистрирани и въведени в експлоатация 2 новопостроена къщи.

Жилищната задоволеност се характеризира с показателя брой жилища на 1 000 души население. Този индикатор за удовлетвореността от жилищния фонд като количество и неговата достатъчност или нужда от нови е показателен за силно развити в икономическо отношение страни, където пазара на имоти и жилища е балансиран. За територията на МИГ Кирково - Златоград този показател е недостатъчен, за да се прецени количеството наличен фонд, тъй като е деформиран от множеството необитавани сгради.

Таблица 9 Брой жилища на територията на МИГ Кирково - Златоград

Данни за жилищата към 31.12.2014 г.		
	Кирково	Златоград
Едностайни	174	404
Двустайни	1093	2305
Тристайни	2433	1792
Четири и повече стайни	7055	1681
Жилища на 1000 човека от	499	539

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

населението		
Среден брой лица на едно жилище	2,00	1,86

Източник: НСИ

През 2014 г. жилищата на територията на двете общини се разпределят както следва по способи на конструкция:

Таблица 10 Видове жилища

община	Стоманобетонни	Тухлени	Други
Кирково	426	3417	6005
Златоград	605	2262	505

Източник: НСИ

Обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност

На територията на МИГ Кирково - Златоград няма обособени уязвими етнически малцинства в определени квартали на населените места.

8. ИЗВОДИ за тенденциите в динамиката на промяна на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012-2014 г.

Основните изводи относно демографското състояние на населението на територията на МИГ Кирково - Златоград могат да се дефинират по следния начин:

1. Населението на МИГ Кирково – Златоград намалява с 4,16 % или с 1 398 души в периода 2012 – 2016 г. Голяма е разликата в намалението на населението за същия период за всяка от двете общини, населението на община Кирково е намаляло с едва 2,1 %, а населението на община Златоград със 7,9 %. Населението на община Златоград намалява с по-бързи темпове от населението в страната.
2. Към 31.12.2016 г. разпределението в половата структура на населението е балансирано, с малък превес на жените (50,5 %) спрямо мъжете.
3. В единствения град на територията на МИГ Кирково – Златоград – град Златоград населението намалява с по-бавни темпове отколкото селското население на община Златоград в периода 2014-2016 г., което се дължи основно на факта, че в

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

селата по-голяма част от населението е застаряващо, където смъртността е по-висока.

4. Коефициентът на естественият прираст в края на 2014 г. е отрицателен и в двете общини, като в община Кирково той е – 6,4 ‰, а в община Златоград -7,1‰ през 2014 година. През следващите две години се наблюдава положителна тенденция в коефициента на естествен прираст в община Златоград, като през 2016 г. неговата стойност е -4,7‰. В община Кирково демографските проблеми се задълбочават през изследвания период и коефициентът на естествен прираст увеличава отрицателната си стойност на -8,4‰ през 2016 г.
5. За разлика от естествения, който през целия период е с отрицателни стойности, механичният прираст на територията на МИГ Кирково - Златоград е с положителна стойност през 2014 г., което се дължи на неговата положителна стойност в община Кирково. В община Златоград за периода 2012-2014 г. миграционните процеси се ускоряват, след което от 2014 до 2016 г. се наблюдава забавяне в миграционния поток.
6. Налице е тенденция на продължаващо застаряване на населението. То се изразява в намаляване на относителния дял на населението в трудоспособна и нарастване на дела на населението над трудоспособна възраст през изследвания период 2014 – 2016 г. Положителен е факта, че относителният дял на населението в под-трудоспособна възраст се запазва като стойност през изследвания период.
7. Задълбочаване на различията в териториалното разпределение на населението и процесите на обезлюдяване на определени райони и села.
8. Нарастването на броя на възрастните хора в по-малките населени, което изисква мерки, свързани с развитие на социални услуги за тази категория лица.
9. Общо за територията на МИГ Кирково – Златоград в етническата структура на населението превес има българската етническа група – 58,5 ‰, следвана от турската – 39,3 ‰.

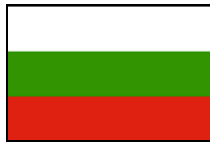
С. Оценка на инфраструктурната осигуреност и нужди на територията

1. Транспортна инфраструктура

Пътната мрежа на **община Кирково** включва първокласни пътища (46 км) и третокласни пътища (63 км) второкласни пътища няма. Дължината на общинските пътища към 31.12.2014 г. е 295 км.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Стратегическо значение за развитието на община Кирково има първокласният път Е-85, който е част от общоевропейския транспортен коридор №9 (Финландия-Украйна-Румъния-Русе-Хасково-Александруполис).

Реалната експлоатация на транспортния коридор нараства след 9 септември 2013 г. с отварянето на ГКПП „Маказа – Нимфея“ при с. Лозенградци, до който води 24-километров асфалтов път от българската страна. По медийна информация три месеца по-късно това е третият по натовареност пункт между България и Гърция – с над 86 хиляди коли и около 210 хиляди пътници в двете посоки, с прогнозно нарастване на колите до 50 хиляди месечно през лятото на 2014 г.

Транспортната достъпност на община Кирково се обезпечават от следната третокласна пътна мрежа:

- Път III – 508 Кърджали – Момчилград – Джебел – Рогозче – Фотиново (Бенковски - Подкова). Пътят осигурява връзката на община Кирково с община Джебел, област Кърджали;
- Път III - 509 Харманли – Долно Черковище – Крумовград – Маказа. Пътят е основна транспортна връзка с Крумовград, също община в състава на област Кърджали;
- Път III - 867 Средногорци – Мадан – Златоград – Бенковски – Подкова – (Момчилград - Маказа). Пътят свързва община Кирково с община Златоград (област Смолян).

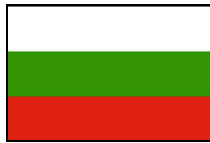
Железопътният транспорт е представен от железопътната линия Кърджали - Момчилград – Подкова, която осигурява връзката на общината с областния център Кърджали и съседната община Момчилград. Дължината на жп линията на територията на община Кирково е 5.5 км.

Основните проблеми за поддръжката и развитието на общинската пътна мрежа са свързани с липса на средства за ремонт и инвестиции в пътна инфраструктура и тенденция за продължаващо влошаване качеството на инфраструктурата, породено от климатични условия. Бюджетните ресурси на община Кирково, както и на повечето малки общини в България са силно зависими от субсидиите от републиканския бюджет, ограничени са възможностите за реализация на собствени приходи за финансиране на значими инфраструктурни проекти в условията на финансово икономическа криза.

На територията на община Кирково няма изградена автогара. В момента ежедневни автобусни превози се изпълняват от и до областния център гр. Кърджали и градовете София и Варна.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Липсата на средства за поддържане и отлагането на ремонтните работи във времето са причина за влошаване на техническото състояние на общинската пътна мрежа. Като цяло пътната мрежа на територията на общината е със силно деформирана и с нарушена асфалтова настилка. Незадоволителното състояние на пътната мрежа е фактор с негативно влияние, ограничаващ социално-икономическото развитие на общината. Първостепенно значение за развитието на транспортната има подобряването на пътните връзки с международен коридор №9 и републиканската пътна мрежа и на връзките между най-големите селища в общината.

Община Златоград се обслужва единствено от автомобилен транспорт. Пътната мрежа на общината е сравнително добре развита, имайки предвид затрудненията, които възникват от пресечения релеф.

На територията на Община Златоград преминава третокласните републикански пътища:

- III- 867 Средногорци - Мадан - Златоград - Бенковски - Подкова - (Момчилград-Маказа), с обща дължина на територията на общината от 23,450 км
- III-8652 (П.к. Стояново - Ардино) - Бял извор - Падина - Неделино - (Мадан – Златоград), с обща дължина на територията на общината 4,665 км.

Дължината на републиканската пътна мрежа на територията на общината е 28,125 км. Характерно за общината е, че по-голямата част от населените места се обслужват с пътища от републиканската пътна мрежа, които обхващат над 97 % от населението. Това се отнася за селата Старцево, Долен, Ерма река, Страшимир, Цацаровци, Пресока, Фабрика, Кушла. Единствено пътната връзка с. Аламовци - Златоград преминава изцяло по общински пътища.

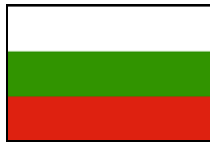
Важна транспортна артерия, имаща голямо значение за транспортните и икономически връзки за общината е път I-5 Кърджали-Подкова-ГКПП Маказа, който е част от Трансевропейски коридор №9. Пътят преминава на територията на съседната Кърджалийска област. Пътната отсечка дава възможност за бързо транспортиране на произведените в общината и областта стоки, предвидени за износ по направление на ЕС или Централна Азия, като същевременно представлява и предпоставка за развитие на услугите и създаването на малки и средни предприятия в Община Златоград.

Всички населени места са свързани с общинския център.

Представа за степента на изграденост на пътната мрежа в община Златоград дават данните за нейната гъстота – измервана дължина на пътищата (км) на 1000 км² територия. За Община Златоград тези показатели са със следните параметри:

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Обща гъстота – 640,0 км/1000 км² при среден за страната показател – 336,0 км/1000 км²; в това число:
  - Гъстота на републиканската пътна мрежа 159,98 км/1000 км², при средна за страната – 173,2 км/1000 км²;
  - Гъстота на местната пътна мрежа – 480,4 км/1000 км² при средна за страната 162,0 км/1000 км²;

Експлоатацията на републиканската и местната пътна мрежа създава сериозни затруднения за общината във финансов аспект, особено с увеличаването на транспортния трафик след разкриването на ГКПП „Златоград-Ксанти“. Състоянието на републиканската пътна мрежа е в незадоволително състояние и това налага нейната рехабилитация, като дължината на пътищата от републиканската пътна мрежа, подлежаща на спешен ремонт, е около 20 км. В последните години са изцяло рехабилитирани основно само 2,9 км от РПМ.

Общинската пътна мрежа е с дължина 84,392 км. Състоянието на общинската пътна мрежа в община Златоград е силно влошено и също са необходими спешни мерки за тяхното рехабилитация. От ремонт и текуща поддръжка се нуждаят около 60% от тази мрежа. На територията има 31 км пътища без настилка. Пространствената организация на общинските пътища позволява сравнително удобен достъп на населението от отделните населени места до центъра, а от там и връзка с останалата част на областта и страната. Определени затруднения в осъществяването на пътните връзки има по отношение обслужването на малките отдалечени села в планинската част - Пресока, Кушла, Страшимир, на туристическите обекти в тези райони.

2. ВиК инфраструктура

Услугите водоснабдяване и канализация на територията на община Кирково се предоставят от „Водоснабдяване и канализация“ ООД Кърджали. Регионалният генерален план на „ВиК“ ООД Кърджали от юли 2013 г. показва, че дружеството предоставя услугите си в 43 от общо 72 населени места на общината, като обслужените граждани в обхвата на плана са 18 255 жители на общината. Процентът на водоснабдените населени места в община Кирково е 58.90%, което е по-високо ниво от средното за област Кърджали – 50.53%, и по-ниско от средното за страната ниво от 84.6%. Към 2013 г. дължината на разпределителните мрежи е 22.21 км, а на канализационната система – 20.84 км. Останалите водоснабдителни системи в община Кирково – помпени и гравитачни, обслужват райони с население под 2 000 души.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

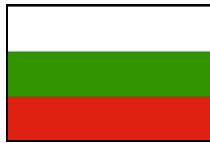
Нивото на изграденост на канализационната мрежа в община Кирково е ниско. Съществен проблем при изграждане на канализационната система е икономическата ефективност на инвестициите, които се влияят и от сравнително малкото на брой население в отделните населени места.

Цялостно изградена е единствено канализацията в с. Кирково, а частично в с. Бенковски, където е налична 45% изграденост на канализацията (данни на „Вик“ Кърджали, 2013 г.), отпадъчните води се заустват без пречистване в р. Върбица. Заради липсата на канализационни мрежи отпадъчните води най-често се отвеждат в земните пластове и са предпоставка за замърсяване на почви, подземни и повърхностни води и създаване на условия за здравен риск в района. Разширяването на водоснабдителна инфраструктура на територията представлява сериозен проблем по чисто икономически причини, тъй като населените места в общината са с малобройно население и затова изграждането на нови съоръжения е икономически неефективно, а при изпълнение на проекти приоритет ще има социалният ефект на инвестициите. Съществен проблем при изграждане на канализационната система е икономическата ефективност на инвестициите, които се влияят и от сравнително малкото на брой население в отделните населени места. В последните 10-15 години на етапи се изгражда смесена канализационна система в село Бенковски. На територията на общината няма пречиствателна станция за отпадни води, които се заустват директно в околната среда и предизвикват риск от нарушена екологична обстановка и влошаване на здравословното състояние на жителите.

Всички населени места от **община Златоград** са водоснабдени, но „Вик“ оперира водоснабдителните системи в град Златоград, селата Старцево, Ерма река и Долен. Останалите населени места са захранени от собствени водоизточници. Общият брой на абонатите в общината е около 7500, а приблизително 90 % от населението е обхванато от водоснабдителна система и около 60 % с канализационна. При по-продължителни засушавания, режим на водоснабдяването има в селата Ерма река и Долен. Съществуващата водопроводна мрежа е с тръби от различен вид и диаметър (етернитови, стоманени, полиетиленови). Преобладават етернитовите (азбестоциментови) тръби, които са амортизирани, ненадеждни и морално остарели. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и на влошаване на нейните хигиенни характеристики. Това е основна причина загубите на води да са високи-над 50% за общината. Частичната подмяна на вътрешната водопроводна мрежа на града и селата с нови полиетиленови тръби е извършена през последните години, основно чрез реализирани инвестиции от страна на дружеството и на общината. Основните ефекти от

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

подмяната са свързани с намаляване на загубите и подобряване на хигиената на водоснабдяването. Строителството на канализационната мрежа в Златоград започва през 1962-1963 година и продължава на етапи. Системата е предназначена за битови, промишлени и отпадни води. Изградени са и функционират 22 км мрежа при необходимите – 36 км. Дължината на улици без изградена канализация е около 14 км. Процентът на изграденост е около 61%. Видът на тръбите е приблизително следният: бетонови-90%, полиетиленови – 10%. Делът на населението, обслужвано от канализацията е около 75%.

Пречиствателната станция за отпадъчни води на град Златоград е изградена по работен проект от 2004 година. Изградена е по технологична схема за механично и пълно биологично пречистване на отпадъчните води в биобасейни, оразмерени за работа на режим на „продължителна аерация“ и обеззаразяване на утайките с ултравиолетово облъчване. Излишните активни утайки се третират в уплътнител и се обезводняват на лентова филтър-преса. ПСОВ е въведена в експлоатация през 2007 година. Намира се в общински имот, находящ се на левия бряг по течението на река Върбица под града. Станцията е собственост на Община Златоград. Експлоатационният ѝ период е 30 години, оразмерена е с капацитет за общо 9913 еквивалент-жители, при $Q_{ср}$ ден= 2632 m³/d в края на експлоатационния период. Според заключенията на "В и К" ЕООД- гр. Смолян, ПСОВ работи нормално и стойностите на показателите са в нормите за категорията на водоприемника. Поради факта, че висок процент от населението не е обхванато от канализация, натоварването е на около 50% от предвиденото. Благоприятен факт е, че до момента дейността на промишлеността в града не е съществен фактор върху работния режим на водоснабдителната и канализационна система на града, включително върху работата на ПСОВ.

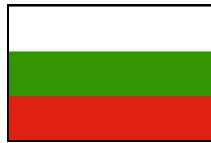
3. Управление на отпадъците

През 2010 г. всички общини на територията на област Кърджали са преминали към обезвреждане на образуванията на своя територия твърди битови отпадъци (ТБО) на общинско депо за ТБО с. Вишеград, общ. Кърджали. От януари 2010 г. общините Кирково, Момчилград, Ардино и Черноочене (от 2006 г.) депонират битови отпадъци в посоченото по-горе депо.

На територията на **община Кирково** няма значими замърсители на атмосферата и не са регистрирани емисии на вредни вещества.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Екологичните проблеми се изразяват главно в замърсяване на почвата от твърди битови отпадъци. В системата на организираното сметосъбиране са обхванати 60 населени места, а извън нея остават 13 селища. В границите на общината са изградени две сметища за твърди битови отпадъци – с. Първица и с. Тихомир. Проблемите, свързани с експлоатацията на съществуващите сметища се изразяват главно в нарастване количеството на битови отпадъци. Това крие сериозни рискове за здравето на местното население и води до замърсяване на околната среда. През 2009 г. по проект финансиран от ИСПА е извършена рекултивация на сметището край с. Първица.

Съществен проблем за община Кирково е отстраняването на нерегламентираните сметища, около населените места, които не са обхванати от системата на организираното сметоизвозване. Това води до замърсяване на почвите и намаляване на техните качествени характеристики. Рекултивацията на засегнатите площи ще окаже положително влияние на екологичния статус на територията и ще повиши нейната привлекателност.

За хармонизирането на местната политика за управление на отпадъците с промените в ЗУО, през 2013 година **Община Златоград** разработи стратегическата рамка, която предвижда постигането на конкретни цели до 2020 година, чрез прилагане на интегрирана система за разделно събиране на отпадъците. В тази връзка през 2014 година ще бъде актуализирана и допълнена, приетата и одобрена с Решение Д625/28.04.2010 година на Общински съвет Златоград, Програма за управление на отпадъците в Община Златоград.

Системата за събиране на отпадъци е обхванала цялата територия на Община Златоград и обхваща 100 процента от населението. Включени са всички населени места, с изключение на селата Фабрика и Мързян, в които няма постоянно пребиваващи жители. Събирането и извозването на отпадъците се извършва от общински отдел „Чистота“, със специализирани сметосъбиращи машини. Твърдите битови отпадъци се депонират на регионалното депо за ТБО-гр.Мадан. Депото е изградено и функционира съгласно нормативната база. Съгласно комплексно разрешително експлоатацията на новата клетка на регионалното депо ще се извършва по технология, която включва и запръстяване.

В Община Златоград има отредена площадка за строителни отпадъци, където се контролират постъпващите отпадъци. Такива площадки има само в пет общини от областта. Започната е процедура по обособяване на площадка за компостиране на биоразградим зелен отпадък.

Лечебните заведения в общината осъществяват контрол върху отпадъците от хуманната медицина, като за целта обезпаразитяват отпадъците и ги предават на лицензирана

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

фирма за обезвреждане и транспортиране. В общината има и регистрирани площадки за екологично третиране на отпадъци от МПС, както и на пунктове за изкупуване на отпадъци от черни и цветни метали. РИОСВ-Смолян извършва планов и извънреден контрол по закона за управление на отпадъците.

4. Енергийна инфраструктура

Основен доставчик на електроенергия за двете общини на територията на МИГ Кирково – Златоград - община Кирково и община Златоград е компанията „EVN“ България АД. Електроснабдяването на община Кирково се осъществява от подстанциите “Бенковски” и “Подкова”, а за община Златоград се осъществява от подстанциите - „Златоград” и „Конски дол”.

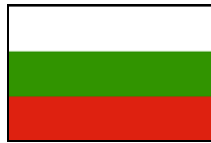
Електрическата мрежа на територията на **община Кирково** е добре изградена, като всички населени места са електрифицирани. Техническото състояние на разпределителната ел.мрежа и ел.съоръженията е на добро ниво. С цел оптимизиране на електропотреблението за публични нужди е необходимо осъществяването на проекти за подмяна на цялостното улично осветление с нови съоръжения и енергоспестяващи осветителни тела. По този начин ще се реализират значителни икономии в общинския бюджет.

Община Кирково, приоритетно предоставя терени за изграждане на нови трансформаторни постове за задоволяване потребностите на населението и инвеститорите от ел.енергия. В повечето случаи инвеститорите сами финансират изграждането на новите трафопостове, тъй като съгласно чл.117, ал.5 от Закона за енергетиката електрическите уредби и/или електропроводи с високо и средно напрежение, които служат за снабдяване с електрическа енергия само на един потребител на електрическа енергия за стопански нужди, се изграждат за негова сметка и са негова собственост. За периода 2007 – 2010 г. мерки, които са предприети относно повишаване на енергийната ефективност и оптимизиране на електропотреблението за публични нужди са монтаж енергоспестяващи лампи в община Кирково и е извършен монтаж на 100 броя слънчеви батерии за нуждите на Спортна зала в СОУ-Кирково.

Община Кирково не е газифицирана, като главна причина за това е наличието на голям брой, но малки населени места, както и относителната им отдалеченост от магистралния газопровод.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности”, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Използването на природен газ е алтернатива, която позволява постигане на висок екологичен и икономически ефект. Високата ефективност на газовите технологии ще допринесе за намаляване на въздействието на вредните емисии върху околната среда. Ефектът от изпълнение на проект за газифициране ще се отрази в значителното намаление на разходите за издръжка на социално-здравните и обществените дейности, а така също за подобряване на конкурентоспособността на производствените предприятия.

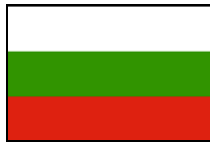
Електрифицирани са всички населени места на територията на **община Златоград**, като липсват такива с режим на тока. Обслужваната мрежа се състои от подземна и надземна инфраструктура. Електрозахранването се осъществява от две подстанции - „Златоград“ и „Конски дол“. Въздушните електропроводи средно напрежение са с дължина 91,185 метра, а подземните кабелни линии с дължина 7,821 метра. С тях са захранени две възлови станции и 64 броя трафопостове с общо инсталирана мощност 19 442 kWА (киловолтампера). Електропроводите са изградени в енергиен пръстен, който позволява при различни аварии, електрозахранването да се осигурява от алтернативен източник. От трафопостовите с въздушни мрежи Ниско напрежение, които са с дължина 85, 000 метра и подземни кабелни линии, с дължина 22,925 метра се достига до 8 219 битови и стопански абоната на територията на общината.

Важен проблем и за **община Златоград** е уличното осветление и неговата енергийна ефективност. Въпреки остарялата улична осветителна инфраструктура, тя се поддържа в добро техническо състояние, но почти цялата осветителна мрежа на територията на общината, като на места се нуждае от подмяна, реконструкция и реорганизация. През 2012 година по възлагане на Община Златоград е изготвено детайлно обследване за енергийна ефективност на състоянието на уличната осветителна система с предложения за изпълнение на конкретни мерки за енергийна ефективност, включително и подмяна на осветителните тела с енергоефективни. За реализацията на мерките от доклада в момента общината търси подходящи източници на финансиране.

На територията на община Златоград са изградени 5 броя фотоволтаични централи с обща мощност 130 kWА и един брой МВЕЦ, с мощност 400 kWА. Слаб е интересът към инвестиции в този тип енергийни обекти, въпреки че потенциалът на общината е висок и произтича от това, че територията на Златоград попада в район с добри показатели на слънчева радиация и подходящи атмосферни условия, увеличаващи рентабилността на фотоволтаични централи.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

5. Комуникационна инфраструктура

Мобилни телефонни услуги

Трите национални мобилни оператора МТел, Глобул (Теленор) и Виваком осигуряват 100% покритие със сигнал на територията на населените места от общината. Това осигурява пълен спектър на техните услуги.

Достъп до интернет

Всички населени места на територията на община Златоград имат достъп до интернет благодарение на предлагания мобилен интернет от трите оператора. Освен тази възможност, местни кабелни интернет доставчици предлагат абонаментен достъп в Златоград, Старцево и Долен.

Достъпът до интернет на територията на община Кирково се осъществява посредством две фирми доставчици: „БТК“ ЕАД и „Линк+“ ЕООД гр.Момчилград, доставчик и на кабелна телевизия с голям % обхват на територията на общината. През територията на общината преминава оптично-кабелно трасе, което представлява възможност за създаване на модерна съобщителна инфраструктура и ще осигури качествени международни връзки, необходими за бизнеса, образованието и управлението на общината.

Пощенски услуги

Тенденцията е към намаляване броя на пощенските станции, което е нормално с навлизането на нови технологии и намаляването на използване на пощите като начин за комуникация. Едновременно с това се наблюдава рязко увеличение на пощенските агентства през разглеждания период. Това се дължи най-вече на бързото навлизане в сектора на много частни компании, които намират широк пазар за услугите си както сред развиващата се бизнес, така и сред обикновените потребители.

Всички куриерски фирми на територията на България предоставят услугите си на територията на Община Златоград. В град Златоград функционира постоянно действащ офис на „Еконт“ и ЛЕО Експрес, „Спиди“ посещават общината три пъти в седмицата.

Куриерски услуги на територията на община Кирково се извършват от фирма „Еконт“ с офис в с.Кирково и „Спиди“ - мобилно обслужване.

6. Хидромелиорации

На територията на община Кирково, изградените **хидромелиоративни** съоръжения обхващат 54% от обработваемата земя (напоиваните площи са 58 153 дка) и в голямата си

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

част са неизползвани и неподдържани. В район Бенковски е изградено напоително поле от 16.8 хил.дка, като основен водоизточник е язовир Мъглене. Възстановяването на земята и уточняването на собствеността върху съоръженията доведе на много места до тяхното унищожени.

От основно стопанско значение за бъдещето на сектор растениевъдство е възстановяването на съществуващите и изграждане на нови напоителни съоръжения. Дейностите включват проектиране, осигуряване на помпени станции и поливни съоръжения. Разположените на територията на община Кирково **65 микро язовира и водоеми** са добра предпоставка за реализиране на тези инициативи. Това би стимулирало в значителна степен преориентацията на производителите към алтернативни форми на земеделие и ще бъде условие за развитието на ефективно селско стопанство през следващите години. Възстановяването на хидромелиоративната мрежа е свързано с привличане на инвестиции и следва да се съобрази с особеностите на дребните земеделски стопанства.

D. Социален анализ

1. Пазар на труда, заетост, безработица и благосъстояние на населението

В настоящата част е изследвана както безработицата, така и заетостта на населението на територията на МИГ Кирково – Златоград през периода 2012 – 2014 г. И двата показателя са определящи за благосъстоянието на населението.

Броят на заетите лица по трудово и служебно правоотношение на територията на МИГ Кирково – Златоград е представен в следващата таблица:

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 11 Наети лица по трудово и служебно правоотношение по общини и на територията на МИГ Кирково - Златоград

Община	2012			2013			2014		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Кирково	2587	1129	1458	2626	1179	1447	2591	1099	1492
Златоград	3057	1237	1820	3322	1350	1972	3109	1240	1869
Общо	5644	2366	3278	5948	2529	3419	5700	2339	3361
%		42%	58%		43%	57%		41%	59%

Средногодишният брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение от всички икономически сектори през 2014 г. е 5 700 души. През 2013 г. броят им е по-висок с 248 души, което е валидно и за двете общини. Заетите жени през 2014 г. са 2 039 или 41 % от всички наети лица. Измененията в структурата на заетите лица по пол са минимални през изследвания период, през всяка от годините в полза на мъжете, които през 2014 г. са 59 % от всички наети лица или общо 3 361 души.

Основният сектор, създаващ заетост на територията на МИГ Кирково – Златоград е промишлеността, като в сектора са заети 41 % (2 339 лица) от всички наети лица през 2014 г. През изследвания период заетостта в този сектор е нараснала с близо 2 %. В секторите образование и търговия, наетите лица са по 11 % от всички наети, в сектор здравеопазване и социални дейности – 5 %, в секторите транспорт и хотелиерство и ресторантьорство – по 4 % от общия брой наети лица. Потенциалът на преработващата промишленост за намаляване нивото на безработицата е най-голям и инвестициите в този сектор ще окажат най-значително влияние върху подобряването благосъстоянието на населението.

Намаляването на броя на наетите лица е обвързано с нивото на безработицата на територията.

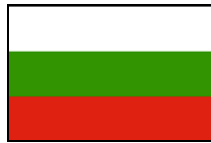
Статистическите данни за нивото на безработица и разбивка по пол, възраст, професионална квалификация и рискови групи са представени в следната таблица:

Таблица 12 Данни за безработицата на територията на МИГ Кирково - Златоград

	2013			2014			2015		
	Златоград	Кирково	общо	Златоград	Кирково	общо	Златоград	Кирково	общо
Регистрирани безработни	883	1938	2821	968	1918	2886	966	1819	2785

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

	2013			2014			2015		
	Златоград	Кирково	общо	Златоград	Кирково	общо	Златоград	Кирково	общо
Средногодишно равнище на безработица /%/	16.87	25.8		18.19	25.51		16.73	24.19	
<i>Равнище на безработица – средно за страната (по данни на НСИ)</i>	12.3			12.9			11.4		
Безработни по пол									
Жени	538	1070	1608	610	1022	1632	595	1016	1611
Мъже	345	861	1206	358	896	1254	371	875	1246
Безработни по възрастови групи									
до 19г. вкл.	2	19	21	5	14	19	8	12	20
от 20 до 24г. вкл.	45	89	134	30	68	98	34	64	98
от 25 до 29г. вкл.	73	118	191	71	95	166	70	83	153
от 30 до 34г. вкл.	86	127	213	82	118	200	70	114	184
от 35 до 39г. вкл.	88	153	241	82	146	228	97	130	227
от 40 до 44г. вкл.	83	198	281	81	179	260	78	166	244
от 45 до 49г. вкл.	111	234	345	101	238	339	108	226	334
от 50 до 54г. вкл.	148	293	441	160	284	444	166	277	443
над 55г.	247	707	954	356	776	1132	335	747	1082
По образование									
Висше	64	66	130	83	64	147	88	57	145
Средно	615	589	1204	664	567	1231	658	526	1184
Основно	100	1042	1142	118	1045	1163	132	997	1129
С начално и по-ниско образование	104	241	345	103	242	345	88	239	327

Източник: Бюра по труда Кирково и Златоград

Към 31.12.2015 година **регистрираните безработни** лица на територията на МИГ са 2 785 души (за Златоград 996, за Кирково – 1819). Равнището на безработицата и в двете общини намалява през 2015 г., в сравнение с 2014 г., но в община Кирково то е значително по-високо от равнището в община Златоград и повече от два пъти по високо от средното за страната през всяка от разглежданите години. Перспективите за разкриване на нови работни места са свързани предимно с инвестиции в малък и среден бизнес в областта на индустрията, леката промишленост и услугите. На следващата графика е представена динамиката на равнището на безработицата в община Кирково и община Златоград за 2013, 2014 и 2015 г. По данни на Бюрата по труда в община Кирково и община Златоград:

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

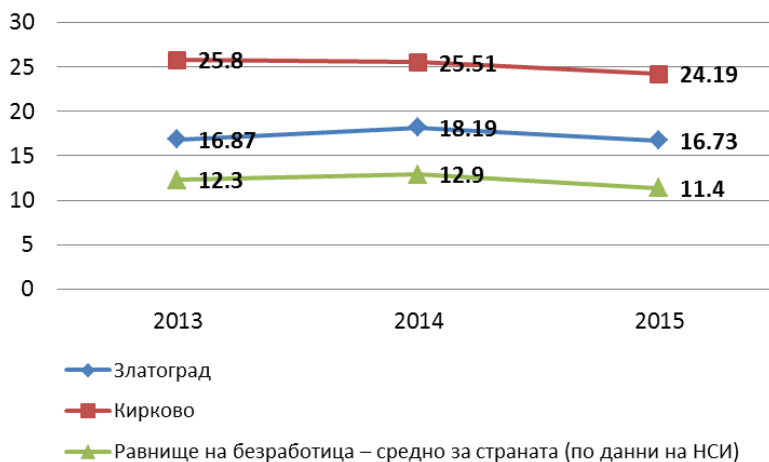

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 20 Средногодишно равнище на безработицата (%)

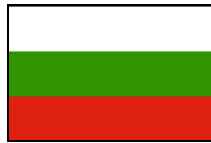
Като трайно засегнати от безработицата се очертава групата на жените, на лицата с основно и по-ниско образование и лицата над 50 години.

През 2015 година се наблюдава устойчива тенденция към намаляване дела на безработни **млади хора до 29 години**. Делът на безработните млади хора до 29 г. е 9.7 % спрямо всички безработни, регистрирани в бюро по труда през м. декември 2015 г., през 24 г. Този дял е 9,8 %, а през 2013 г. – 12,3 %. Необходимо е да се отчете и факта, че младите хора притежават редица качества, които им дават предимство – те са по-мобилни и проявяват повече гъвкавост в процеса на търсене на работа. В същото време обаче липсата на практически опит, квалификация и образователен ценз, както и несъответствието между професионалната подготовка на младежите от една страна и реалното търсене от работодателите от друга, се явяват негативни фактори, възпрепятстващи успешната им трудова реализация.

През последните три години делът на **безработните над 50 години** нараства, от 33,8 % през 2013 г. До 38,9% от общия брой регистрирани безработни към 31.12.2015 г. През 2014 г. делът на безработните над 50 г. е 39,2 %. Основните причини за нарастване на безработицата сред лицата над 50 г. са свързани с неподходящото образование или липсата на такова, както и липсата на компютърни умения и умения за работа с нови технологии. С течение на годините отслабват адаптационните способности на по-възрастното поколение, което затруднява придобиването на нови знания и опит. Необходимо е провеждането на политика за подобряване на квалификацията, знанията и уменията на безработните от тази възрастова група.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Липсата на образование е фактор който създава значителни трудности при реализация на безработните с оглед изискванията на работодателите при наемането на персонал. Налице е тенденция за устойчиво високи нива на безработица сред **лицата с основно и по ниско образование**. През 2015 година 52,22 % от регистрираните безработни попадат в тази група, през 2014 г. – 52,25 % и през 2013 г. Техният дял е 52,71 % от регистрираните безработни. Безработните от тази група са в голяма степен склонни да приемат работа без оглед на нейния вид и заплащане. Те са в неблагоприятно положение на пазара на труда и възможностите за заетост са силно ограничени, като се лимитират до заетост в дейности, изискващи нискоквалифициран и неквалифициран труд, участие в програми за субсидирана заетост и заетост в личното стопанство.

2. Образование

На територията на общината през учебната 2014/2015 година са регистрирани следните училища:

Таблица 13 Училища на територията на МИГ Кирково - Златоград

№	Училище	Населено място	Вид по чл. 26 от ЗНП	Брой ученици 2013/2014 г.	Брой ученици 2014/2015 г.
Община Златоград					
1.	Средно общообразователно училище "Антим I"	гр. Златоград,	СОУ (V- XII клас)	355	331
2.	Професионална гимназия „Христо Ботев“	гр. Златоград	Професионална гимназия	69	62
3.	Основно училище "Васил Левски"	гр. Златоград	Основно (I - VIII клас)	344	328
4.	Средно общообразователно училище "Св. Княз Борис I"	с.Старцево	СОУ (I - XII клас)	141	153
5.	Основно училище "Васил Левски"	с.Ерма река	Основно (I - VIII клас)	13	13
6.	СОУ "Свети Свети Кирил и Методий"	с.Долен	Основно (I - VIII клас)	69	70
Община Кирково					
7.	СОУ "Отец Паисий"	с.Кирково	СОУ (I - XII клас)	295	242
8.	СОУ "Н. Й. Вапцаров"	с.Бенковски	СОУ (I - XII клас)	550	540
9.	СОУ "Христо Ботев"	с.Чорбаджийско	СОУ (I - XII клас)	407	355

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

№	Училище	Населено място	Вид по чл. 26 от ЗНП	Брой ученици 2013/2014 г.	Брой ученици 2014/2015 г.
10.	ПГ по МЛП "Васил Левски"	с.Кирково	Професионална гимназия	133	82
11.	ОУ "Васил Левски"	с.Дрангово	Основно (I - VIII клас)	56	53
12.	ОУ "Устрем"	с.Старово	Основно (I - VIII клас)	56	45
13.	ОУ "Васил Левски"	с.Тихомир	Основно (I - VIII клас)	136	118
14.	ОУ "Иван Вазов"	с.Чакаларово	Основно (I - VIII клас)	127	108
15.	ОУ "Христо Смирненски"	с.Фотиново	Основно (I - VIII клас)	128	123

Източник: РИО Смолян и общинска администрация Кирково

Общият брой образователни училища на територията на община Златоград за начално, основно образование и средно образование в общината е 6 и една професионална гимназия – „Христо Ботев“ гр. Златоград, която се помещава в сградата на СОУ „Антим I“ гр. Златоград.

На територията на община Кирково функционират 8 училища за начално, основно образование и средно образование и една Професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост „Васил Левски“ с. Кирково. Тя подготвят се кадри в областта на машиностроенето и леката промишленост. От учебната 2009/2010 г. в Професионалната гимназия – Кирково се извършва прием и по специалността „Сътрудник в малък и среден бизнес“.

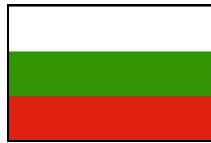
Защитени на територията на МИГ Кирково - Златоград са следните училища:

- ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Долен, община Златоград;
- ОУ „Васил Левски“, с. Ерма река, община Златоград;
- ОУ „Васил Левски“, с. Дрангово, община Кирково;
- ОУ „Устрем“, с. Старово, община Кирково

Общият брой ученици на територията в училищата на МИГ Кирково – Златоград за учебната 2014/2015 г. е 2 623 или с 256 ученика по-малко отколкото през предходната

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

учебна година (2013/2014 г.). Намалването на учениците с общо 8,9 % за двете общини е още един признак за влошаване на възрастовата структура на населението. Негативната тенденция е по-силно изразена в община Кирково, където учениците са намалели с 222 през учебната 2014/2015 г. в сравнение с предходната учебна година или с 11,8 %. В община Златоград това намаление е 3,4 %. Най-значително е намалението на учениците в Професионална гимназия по машиностроене и лека промишленост „Васил Левски“ с. Кирково, където те са с 51 по-малко през учебната 2014/2015, което представлява 38 % намаление. В Средно общообразователно училище "Св. Княз Борис I" град Златоград учениците през учебната 2014/2015 г. са се увеличили с 9 % или с 12 ученика.

Образованието е сред основните ангажименти на общините и има голямо обществено значение. Все повече преобладава мнението за необходимост от предефиниране на целите на училищното образование и предучилищно възпитание и подготовка, с оглед новите изисквания на динамичната глобална икономика и предизвикателствата на високо конкурентния пазар на труда в рамките на Европейския съюз.

Общият брой на училищата в Община Златоград и Община Кирково съответства на потребностите. Основните проблеми на съществуващата училищна мрежа са свързани с намаляването на учениците през годините, което е в унисон с демографската тенденция за застаряване на населението, нуждите от подобряване на материално-техническата база и създаване на все по-добри условия в образователната сфера.

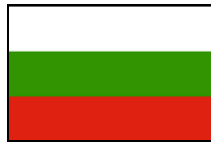
В малките населени места продължава поддържането на маломерни и слети паралелки, в които обучението не отговаря на интересите на децата и не гарантира равен достъп до съизмеримо по качество образование. Поддържането на училища в големите населени места е трудна задача за общините и води до по-високи разходи и забавя процеса на инвестиции в повишаване на качеството на образование.

С цел по-пълно обхващане на децата и учениците се осигуряват средства по национални програми, както и средства за: транспорт на децата и учениците в задължителна училищна възраст; защитени и средищни училища; целодневна организация на учебния ден; подпомагане храненето на децата и учениците; безплатни учебници и учебни помагала; стипендии на ученици и специална закрила на деца с изяви дарби; интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности.

В община Златоград непрекъснато се повишава квалификацията и компетентността на педагогическите специалисти. В община Кирково се наблюдават проблеми в тази област.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Не всички училища имат педагогически съветници или логопеди и това води до влошаване на възпитателната и коригираща работа с децата. Не са достатъчни формите за квалификация на учителите, преподаващи по новите учебни програми. Нередовно се провеждат семинари и дискусии с авторите на учебниците по нови учебни програми.

Сред основните проблеми на образователната сфера в община Кирково е състоянието на материално-техническата база. Необходими са ремонти и подобрения на външната фасада на всички училища и детски градини, свързани с енергийната ефективност. Необходими са още подобрения за спортните площадки на открито в училищата и детските градини.

Материалната база на училищата в община Златоград е в сравнително добро състояние. По проекти за внедряване на мерки за енергийна ефективност в образователната инфраструктура са реновирани 3 общински училища. По Национални програми на МОН са предоставени средства на училищата за обновяване на учебно-техническото оборудване – подмяна на учебни дъски, ученически маси и столове; за подкрепа на целодневното обучение – освежаване и оборудване на стаи за отдих и занимания по интереси, закупени са дидактически материали. Всички училища са оборудвани с компютърна техника, поддържа се интернет и оборудване на терминални места. Отопляването на училищните сгради се осъществява с течно гориво, с изключение на ОУ „Васил Левски“ гр. Златоград, където отоплението е смесено: твърдо и течно гориво. По отношение на осигуряването на условия за реализация на закономото изискване за задължително основно образование, в Община Златоград са създадени възможности за осигуряване на достъп до училище на учениците от населените места, в които няма функциониращи училища до съизмеримо по качество образование на всяко дете и ученик.

В сферата на образованието на територията на община Кирково работят 388 учители, служители и обслужващ персонал. 255 са учители, 114 помощен персонал и 19 медицински специалисти. За децата и учениците от община Златоград се грижат около 160 учители, които влагат целият си професионален опит и знания.

- **Детски градини**

Детските градини в общината са следните:

Таблица 14 Детски заведения на територията на МИГ Кирково - Златоград

№	Детска градина	Населено място	Вид по чл. 26 от ЗНП
община Златоград			

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

№	Детска градина	Населено място	Вид по чл. 26 от ЗНП
община Златоград			
1.	Целодневна детска градина „Радост“	Гр. Златоград	Целодневна детска градина
2.	Целодневна детска градина „Снежанка“	Гр. Златоград	Целодневна детска градина
3.	Детска ясла „Мир“	Гр. Златоград	Детска ясла
4.	Целодневна детска градина „Детелина“	с. Ерма река	Целодневна детска градина
5.	Целодневна детска градина "Щастливо детство"	с. Старцево	Целодневна детска градина
6.	Целодневна детска градина "Детски свят"	с. Долен	Целодневна детска градина
община Кирково			
7.	ЦДГ "Слънце"	с.Фотиново	Целодневна детска градина
8.	ЦДГ "Пинокио"	с.Самодива	Целодневна детска градина
9.	ЦДГ "Граничар"	с.Тихомир	Целодневна детска градина
10.	ЦДГ "Дъга"	с.Горно Кирково	Целодневна детска градина
11.	ЦДГ "Слънце"	с.Чорбаджийско	Целодневна детска градина
12.	ЦДГ "Снежанка"	с.Добромирци	Целодневна детска градина
13.	ЦДГ "Родопска слава"	с.Горски извор	Целодневна детска градина
14.	ЦДГ "Пролет"	с.Първица	Целодневна детска градина
15.	ЦДГ "Васил Левски"	с.Шопци	Целодневна детска градина
16.	ЦДГ "Мечо Пух"	с.Хаджийско	Целодневна детска градина
17.	ЦДГ "Мики Маус"	с.Бенковски	Целодневна детска градина

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

№	Детска градина	Населено място	Вид по чл. 26 от ЗНП
община Златоград			
18.	ЦДГ"Славейче"	с.Дрангово	Целодневна детска градина
19.	ЦДГ"Пролет"	с.Чакаларово	Целодневна детска градина
20.	ЦДГ"Мир"	с.Старово	Целодневна детска градина

Източник: РИО Смолян и РИО Кърджали

Таблица 15 Брой детски учители в детските градини на територията на МИГ Кирково - Златоград

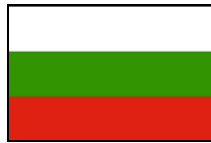
Показател	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Община Кирково			
Детски градини	14	14	14
Детски учители	57	57	56
Деца	620	591	567
Община Златоград			
Детски градини	5	5	5
Детски учители	29	28	28
Деца	348	342	347

Общият брой деца в детските градини на територията на МИГ Кирково – Златоград през учебната 2014/2015 г. е 914, от които 567 в детските градини в община Кирково и 347 в община Златоград. За разлика от община Златоград, където броя на децата през трите изследвани години се запазва сравнително равен, в община Кирково децата намаляват значително. През учебната 2014/2015 г. те са с 41 по-малко в сравнение с учебната 2012/2013 г. Положителен все пак е фактът, че темпът на намаление се забавя през последната изследвана година 2014/2015 – децата са намали спрямо предходната 2013/2014 с 12, докато през 2013/2014 спрямо предходната учебна година те са намалели значително повече – с 29 деца.

На територията на община Златоград функционира само едно детско заведение тип детски ясли – детски ясли „ Мир” с 2 групи и общо 20 деца към 31.12.2013 година. Към детските ясли, функционира и детска кухня, която обслужва жителите на общината. Материалната база в детските ясли и детската кухня е на сравнително добро ниво, като ремонти се извършват само при необходимост. През 2015 г. Община Златоград изпълни проект „Ремонтни работи по фасади на сграда на Детска ясла „Мир”, гр. Златоград”, по

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности”, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

проект „Красива България“. Общата стойност на проекта бе 107 968,00 лв. основната цел бе да се постигнат изискваните санитарно-хигиенни норми, да се подобри енергийната ефективност, както и цялостния облик на Детска ясла „Мир“. Изпълнените дейности, заложи в изготвения Доклад за енергийна ефективност на сградата, са: топлоизолация на стени, полагане на цветна минерална мазилка, ремонтни дейности по покривната конструкция.

През учебната 2014/2015 г. във всички детски градини на територията на МИГ Кирков – Златоград работят общо 84 учители, от които в детските градини в община Златоград - 28 и в община Кирково - 56.

Подобряването на материалната база във всички училища и детски градини е задача, която винаги е актуална. Създаването на модерни условия за учене и работа е предпоставка младото поколение да е добре образовано, а това е инвестиция за цял живот.

3. Здравеопазване

Регистрираните лечебни, здравни заведения и леглови фонд за периода 2012 -2014 г. на територията на МИГ Кирково – Златоград са представени в следващата таблица:

Таблица 16 Лечебни и здравни заведения и леглови фонд за периода 2012 -2014 г.

Общо за територията на МИГ Кирково - Златоград	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	Брой			Легла		
Лечебни заведения за болнична помощ	1	1	1	70	75	70
Многопрофилни болници	1	1	1	70	75	70
Специализирани болници за рехабилитация	-	-	-	-	-	-
Центрове	-	-	-	-	-	-
Заведения за извън болнична помощ	4	5	4	-	-	-
Медицински центрове	1	1	1	-	-	-
Медико-дентални центрове	-	-	-	-	-	-
Диагностични - консултативни центрове	-	-	-	-	-	-
Самостоятелни медико- диагностични и медико-технически лаборатории	3	4	3	-	-	-

Източник: НСИ

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

На територията на община Кирково няма болнични заведения има само едно лечебно заведение за извънболнична помощ – самостоятелна медико-диагностична лаборатория, регистрирана през 2013 г. по данни на НСИ за изследвания период. Здравното обслужване се осъществява от медицински кадри на индивидуална практика за първична медицинска помощ, чиито брой през 2014 г. е 8 лекари и от медицински кадри на индивидуална практика за първоначална стоматологична помощ - 11 броя. Най-близките болници, от които се обслужва населението на община Кирково са МБАЛ в гр. Момчилград, гр. Кърджали и гр. Златоград.

Болничната помощ в община Златоград се предоставя от МБАЛ „Проф. Д-р Асен Шопов“ ЕООД, която разполага със 70 легла през 2014 г., а използваемостта им е 77,82%. В нея функционират 7 отделения: „Вътрешни болести“, „Детски болести“, „Хирургия“, „Акушерство и гинекология“, „Неврология“, „Физиотерапия и рехабилитация“ и „Образна диагностика“. МБАЛ обслужва населението на три общини **Община Златоград, Кирково и Неделино**, като болницата разполага и с Център за спешна медицинска помощ.

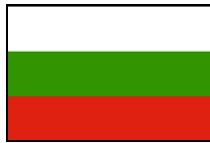
През 2014 година се реализира проект, с който се модернизира здравната инфраструктура. С неговото успешно изпълнение се въведе в експлоатация специализирано, модерно и ефективно медицинско оборудване за прилагане на високотехнологични болнични дейности и предоставяне на висококачествено болнично обслужване на населението. Основните дейности на проектното предложение включваха доставка на модерно, специализирано медицинско оборудване за осигуряване висококачествена диагностика, лечение и долекуване - доставка на 68 различна по вид медицинска апаратура; строително-монтажни работи за привеждане на помещенията за инсталация на апаратурата към необходимите изисквания и осигуряване на достъп до здравна помощ на всички групи в неравностойно положение, чрез ремонт на съществуващи подходи и реализиране на нови с доставка на необходимите съоръжения за достъп до здравна инфраструктура на МБАЛ. Всички тези дейности осигуриха разширяване на предлаганите здравни услуги чрез разкриването на отделение за долекуване и подобриха в достатъчна степен материално-техническата база на МБАЛ „Проф. д-р Асен Шопов“ ЕООД, гр. Златоград“.

Извънболничната медицинска помощ се осъществява от „Медицински център Златоград“ ООД. На територията на общината развива дейност и самостоятелна медико-техническа лаборатория.

Аптеки и дрогерии

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Според регистъра на РЗИ Община Златоград функционират 4 аптеки и 2 дрогерии, като по-голяма част от тях разположени в централната част на град Златоград и се намират в близост до сградата на МБАЛ „Проф.д-р Асен Шопов“. На територията на община Кирково има 5 аптеки - в селата Чакаларово, Кирково, Фотиново, Бенковски, Чорбаджийско и 2 дрогерии в Кирково и Тихомир, които снабдяват населението с лекарства.

Медицински кадри

През 2014 г. на територията на МИГ Кирково - Златоград практикуват общо **39 лекари** (31 в Златоград и 8 в Кирково), **21 стоматолози** (10 в Златоград и 11 в Кирково) и **75 медицински специалисти по здравни грижи** и лица, завършили медицински колеж (59 в Златоград и 16 в Кирково). Голяма част от лекарите в община Златоград практикуват в МБАЛ. Общопрактикуващите лекари с практики за първична медицинска помощ са общо 14, в т.ч. 6 на територията на община Златоград и 8 на територията на община Кирково.

През 2014 г. в община Златоград има **9 разкрити практики на лични лекари**, като 1 разкрита практика към 2014 г. е вакантна. 6 работят с договор с РЗОК, 2 работят без договор с РЗОК. 6 с права по Параграф 95 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за Здравето (33) и 1 специализиращ Обща медицина. На територията на общината не са регистрирани здравни медиатори.

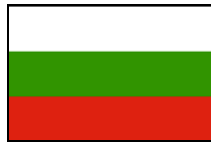
Тенденциите в предоставянето на здравеопазване в общината са насочени към осигуряване на достъпна качествена медицинска помощ, осъществявана чрез високо технологично оборудване от достатъчен брой квалифицирани специалисти.

Преимущество за целия регион е наличието на МБАЛ, която обхваща обслужването на населението от цялата община и на съседните Неделино и Кирково. В същото време общинските експерти смятат, че състоянието на материалната база като цяло е основен проблем на здравеопазването в града, като този проблем ще бъде решен след реализацията на проект „Реконструкция, обновяване и оборудване в МБАЛ „Проф. д-р Асен Шопов“ ЕООД, гр. Златоград“ на стойност 2 000 000 лв., от които 84,14% – съфинансиране от ЕФРР, 14,85 % – съфинансиране от националния бюджет, 1,02% – собствен принос, който се реализира по договор №BG161PO001/4.1-05/2011/013, сключен между Община Златоград и Министерство на регионалното развитие и благоустройството по Оперативна програма „Регионално развитие“.

Предвид броя и възрастовата структура на населението в община Кирково, лекарите и стоматолозите са недостатъчни и те не са в състояние да осигуряват ефективно допълнително здравно обслужване на населението, още повече процеса по обслужване се

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

затруднява от многото на брой и отдалечени едно от друго населени места. Подобряването на медицинското обслужване е свързано с привличане на специалисти в малките населени места, инвестиции в сграден фонд и провеждане на здравни кампании за превенция на обществено значими заболявания.

Наличието на трайно незаети практики за първична медицинска помощ в селата на община Златоград и затруднения достъп до специализирана медицинска помощ поради липса на специалисти, са основните проблеми в сектор здравеопазване на територията на общината.

4. Социални структури и услуги

Съгласно регистрите на АСП с институции, които предоставят социални услуги на територията на МИГ Кирково – Златоград, функционират следните социални заведения:

Таблица 17 Социални заведения на територията на МИГ Кирково - Златоград

№	Социална услуга, местоположение	Местоположение	Вид	Финансиране/ разкриване	Капацитет	Брой персонал
1.	Дневен център за деца и младежи с увреждания	село Добромирци, община Кирково	социална услуга в общността, мобилна услуга	Делегирана от държавата дейност, доставчик Община Кирково	12 места	9 човека персонала
2.	Дневен център за деца и лица с увреждания „Зора” - ДЦДЛУ	Гр. Златоград, община Златоград	социална услуга в общността, мобилна услуга	Делегирана от държавата дейност, доставчик Община Златоград	20 места	8 човека персонала
3.	Център за социална рехабилитация и интеграция - ЦСРИ	Гр. Златоград, община Златоград	социална услуга в общността, предоставят се мобилни услуги по домовете	Делегирана от държавата дейност, доставчик Община Златоград	40 места	8 човека персонала
4.	Център за обществена подкрепа - ЦОП	Гр. Златоград, община Златоград	социална услуга в общността	Делегирана от държавата дейност, доставчик Община Златоград	35 човека	7,5 човека персонала

➤ Дневен център за деца и младежи с увреждания, село Добромирци, община Кирково

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности”, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Функционира като държавно делегирана дейност от 2007 година и се управлява от общинската администрация. Дневният център бе разкрит с капацитет 24 легла и през април 2010 г., като капацитетът му е намален на 12 легла по предложение на кмета на общината до РДСП - Кърджали и АСП. Към 01.06.2015 г. щатове в ДЦДУ са шест. В центъра работят 6 човека, назначени на следните длъжности – директор, социален работник, педагог, медицинска сестра, домакин-санитар и готвач-санитар. На граждански договори към дневния център са назначени рехабилитатор, психолог и логопед.

➤ **Дневен център за деца лица с увреждания „Зора”, гр. Златоград**

Центърът е вид социална услуга от резидентен тип, която предоставя жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца, чиито родители временно нямат възможност да полагат необходимите грижи за тях. От 14.01.2013 година е разширен обхвата на целевата група и той вече е с капацитет 20 места, като се наблюдава плавно увеличаване на целодневния престой. В центъра се предоставя и почасова услуга – Център за заместваща грижа за деца с увреждания. Заетостта варира, поради различната валидност на експертните решения, издадени от лекарските комисии и срока на договора за ползване на социални услуги. Социалната услуга се предоставя на по-голям брой потребители (26), от заложените капацитет (20), което дава основание да се започне процедура за увеличаване на капацитета.

➤ **Център за социална рехабилитация и интеграция, гр. Златоград**

През 2013 година е предоставил дългосрочни социални услуги на 94 лица с увреждания. Разкрити са и мобилни екипи за предоставяне на консултации – социални, здравни, психологични и рехабилитационни услуги в домашна среда и в малките населени места на Община Златоград.

➤ **Център за обществена подкрепа, гр. Златоград**

Функционира като делегирана от държавата дейност, като през 2013 година, предлага социални услуги в обновена материална база. Център за обществена подкрепа е с капацитет 35 места, като заетостта варира между 34 и 39 потребители, част от тях са с направление от Дирекция „Социално подпомагане”, а други са самозаявили се.

➤ **Обществена трапезария, община Златоград**

От месец юли 2013 година в Община Златоград функционира нова социална услуга – „Обществена трапезария”, финансирана от Фонд „Социална закрила”. През миналата година 111 лица на територията на Община Златоград, получават топъл обяд.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности”, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

През 2013 година успешно е реализиран и проект „Подкрепа за достоен живот“ по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ: BG 051PO001-5.2.09 „Алтернативи“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, по който **Община Златоград** е партньор на Агенцията за социално подпомагане град Златоград. С реализацията на този проект се е осигурила трудова заетост на 78 лица, на които се предоставя социалната услуга „Личен асистент“ на територията на Община Златоград.

През месец април 2015 г. в **община Кирково** стартира Проект „Нови възможности за грижа“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“. Основната цел на проекта е превенция на зависимостта от институционален тип грижи, подобряване качеството на живот на деца и възрастни хора с увреждания и тежко болни лица в невъзможност за самообслужване и създаване на възможности за социално включване. Целеви групи по проекта са:

- хора с увреждания с ограничения или невъзможност за самообслужване;
- хора над 65 г. с ограничения или в невъзможност за самообслужване;
- семейства на деца, с увреждания;
- самотно живеещи тежко болни лица.

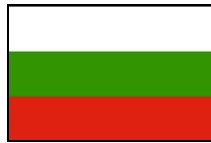
Към месец май 2015 г. по проекта са назначени 53 лични асистенти обслужващи 54 лица с увреждания.

Формирането на голяма част от рисковите групи е резултат от съвместното въздействие на фактора ниско равнище на доходите с един или повече други фактори, които се срещат в общината:

- Безработица при хората в трудоспособна възраст;
- Структура на семейството – пълно или непълно семейство, многодетни семейства, здравословни и образователни проблеми;
- Увреждане и/или сериозни здравословни проблеми на лицето или на член от семейството;
- Откъснатост от семейна среда и липса на подкрепа от близки-деца и лица, настанени в специализирани институции;
- Ниско образование (включително и неграмотност), липса на професионална квалификация, които водят до неравностойна позиция на пазара на труда;
- Принадлежност към уязвими етнически общности, които се намират в социална изолация;

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Изолираност на населеното място с нарушени транспортни връзки с по-големи центрове;
- Възраст – увеличение на самотно живеещите сред старите хора, с нужда от подкрепа в ежедневието, особено в изолирани малки населени места, с крайно ограничен достъп до здравни грижи и услуги.

През разглеждания период 2012-2014 г. на територията на МИГ Кирково - Златоград са анализирани групите в риск с брой лица от всяка група през годините. Към 31.12.2014 г. броят на децата от рисковите групи е следният:

Таблица 18 Непълнолетно население в риск на територията на МИГ Кирково - Златоград

ГРУПИ ДЕЦА В РИСК	Брой лица, 2014 г.		
	Златоград	Кирково	общо
1. Деца с физически увреждания	28	19	47
2. Деца с множествени увреждания	-	12	12
3. Деца с умствена изостаналост	8	7	15
4. Деца с психични заболявания / разстройства		6	6
5. Деца, живеещи на улицата	0	0	0
6. Деца, проституиращи	0	0	0
7. Деца, извършили кражби	1	2	3
8. Деца, извършили насилие	4	0	4
10. Деца на самотни родители	2	30	32
11. Деца в многодетни семейства	3	38	41
12. Деца със зависимости	2	0	2
13. Деца, отпаднали от училище през първи срок на учебната 2014/2015 година.	0	2	2
14. Деца в училищна възраст, необхванати от образователната система	0	2	2
15. Общ брой деца, които се отглеждат при близки и роднини	12	23	35
16. Брой деца, които са настанени при близки и роднини	-	2	2
17. Осиновени деца през 2013/2014 г.	2	0	2

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ГРУПИ ДЕЦА В РИСК	Брой лица, 2014 г.		
	Златоград	Кирково	общо
18. Деца, получили полицейска закрила	1	1	2
19. Деца, жертва на насилие	1	1	2
20. Деца, жертва на трафик	0	0	0
общо	64	145	209

Децата в риск като % от населението на територията на МИГ Кирково – Златоград представляват 0,63 %. Най-голям е броят на децата с физически увреждания – общо 47 (28 в община Златоград и 19 в община Кирково. На следващо място в рисковите групи са децата на самотен родител и децата в многодетни семейства, като тези рискови групи са предимно в община Кирково.

В следващата таблица са представени рисковите групи от пълнолетното население на територията на територията на МИГ Кирково - Златоград през 2014 г.:

Таблица 19 Пълнолетно население в риск на територията на МИГ Кирково - Златоград

ДАННИ ПЪЛНОЛЕТНО НАСЕЛЕНИЕ	Брой лица, 2014 г.		
	Златоград	Кирково	общо
1. Лица получаващи целеви помощи за отопление - сезон 2014-15 г.	410	1441	1851
2. Регистрирани безработни лица към м. декември	968	1884	2852
3. Брой безработни лица без, или с по-ниско от основно образование	103	1230	1333
4. Брой безработни лица с увреждане	35	50	85
5. Брой безработни младежи от 18 до 25 години	35	79	114
6. Брой безработни лица на възраст над 55 години	356	739	1095
7. Пенсионери (общо)	4506	7752	12258
8. Пенсионери с пенсии за стаж и възраст	3458	5163	8621
9. Пенсионери с пенсии за инвалидност	596	2091	2687
10. Пенсионери с пенсии за инвалидност, ненавършили пенсионна възраст	392	1354	1746
11. Пенсионери със социални пенсии	60	12	72

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ДАННИ ПЪЛНОЛЕТНО НАСЕЛЕНИЕ	Брой лица, 2014 г.		
	Златоград	Кирково	общо
12. Лица с физически увреждания	572	571	1143
12. а От тях, лица със сензорни увреждания	-	149	149
13. Лица с множествени увреждания	-	301	301
14. Лица с умствена изостаналост	19	105	124
15. Лица с психични заболявания	-	61	61
16. Лица с увреждания, настанени в СИ от същата община (към 31.12.2014 г.)	0	0	0
17. Лица с увреждания, чакащи за настаняване в СИ (към 31.12.2014 г.)	0	0	0
18. Лица с психични заболявания, чакащи за настаняване в СИ (към 31.12.2014 г.)	0	0	0
19. Стари хора, настанени в СИ от същата област (към 31.12.2014 г.)	0	0	0
20. Стари хора, чакащи за настаняване в СИ (към 31.12.2014 г.)	0	2	2
21. Лица, получаващи месечни социални помощи	48	143	191
22. Сам родител, отглеждащ дете/ деца	4	14	18
23. Многодетни семейства	0	9	9
24. Лица в остра жилищна нужда (картотекирани)	-	0	0
25. Лица в остра жилищна нужда (некартотекирани)	-	0	0
26. Самотно живеещи стари хора	-	861	861
27. Възрастни хора, обект на социално подпомагане	3	866	869
28. Общ брой стари хора, ползващи социални услуги	75	4	79

В унисон с демографската характеристика, най-многобройна е рисковата група на пенсионерите – към 31.12.2014 г. общо 12 258 лица. На следващо място сред пълнолетното население в риск е групата на регистрирани безработни лица - 2852, съставена основно от лица без или с по-ниско от основно образование (1333 лица) и безработни над 55 годишна възраст – 1095 лица. На следващо място са лицата с физически увреждания – 1143 лица, следвани от групата на самотноживеещите стари хора, за които е налична информация само за община Кирково.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

5. Култура и културно-историческо наследство

На територията на **община Кирково** има 21 читалища регистрирани в Министерството на културата, като 12 от тях развиват дейност и имат съдебна регистрация:

- Народно читалище „Възраждане“ с. Бенковски;
- Народно читалище „Христо Ботев“ с. Добромирци;
- Народно читалище „Васил Левски“ с. Дрангово;
- Народно читалище „Васил Априлов“ с. Чорбаджийско;
- Народно читалище „Родопска пробуда“ с. Тихомир;
- Народно читалище „Пробуда“ с. Фотиново;
- Народно читалище „Пеньо Пенев“ с. Кърчовско;
- Народно читалище „Хр. Смирненски“ с. Чакаларово;
- Народно читалище „Искра“ с. Домище;
- Народно читалище „Елин Пелин“ с. Д. Къпиново;
- Народно читалище „Христо Ботев“ с. Завоя;
- Народно читалище „Н. Й. Вапцаров“ с. Кирково.

Към посочените читалища функционират библиотеки с общ библиотечен фонд 81 127 бр. книги и 2 410 читатели, като ежегодно се заделят средства за закупуване на нови книги и обновяване на библиотечния фонд. Към момента не са използвани пълноценно възможностите на читалищата за предоставяне на информация за населението и превръщането им в място за събиране на хора с близки интереси.

В пет от читалищата в община Кирково се развива дейност по програмата „Глобални библиотеки – България“, която стартира през 2009 г. и завърши през 2011 г., - НЧ „Н. Й. Вапцаров“ с. Кирково, НЧ „Родопска пробуда“ с. Тихомир, НЧ „В. Левски“ с. Дрангово, НЧ „Възраждане“ с. Бенковски и НЧ „Пробуда“ с. Фотиново. Всички те получиха ИКТ оборудване и интернет за посетителите. Така те постепенно се превръщат в съвременни, модерни обществени информационни центрове.

Историческото наследство на района дава възможност за развитие на алтернативен туризъм. На територията на общината съществуват множество исторически останки от различни епохи, сред които:

- Античния некропол и средновековната крепост и селище в местността Асара край с. Крилатица – обявено за паметник на културата.
- Тракийска крепост при връх Воатене.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Антично селище при с. Загоричене.
- Скални тракийски гробници до с. Подкова и с. Веслец.
- Римска крепост при с. Остиново.
- Куполна гробница “Пунар кая” (Скалния кладенец) в района на с. Старейшино.
- Римски мостове в селата Дрангово, Тихомир, Лозенградци и др.

Основният проблем с историческите забележителности е свързан с тяхното състояние – скалните гробници са ограбени, запазени са само основите на крепостите. Липсват достатъчно финансови средства за охрана, консервиране, социализиране и експониране. Историческото наследство на община Кирково е предпоставка за развитие на културно-исторически и познавателен туризъм.

Районът предлага обозначени маршрути до различни културни паметници и исторически местности. На територията има изградени редица религиозни храмове с културно-историческа и архитектурна ценност.

- Средновековна църква - с. Добромирци.
- Джамията в село Бенковски (община Кирково) е голяма и внушителна, наскоро реновирана сграда, намираща се близо до центъра на селото. Обектът е действащ и тук се събират на молитви мюсюлмани от целия регион. В двора на джамията се намира друга забележителност на село Бенковски - Вековно дърво (зимен дъб), което е на повече от 200 години.
- Джамията на седемте девойки (Еди къзлар джамиси), с. Подкова, община Кирково. Обектът е недвижима културна ценности, възстановен е през 2009 г.

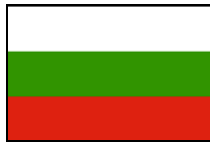
Културната инфраструктура на община Златоград обхваща местните музеи, Етнографски ареален комплекс, библиотеки, заедно с традиционните и специфични за българския културен живот читалища. Повечето елементи на културната инфраструктура са съсредоточени в общинския център, като изключение са читалищата, които функционират в града и големите села от общината.

Музейна сбирка „Просветното дело в Средните Родопи“

Създадена е през 1976 година. Разположена е в сградата на Взаимното училище, построено през 1852 година. Експозицията е разположена в някогашните класни стаи, на двата етажа на училището. Притежава богата сбирка, с оригинални учебни пособия-карти, учебници, глобус, каменни плочи за писане, калемки, чинове.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Обособено е жилище на учителя, което показва автентична уредба на възрожденска уредба на Златоградска стая-бита от 19-20 век. Има и учителска стая, с оригинални виенски мебели. Разполага с богат снимков материал.

Музейна сбирка на съобщенията

Тя е единствената в България от този род. Музеят е обявен през 1987 година и се намира под управлението на Български пощи. Експозицията е разположена на 200 кв.м в реставрирана къща в ЕАК, обявена за паметник на културата. Съдържа много богат снимков материал и документи, касаещи историята и поминъка на града от създаването на първата българска поща.

В нея се помещават над 300 музейни единици: марки, стари телефонни и телеграфни апарати, фотоси, морзови апарати, кантари, ръчни пощенски теглилки, ведомост за заплати от 1913 година, пощенски трактове. Включва и документи, богат библиотечен архив, фотоархив. Пощенският музей приема туристически и местни групи, работи и като редовна пощенска станция, която извършва всички видове услуги.

Етнографски музей – 2001 година

Историко-етнографската музейна експозиция се намира в една от двете сгради, съставляващи своеобразен архитектурен ансамбъл - от втората половина на XIX век, който носи името на някогашните си стопани „Александрови къщи“.

В уводната зала са експонирани археологически находки от Златоградския етно-културен ареал. Те са от четири исторически епохи - на **траките** (първото историческо засвидетелствано население по нашите земи); на **Римското владичество**; на **Ранна Византия** и на **Българската държава**. Първата част на следващата зала е посветена двата традиционни поминъка на българите: земеделие и скотовъдство (главно овцевъдство и козевъдство).

Представени са сечива за ръчна обработка на почвата и традиционни оръдия на труда и съдове за млекопреработка, както и предмети, свързани с бита (включително и отдиha) на скотовъдците.

Основна тенденция в развитието на ЕАК е увеличаване броя на обектите му, обогатяване на съдържанието и повишаване качеството на услугите.

Неговата структура обхваща:

- Културно-исторически обекти;
- Места за настаняване;

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Заведения за хранене и развлечения, където има възможности да се прилагат подходите на туристическата анимация.

През 2004 година ЕАК е включен в списъка на 100-те национални туристически обекта в Република България. В началото на 2006 година е обявен за „най-добър уникален етнографски комплекс в България през 2005 година“.

По ОП „Регионално развитие“ община Златоград е реализирала проект за повишаване на туристическата атрактивност. Дейностите по проекта включват консервация, реставрация и ремонтни дейности на Взаимно училище, музейна сбирка на просветното дело; на Пачилова къща, музейна сбирка на съобщенията; на Чалъкова къща, туристическа атракция за представяне на българския бит и култура от втората половина на XIX век, демонстрации и обучение; изпълнение на туристическа маркировка – поставяне на указателни табели на ключови места по основни туристически маршрути.

Читалищата на територията на Община Златоград са четири:

- Читалище „Просвета – 1908“ гр. Златоград;
- Читалище „Прогрес - 1939“ село Старцево;
- Читалище „Орфей-1947“ село Ерма река;
- Читалище „Искра-1947“ село Долен.

Те са традиционни самоуправляващи се български културно-просветни сдружения. Всички са регистрирани в Регистъра на народните читалища към Министерство на културата. Общата численост на заетите лица е 16 души. С решение на Общински съвет Златоград безвъзмездно е отстъпено правото на ползване върху сградите на читалище „Прогрес - 1939“ село Старцево и читалище „Орфей-1947“ - село Ерма река.

ОНЧ „Просвета-1908“ - Златоград се помещава в сграда държавна собственост, предоставена за безвъзмездно ползване и право на управление.

Читалище „Искра-1947“ село Долен е настанено в част от сградата на кметството в селото. Основните дейности, които извършват, са свързани с поддържане на библиотеки, читални, електронни информационни мрежи, развиване и подпомагане на любителското художествено творчество, организиране на школи, кръжоци, курсове, клубове, празненства, чествания и младежки дейности, събиране и разпространяване на знания за родния край, създаване и съхраняване на музейни колекции съгласно Закона за културното наследство, предоставяне на компютърни и интернет услуги. Самодейните

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

състави, групи и школи, които осъществяват своята дейност в читалищата на територията на общината са 14, разпределени, както следва:

- състави и музикални формации – 6,
- ансамбли и танцови формации – 6,
- драматичен детски състав - 1,
- кукерски състав – 1.

Освен това, към читалището развиват дейност и множество индивидуални изпълнители.

Общинската администрация, съвместно с читалищата и други институции на територията на Община Златоград, организира и провежда различни културни събития, оформени като културен календар на Община Златоград.

Църквите на територията на града са две. Мюсюлманските храмове в град Златоград са също два. Най-старата църква в Родопите „Успение Богородично“ е построена през 1834 година, според преданието, за 40 нощи. Вкопана е близо метър и половина, с наклонен терен, трикорабна, четирискатна, леко разстлана. С влизането в нея човек слиза с няколко стъпала. Добре организираното вътрешно пространство е очертано с обли колони, които завършват с капители при сключване на аркадата. На иконостаса има ценни икони, като една от тях е на Захари Зограф. На редица икони личи отпечатък на отомански боздуган, дръзнал да оскверни християнската обител, разсичайки очите на светците, изобразени на иконите. Другата църква - „Св. Георги Победоносец“ е построена през 1871 година. И двата храма са своеобразни архитектурни паметници, с богата история и обаятелност. Множество параклиси са изградени в околностите на града, главно по върховете на планинските масиви.

6. Спорт

Спортната инфраструктура на територията на **община Кирково** се състои от четири функциониращи стадиона, от които в с. Кирково и с. Бенковски са в по-добър вид и се поддържат от футболните клубове ФК „Граничар“ и ФК „Върбица-2004“, а в с. Фотиново и с. Островец не се поддържат добре. Спортна база на територията на община Кирково:

- Спортна площадка с. Завоя – предназначена е за всички
- Спортна площадка в с. Чакаларово – предназначена е за всички
- Спортна площадка в с. Чорбаджийско – предназначена е за всички
- Спортна площадка в с. Бенковски – предназначена е за всички
- Физкултурен салон в СОУ “Христо Ботев” с.Чорбаджийско – предназначена е за ученици

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Физкултурен салон в СОУ „Отец Паисий“ с. Кирково – предназначена е за ученици
- Закрит плувен басейн в СОУ „Отец Паисий“ с. Кирково – предназначена е за ученици
- Физкултурен салон в СОУ „Н.Й.Вапцаров“ с. Бенковски – предназначена е за ученици

В добро състояние са и спортните площадки в с. Завоя и с. Чакаларово и на закритите физкултурни салони в СОУ „От. Паисий“ с. Кирково, СОУ „Н.И.Вапцаров“ с. Бенковски и СОУ „Хр. Ботев“ с. Чорбаджийско и закрития плувен басейн в СОУ „От. Паисий“ с. Кирково, където тренират учениците в община Кирково.

Ученическият спорт заема централно място в развитието на спорта като цяло, освен в часовете по физкультура учениците допълват следобедните си занимания с извънучилищна /секционна/ дейност по различните видове спорт в учебните заведения. Най-голям интерес предизвиква футбола, като цяло, и хандбала в СОУ „От.Паисий“ с. Кирково, където е станало традиция.

Община Златоград подкрепя развитието на масовия детско-юношески спорт, чрез финансово подпомагане и стимулиране на клубната дейност. Усилията са насочени към подобряване на съществуващата материална база и създаване на условия за пълноценното ѝ използване. На територията на общината са разположени:

Спортен комплекс „Златоград“, с обща площ 23000 кв.м и натовареност – от 50 до 80 души дневно. Спортните съоръжения включени в комплекса са:

- Футболен терен
- Зала по борба
- Фитнес-зала
- Лекоатлетическа писта и сектори за лекоатлетически дисциплини
- Открит плувен басейн (нефункциониращ)
- Детски плувен басейн (нефункциониращ)

Многофункционална открита спортна площадка „Кадиев врис“, с натовареност особено през летния сезон заради своята обособеност до 80-90 души ежедневно. Въведен в експлоатация закрит плувен басейн в сградата на ОУ „Васил Левски“ гр. Златоград с натовареност между 50 и 75 деца дневно. Баскетболна площадка, която поради своето окаяно състояние се използва изключително рядко за спортни мероприятия, въпреки своето благоприятно местоположение.; Открита спортна площадка за хокей на трева;

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Спортните клубове на територията на община Златоград са 8 на брой, в т.ч.: баскетбол, борба, плуване, футбол, хокей на трева, бойни спортове и др.

Е. Икономически анализ

1. Обща характеристика на икономиката

Икономическото развитие на територията на МИГ Кирково - Златоград през последните години се характеризира с общите белези на икономическото развитие на страната като цяло, но в двете общини в състоянието и структурата на икономиката има значителни разлики. Икономиката на **община Кирково** е с изразен аграрен характер, със сравнително ниска конкурентоспособност. Тютюнопроизводството дава икономическия облик и характеристика на общината. В промишления сектор най-силно са развити шивачеството и металообработването, но индустриалните предприятия нямат характер на структуроопределящи отрасли. На територията на общината има ограничени залежи на полезни изкопаеми, предимно с местно значение. Туризмът няма значимо присъствие в

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

икономиката на общината. Основната селскостопанска култура е тютюнът, слабо са застъпени фуражните култури. Животновъдството е доминирано от говедовъдството, по-слабо са развити птицевъдството и пчеларството. Горското стопанство е осигурено с горски фонд, стопанисван от Държавно горско стопанство - Кирково. Липсата на крупни промишлени предприятия, както и слабото индустриално развитие на общината в миналото са допринесли за съхраняване на природната среда, която представлява неизползван ресурс за развитие на хранително-вкусова промишленост, основана на екологично земеделие.

Особеност на досегашното развитие на община Кирково е изградената добра производствена база в частния сектор. Общината притежава благоприятни предпоставки за икономическо развитие и е необходимо да се търсят и осигуряват възможности ресурсите да бъдат използвани по-добре, за да се осигурят условия за устойчиво социално-икономическо развитие. Определяща роля в икономиката на общината има частния сектор. Повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват към сектора на услугите и по-специално към търговията.

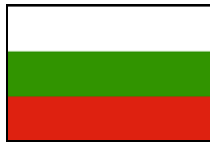
Икономиката в **община Златоград** е добре развита, с диференцирана структура с основни отрасли: промишленост, търговия, туризъм, услуги, строителство, транспорт. Най-силно представеният сектор в община Златоград е промишлеността. Секторът е с дългогодишни традиции, базирани първоначално на силно развитото занаятчийско производство. Златоград се формира като процъфтяващ занаятчийски център в началото на ХХ-ти век. Наред с промишлените производства, основани на традиционното занаятчийско производство, се появяват и промишлени производства със стратегически характер в национален мащаб. Десетилетия наред община Златоград е с развита и работеща промишленост със завоювани позиции в отраслите:

- Минно-добивна промишленост
- Текстилна промишленост
- Шивашка промишленост
- Машиностроене и металообработка
- Дърводобивна и дървопреработваща промишленост
- Мебелна промишленост
- Хранително-вкусова промишленост

По-съществена концентрация на икономическите субекти е налична в рамките на град Златоград. В останалите населени места в общината няма съществена икономическа

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

активност, с изключение на Ерма река, където е съсредоточена основната дейност на най-голямото предприятие от сектор добивна промишленост и най-голям работодател - „ГОРУБСО-Златоград“ АД.

Селскостопанският фонд на община Златоград се характеризира с ниско продуктивните земи, с голяма пространствена разпокъсаност и разположени в труднодостъпни за механизирано земеделско производство терени, но с добър потенциал за развитие на биологично земеделие и екологично животновъдство. Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са фактори за развитието на горското стопанство.

2. Структура на икономиката

Отрасловата характеристика на икономиката в двете общини, включени в МИГ Кирково – Златоград дава изключително важна информация за значимостта на различните отрасли за развитието на цялата територия.

Броят на активните стопански субекти, регистрирани на територията на МИГ през изследвания период нараства, като в следващата таблица те са класифицирани по численост на персонала за анализирания период:

Таблица 20 Структура на предприятията според броя на заетите в тях

Категория предприятие	Брой								
	2012			2013			2014		
	Кирково	Златоград	общо	Кирково	Златоград	общо	Кирково	Златоград	общо
общо	360	470	830	365	480	845	383	466	849
Микро до 9 заети	338	431	769	343	441	784	356	427	783
Малки от 10 до 49 заети	18	32	50	18	30	48	22	29	51
Средни от 50 до 249 заети и големи с над 250 заети	4	7	11	4	9	13	5	10	15

В структурата на предприятията основна част заемат микропредприятията – над 92 % във всяка от изследваните години, но въпреки нарастването на броя регистрирани

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

предприятия, техният дял леко намалява през 2014 г. в сравнение с 2012 г. – от 92,7 % на 92,2 %. За сметка на това, нараства броят на малките предприятия, както и на средните и големи предприятия. Броят на малките предприятия през 2014 г. е 51, с 3 повече от 2013 г. Средните и големи предприятия, които осигуряват заетост на най-голям брой лица нараства във всяка от изследваните години, от 11 през 2012 г. на 15 през 2014 г. Тази тенденция е много благоприятна, тъй като показва потенциал и капацитет за развитие на предприятията, осигуряващи устойчива и нарастваща заетост.

За планирането на най-подходящите мерки, насочени към развитие на икономиката на територията на МИГ Кирково – Златоград са изследвани основните икономически показатели на предприятията по икономически дейности за периода 2012 – 2014 г. по данни на НСИ:

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 21 Основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности на територията на МИГ Кирково – Златоград за периода 2012 – 2014 г.

Икономически дейности (A21)	2012				2013				2014			
	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²
	Брой	Хиляди левове	Брой	Брой	Брой	Хиляди левове	Брой	Брой	Брой	Хиляди левове	Брой	
общо	830	102 947	177 616	4 150	845	122 265	218 645	4 451	849	126 537	233 668	4 467
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	12	939	1 221	51	14	712	1 092	53	13	1 444	1 269	58
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	3	24 534	24 993	..	3	..	..	..	3	31 819	..	..
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	105	42 138	45 620	1 871	103	54 047	58 753	2 107	103	50 692	54 474	2 039
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	3	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	39	5 915	6 217	169	36	5 421	6 208	140	46	6 967	11 191	164
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	392	13 931	81 409	933	397	16 125	102 758	946	381	16 410	111 163	926
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	46	7 471	8 579	153	53	8 791	10 127	188	57	9 327	10 834	201
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	94	1 197	2 486	201	93	1 975	3 420	215	105	3 345	5 349	288
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ;	5	902	961	33	5	1 437	1 619	35	5	810	863	26

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-марка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, марка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Икономически дейности (A21)	2012				2013				2014			
	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Заети лица ²
	Брой	Хиляди левове	Брой	Брой	Брой	Хиляди левове	Брой	Брой	Хиляди левове	Брой		
ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ												
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	5	84	88	3	8	137	143	5	6	173	380	4
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	43	1 528	1 681	69	47	1 591	1 897	86	46	1 392	1 496	84
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	5	99	111	7	6	650	666	29	7	454	474	32
P ОБРАЗОВАНИЕ	6	123	125	9	6	123	125	9	6	125	125	9
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	41	2 768	2 900	176	40	2 871	3 017	168	37	2 976	3 199	166
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	8	156	168	19	8	203	215	10	6	200	208	11
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	16	567	338	31	18	186	189	27	18	151	165	22

Източник: НСИ

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 21 Разпределение на броя предприятия по икономически сектори, 2014 г.

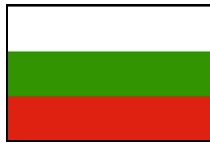

Най-голям е броят на предприятията в сектор Търговия – общо 381 през 2014 г., като броят им се запазва относително равен през трите години. На следващо място по брой са регистрираните в сектор хотелиерство и ресторантьорство – общо 105 през 2014 г., като тенденцията при тези субекти е към увеличаване на броя. В сектор преработваща промишленост са регистрирани 103 предприятия в края на изследвания период.

Основните показатели, според които може да се определи най-значителния потенциал за развитие и влияние върху устойчивото развитие както на икономиката, така и на цялата територия са произведената продукция, приходите от дейността и броят на заетите.

В следващите графики са представени данни за основните икономически сектори, които заемат съществена част в икономиката на територията на МИГ Кирково – Златоград.

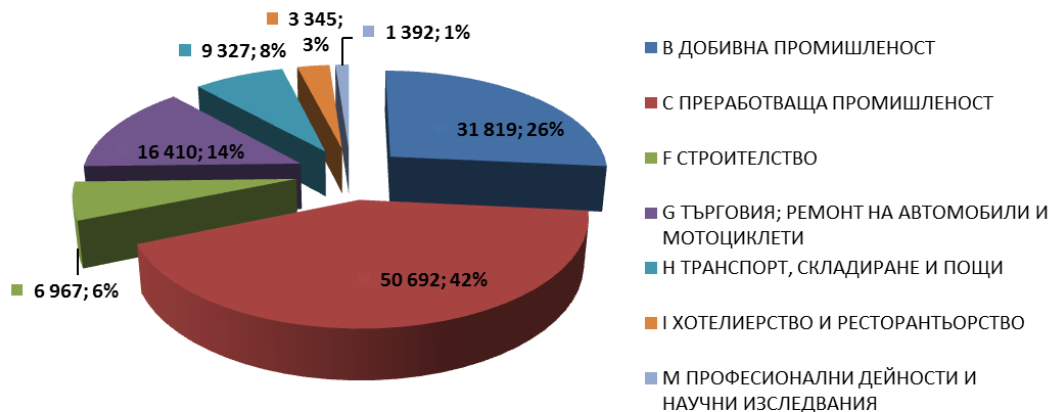

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

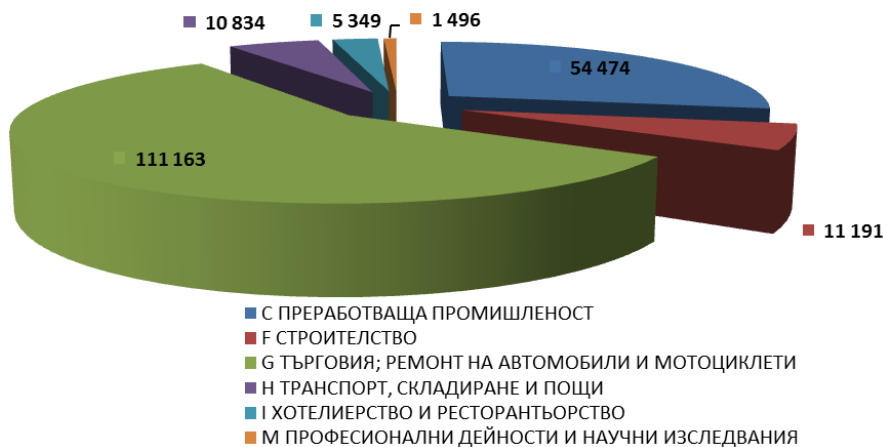
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 22 Произведена продукция от предприятията, развиващи дейност в най-значимите икономически сектори в местната икономика, 2014 г.

На първо място по произведена продукция през 2014 г. е преработващата промишленост с 50 692 хил.лв. На следващо място е добивната промишленост – 26 % от произведената продукция.

Фигура 23 Приходи от дейността на предприятията от най-значимите икономически сектори в местната икономика, 2014 г.

Най-съществена част от общите приходи от дейността заемат предприятията в сектор търговия – 47,6 % от приходите на всички предприятия, на следващо място са предприятията от преработващата промишленост с 23,3 % приходи от дейността или 54 474 хил.лв. приходи от дейността.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

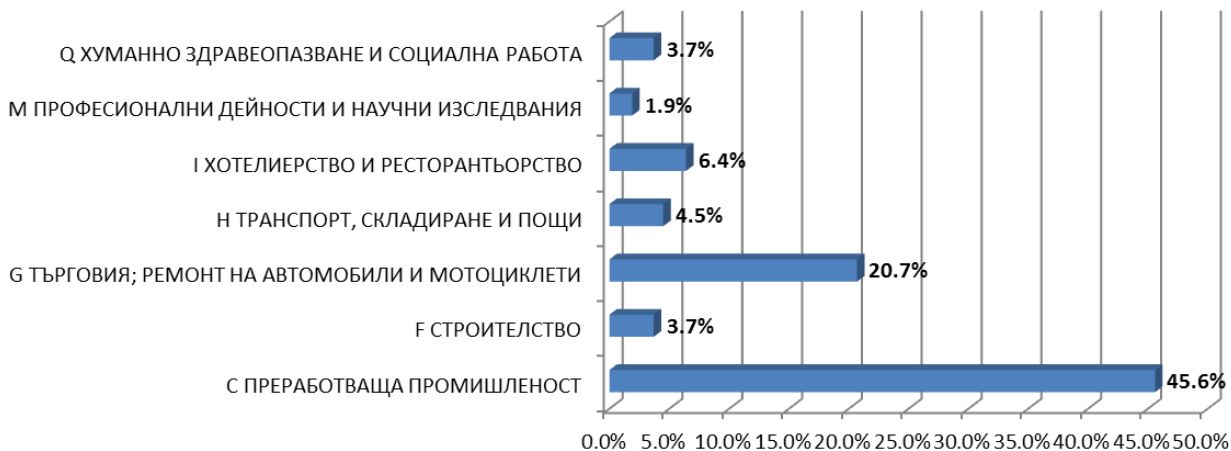

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 24 Дял на заетите лица от общия брой заети в основните за местната икономика сектори, 2014 г.

По показателя брой заети лица, основно място заема сектор **С Преработваща промишленост**. През 2014 г. секторът осигурява заетост на 2 039 лица. На следващо място са заетите в сектор търговия, общо 926 лица през 2014 г. и заетите в областта на хотелиерството и ресторантьорството с 288 заети.

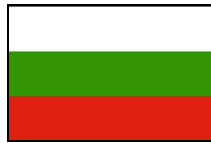
Промисленост

Промислеността на територията на МИГ Кирково – Златоград е съсредоточена основно в община Златоград. Най-големите промишлени предприятия, които са гръбнак на икономиката на община Златоград са „ГОРУБСО-Златоград“ АД и „Белотекс-95“ АД. „ГОРУБСО-Златоград“ АД е представител в отрасъл минно-добивна промишленост. Второто голямо предприятие, попадащо в групата на големи работодатели е „Белотекс-95“ АД, което е с предмет на дейност в текстилната и шивашката промишленост.

Основен представител на тежката промишленост в община Кирково е ООД „КИРКОВО“-отрасъл промишленост, подотрасъл машиностроене. Предмета на дейността на предприятието е производство на хидравлични цилиндри, хидравлични филтри с високо налягане, спирачни цилиндри, спирачни сероусилватели, помпи, пневматични стойки за минната промишленост, къртачи. Осъществява търговска дейност в страната и чужбина, сред които основни страни са Германия, Дания, Франция, Швейцария, Гърция, Русия. Разполага с добро универсално оборудване и има добра квалификация на персонала, наброяващ 80 души.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

В община Кирково е развита леката промишленост, която е специализирана в производството на шивашки изделия. Предприятията са средни и са съсредоточени в с. Кирково. Материално-техническата база е задоволителна. Текстилната промишленост е представена от пет фирмите, от които само една е регистрирана в община Кирково – фирма ЕТ „Лина-07“ с основна дейност производство на готови облекла. Продукцията на фирмата се изнася за Италия и Германия. Фирмите „Хастекс“ООД и „Алтекс“ООД град Кърджали произвеждат готови облекла, като осигуряват 500 работни места. Фирмата ЕТ „Викинг“ град Пловдив произвежда работни облекла за вътрешния и външен пазар, като персонала наброява 250 души. С производство на спортни и специализирани облекла се занимава фирма „ЕС-БИ-ЕН-Виолета Беширова“ ЕООД град Златоград, като персонала наброява 150 души.

Многоотрасловата структура на икономиката в община Златоград включва широка гама от производства. Някои от тях са с дългогодишна традиция, други са наследници на занаятчийското производство, а трети са възникнали поради наличието на местни суровини. В индустриалния сектор попадат всички големи предприятия в общината.

В отрасъл добивна промишленост е най-големия работодател в общината – „ГОРУБСО-Златоград“ АД и едно от двете големи предприятия в общината. Второто предприятие, попадащо в групата на големите предприятия е „БЕЛОТЕКС-95“ АД, осъществяващо дейност в отрасъл „Производство на текстил и облекло“.

Значимостта на промишлеността на цялостният облик на икономиката на територията на МИГ Кирково – Златоград и заявеният интерес към ОПИК 2014 – 2020 (основно към инвестиции за подобряване на производствения капацитет и експортния потенциал – Приоритетна ос 2 „Капацитет за растеж“, ИП 2) по време на изследването на заинтересованите страни от подготовката и прилагането на Стратегията за ВОМР изискват по-задълбочено изследване на допустимите за подпомагане сектори. В тази връзка са използвани наличните в НСИ данни за приоритетните за финансиране сектори по ОПИК, съгласно тяхната технологична интензивност.

В следващите таблици са представени данните за броя предприятия на територията на МИГ Кирково – Златоград в част от допустимите сектори по ОПИК, Приоритетна ос 2, ИП 2 (за които са налични данни в НСИ) и произведената от тях продукция за периода 2012 – 2014 г.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 22 Брой на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности общо за общини Кирково и Златоград

Икономически дейности (А38)	2012	2013	2014
	Предприятия	Предприятия	Предприятия
	Брой	Брой	Брой
Общо за двете общини			
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	18	20	20
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ И ОБЛЕКЛО; ОБРАБОТКА НА КОЖИ; ПРОИЗВОДСТВО НА ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ	30	28	29
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	20	20	16
СЕ ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
СG ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	13	14	14
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОННИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	-	-	-
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	-	-	-
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	3	3	3
СМ ПРОИЗВОДСТВО НА МЕБЕЛИ; ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОНТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	18	16	18
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	3	..	..
Е ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	-	-
JA ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ	4	..	3
JВ ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	..	..
JС ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	-	-	2
MВ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ	-	-	-
QA ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	41	40	37
QВ МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ГРИЖИ С НАСТАНЯВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА БЕЗ НАСТАНЯВАНЕ	-	-	-
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	8	8	6

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Източник: НСИ

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Таблица 23 Произведена продукция от отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности общо за общини Кирково и Златоград

Икономически дейности (А38)	2012	2013	2014
	Произведена продукция	Произведена продукция	Произведена продукция
	Хиляди левове	Хиляди левове	Хиляди левове
Общо за двете общини			
СА ПРОИЗВОДСТВО НА ХРАНИТЕЛНИ ПРОДУКТИ, НАПИТКИ И ТЮТЮНЕВИ ИЗДЕЛИЯ	1229	1569	1477
СВ ПРОИЗВОДСТВО НА ТЕКСТИЛ И ОБЛЕКЛО; ОБРАБОТКА НА КОЖИ; ПРОИЗВОДСТВО НА ОБУВКИ И ДРУГИ ИЗДЕЛИЯ ОТ ОБРАБОТЕНИ КОЖИ БЕЗ КОСЪМ	27175	36727	35394
СС ПРОИЗВОДСТВО НА ДЪРВЕН МАТЕРИАЛ, ХАРТИЯ, КАРТОН И ИЗДЕЛИЯ ОТ ТЯХ (БЕЗ МЕБЕЛИ); ПЕЧАТНА ДЕЙНОСТ	6367	7565	6388
СЕ ПРОИЗВОДСТВО НА ХИМИЧНИ ПРОДУКТИ	..	..	..
СГ ПРОИЗВОДСТВО НА ИЗДЕЛИЯ ОТ КАУЧУК, ПЛАСТМАСИ И ДРУГИ НЕМЕТАЛНИ МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ	..	..	..
СН ПРОИЗВОДСТВО НА ОСНОВНИ МЕТАЛИ И МЕТАЛНИ ИЗДЕЛИЯ, БЕЗ МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	715	801	920
СИ ПРОИЗВОДСТВО НА КОМПЮТЪРНА И КОМУНИКАЦИОННА ТЕХНИКА, ЕЛЕКТРОННИ И ОПТИЧНИ ПРОДУКТИ	-	-	-
СЈ ПРОИЗВОДСТВО НА ЕЛЕКТРИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	-	-	-
СК ПРОИЗВОДСТВО НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ , С ОБЩО И СПЕЦИАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	4415	5028	5388
СМ ПРОИЗВОДСТВО НА МЕБЕЛИ; ПРОИЗВОДСТВО, НЕКЛАСИФИЦИРАНО ДРУГАДЕ; РЕМОТ И ИНСТАЛИРАНЕ НА МАШИНИ И ОБОРУДВАНЕ	1210	2330	1109
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	50	..	..
Е ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	-	-
JA ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ, СЪЗДАВАНЕ НА АУДИО-ВИЗУАЛНИ ПРОИЗВЕДЕНИЯ, РАДИО И ТЕЛЕВИЗИОННА ДЕЙНОСТ	424	418	..
JВ ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	..	1019	..
JС ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ И ИНФОРМАЦИОННИ УСЛУГИ	-	-	356
MВ НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И РАЗВОЙНА ДЕЙНОСТ	-	-	-

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Икономически дейности (А38)

	2012	2013	2014
	Произведена продукция	Произведена продукция	Произведена продукция
	Хиляди левове	Хиляди левове	Хиляди левове
Общо за двете общини			
QA ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	2768	2871	2976
QB МЕДИКО-СОЦИАЛНИ ГРИЖИ С НАСТАНЯВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА БЕЗ НАСТАНЯВАНЕ	-	-	-
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	156	203	200

Източник: НСИ

".." Конфиденциални данни

"-" Няма случай

Заявеният интерес от страна на представителите на стопанският сектор извън сектор земеделие на територията на МИГ Кирково – Златоград включва различни дейности за подобряване конкурентоспособността на предприятията. От представените данни може да се направи извода, че на територията на МИГ Кирково – Златоград има капацитет за реализиране на проекти в приоритетните за финансиране сектори по ИП 2, ПО 2 на ОПИК 2014 – 2020 г.

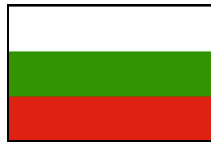
В следващите графики са представени данните за брой предприятия и произведена продукция от стопанските субекти развиващи дейност в някои от допустимите по ОПИК ПО 2, ИП 2 икономическите дейности.

Фигура 25 Брой предприятия на територията на МИГ Кирково – Златоград, в приоритетните допустими сектори по ОПИК ПО2, ИП2, по данни на НСИ за 2014 г.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

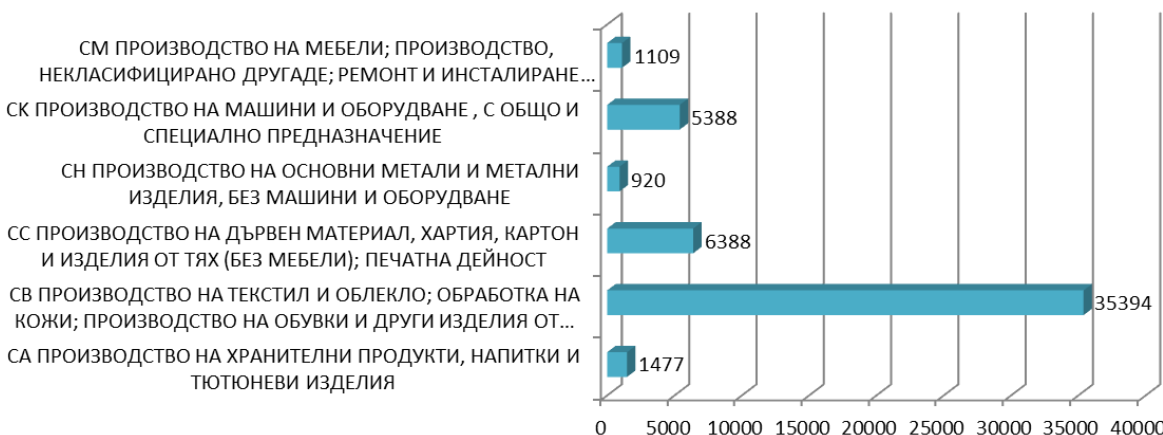

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Фигура 26 Произведена продукция от предприятията на територията на МИГ Кирково – Златоград, в приоритетните допустими сектори по ОПИК, ПО2, ИП2, по данни на НСИ за 2014 г.

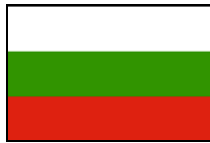

Съгласно горните данни, най-голям брой предприятия – общо 29 и с най-голям дял от произведената продукция за територията на МИГ Кирково Златоград (само от изследваните по-горе сектори) попадат секторите С13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“, С14 „Производство на облекло“, С15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“, които съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия 2014 – 2020 са определени като **нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства**. Произведената продукция от тези предприятия през 2014 г. е 35 394 хил.лв. Нейната стойност е нараснала с 8 219 хил.лв. в сравнение с 2012 г., което се дължи на повишаване на производствения капацитет на предприятията през годините и е признак за устойчивост в сектора.

В същата група - **нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства** попадат още 20 предприятия, развиващи своята дейност в секторите С10 „Производство на хранителни продукти“; С11 „Производство на напитки“, а произведената продукция от тези предприятия през 2014 г. е 1 477 хил.лв. Други 16 предприятията от секторите С16 „Производство на дървен материал и изделия от дървен материал и корк, без мебели; производство на изделия от слама и материали за плетене“; С17 „Производство на хартия, картон и изделия от хартия и картон“; С18 „Печатна дейност и възпроизвеждане на записани носители“, имат произведена продукция през 2014 г. 6 388 хил.лв. В секторите С31 „Производство на мебели“; С32 „Производство, некласифицирано другаде“; С33 „Ремонт и инсталиране на машини и оборудване“ работят

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

18 предприятия с общо произведена продукция през 2018 г. в размер на 1 109 хил.лв. С най-ниска стойност по произведена продукция от нискотехнологичните производства са 14-те предприятия от територията на МИГ Кирково – Златоград, работещи в секторите С24 „Производство на основни метали“; С25 „Производство на метални изделия, без машини и оборудване“ – 920 хил.лв.

Съгласно технологична интензивност, в групата на **високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства** попадат 3 предприятия от сектор С28 „Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение“, които са произвели през 2014 г. продукция на обща стойност 5 388 хил.лв. Тази стойност нараства през всяка от трите изследвани години, което е положителна тенденция за продължаващото и устойчиво развитие на предприятията.

Секторите от **интензивните на знание услуги** (съгласно Националната стратегия за насърчаване на малките и средните предприятия 2014-2020) също са представени на територията на МИГ Кирково – Златоград. В сектор J62 „Дейности в областта на информационните технологии“ има две предприятия, които през 2014 г. имат общо 356 хил.лв. произведена продукция.

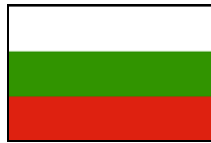
От данните може да се заключи най-висок потенциал имат предприятията от групата високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства (3 предприятия), следвани от нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства (основно в секторите С13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“; С14 „Производство на облекло“; С15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“) – 29 предприятия. Средната стойност за предприятие на показателя произведена продукция за 2014 г. от общо произведената продукция от 3-те предприятия (от първата група) е 1 796 хил.лв., което показва най-значителен потенциал за развитие. За 29-те предприятия от групата на нискотехнологични и средно нискотехнологични промишлени производства, средната стойност на произведената продукция е от едно предприятия е 1 220 хил.лв.

Инвестиционна активност

В периода 2012 – 2014 г. нарастват инвестициите в ДМА за всяка от двете общини на територията на МИГ Кирково – Златоград. Единственият спад в реализираните разходи за ДМА за периода е през 2013 г. за територията на община Златоград. Най-голям дял в разходите за придобиване на ДМА има индустрията – 48,8 % от общата стойност на показателя, в т.ч. преработвателната промишленост, която от общия дял на разходите за

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

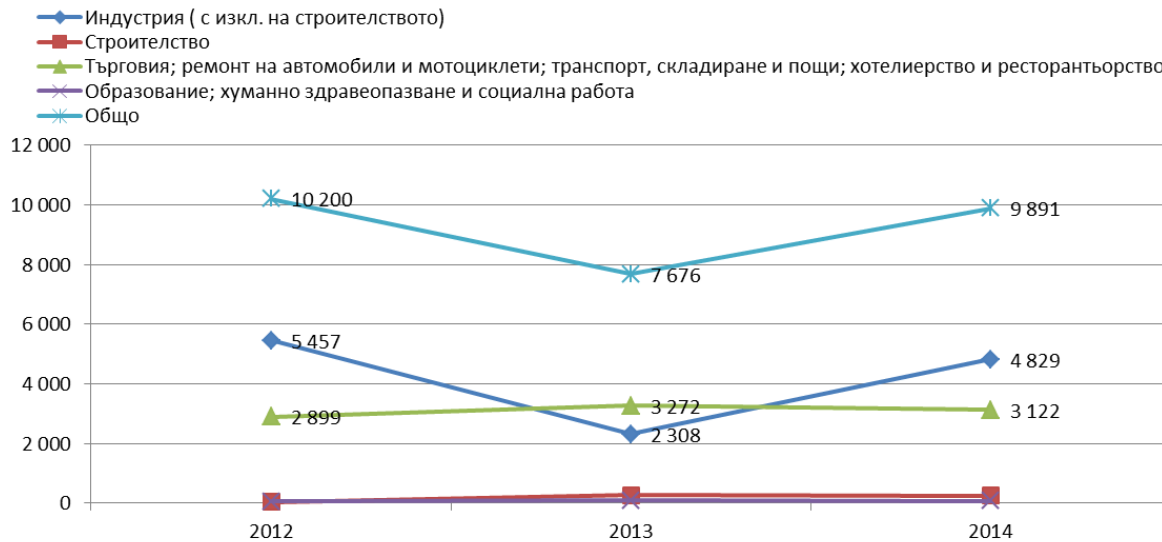

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ДМА заема 42,7 % (4 222 хил.лв.) през 2014 г. В следващата графика е представена динамиката на показателя за периода общо за територията на МИГ.

Фигура 27 Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (хил.лв.)

Туризъм

Територията на МИГ Кирково – Златоград има значителен потенциал за развитие на туризъм, като в община Златоград през последните години този потенциал постепенно се усвоява и туризмът заема все по важно място в структурата на икономиката. В община Кирково туризмът няма значимо присъствие в икономическия облик на общината.

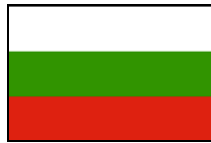
В следващата таблица са представени данните от местата за настаняване на територията на МИГ Кирково – Златоград:

Таблица 24 Данни от местата за настаняване за периода 2013 – 2015 г. на територията на МИГ Кирково Златоград

Година	Общини	Места за настаняване - брой	Легла - брой	Легладенонощия - брой	Реализирани нощувки - брой		Приходи от нощувки - левове	
					Общо	в т.ч. от чужденци	Общо	в т.ч. от чужденци
2013	Кирково	-	-	-	-	-	-	-
	Златоград	17	469	159858	20097	1654	541572	61907
2014	Кирково	-	-	-	-	-	-	-
	Златоград	18	436	153750	19076	1030	513151	29736

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

2015	Кирково	-	-	-	-	-	-	-
	Златоград	18	451	162889	26272	1137	698214	34043

Значението на туристическия сектор в икономиката на община Златоград през изследвания период нараства. Броят на реализираните нощувки в общината нараства значително през 2015 г. в сравнение с 2013 г. – почти с 31 %, което е показател за високия потенциал за развитие на туризма в региона. През 2015 г. реализираните нощувки от чужденци са 4,3 % от всички реализирани нощувки, като този процент е малко по-нисък в сравнение с 2013 г. (8,2 %). Заедно с нарастването на реализираните нощувки, съществено нарастват и приходите от тях – с 28,9 %, като тяхната стойност през 2015 е 698 214 лв., а през 2013 г. тяхната стойност е 541 572 лв.

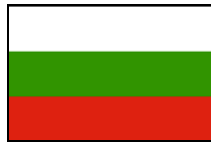
В края на 2015 г. **община Кирково** има изградена туристическа материална база, но не са налични достатъчно туристически обекти, които да привличат туристи от страната и чужбина. Не са поставени туристически информационни табели, а туристическата инфраструктура е на критично ниво или на места изобщо липсва. На територията на общината няма изграден туристически информационен център. За подобряване на възможностите за туристическо предлагане в общината и за насърчаване развитието на туризма, особено в малките населени места е необходимо да се извърши инвентаризация, социализация и консервация на местното културно-историческо наследство, да се изгради туристическа инфраструктура за алтернативни форми на туризъм, мрежа от информационни табла и указателни знаци, туристически информационен център, обезпечен с маркетингови материали.

Съхранената и чиста природа на община Кирково представлява значителен неоползотворен потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм, което ще се благоприятства от развитият туристически сектор в община Златоград.

Съществуващите условия в **община Златоград** (природни, исторически, финансови, материални, трудови, предприемачески и информационни) са важна предпоставка за определянето на туризма като приоритетен сектор в местното икономическо развитие. Ресурсите на общината се характеризират със съчетание на уникални природни забележителности, културно-историческо наследство, привлекателни ландшафти и пейзажи, както и с благоприятен климат, води и географско положение. Допълнителен фактор, имащ огромно положително влияние върху нарастването на туристическия поток към общината е отварянето на ГКПП Златоград-Ксанти. Основание за добри перспективи в този отрасъл са действията на местната общност за оползотворяване възможностите на

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

геотермалното находище, което ще осигури приток на туристи в нов сегмент-балнеотуризм. Развитието на туристическия отрасъл, освен от местните атракции е силно повлияно от наличните условия за настаняване и хранене и развлечения на територията на община Златоград.

Селско стопанство

По последни данни на Агрозистиката от преброяването на земеделските стопанства през 2010 г., броят им на територията на МИГ Кирково – Златоград е:

➤ **6951 – Общ брой земеделски стопанства (1503 в общ. Златоград и 5448 в общ. Кирково), от които:**

- 6944 – Малки земеделски стопанства с ИЗП под 100 дка (99,7 %)
- 7 – Големи земеделски стопанства с ИЗП над 100 дка (0,3 %)

Средна площ на стопанствата е 6,9 дка в общ. Златоград и 7,5 % за общ. Кирково.

Селското стопанство е с определяща роля в икономиката на **община Кирково**. Тютюнът е основната култура, която осигурява средства за препитание на голяма част от населението.

Селскостопанските производители проявяват все по-голям интерес към развитието и на алтернативно земеделие, като възможност за осигуряване на по-високи доходи и трудова заетост. Основните проблеми в селското стопанство са остаряла материално-техническа база, ниско ниво на модернизация (механизация и автоматизация) и разпокъсаност на обработваемите площи на дребни парцели, липса на достатъчно пасища за животновъдите и др. Липсва развита материална база за съхранение или преработка произведената на селскостопанската продукция.

По данни на ОСЗ – Кирково, към месец май 2016 г., земеделските земи в община Кирково са 196 645 дка, от които: ниви – 93 999 дка, ливади и пасища – 96 893 дка, трайни насаждения – 5 753 дка, от които лозя - 43 дка. При нивите, най-значителна част от общата площ (55 339 дка) са броя на имотите под 3 дка (брой на имотите – 47 915), като след тях по брой са имотите между 3 и 10 дка – 5 997 имота. При трайните насаждения, най-голяма площ заемат имотите от 10 до 30 дка и от 30 до 60 дка. Площта на имотите от 10 до 30 дка е общо 1 319 дка, с общ брой имоти 78. Имотите от 30 до 60 дка са 26, с обща площ 1 084 дка.

Разпределението по вид собственост е представено в следващата таблица:

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 25 Разпределение на земеделските земи в община Кирково по вид собственост, май 2016 г.

	Вид собственост	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1	държавна частна	10585	334986,634	58,827
2	частна	53772	86583,280	15,205
3	на религиозни организации	15	32,497	0,006
4	общинска частна	1918	7675,661	1,348
5	на чуждестранни лица	981	1513,993	0,266
6	смесена	422	15546,200	2,730
7	на юридическа лица	539	2876,422	0,505
8	стопанисван от общината	17913	44751,943	7,859
9	държавна публична	735	68506,996	12,031
10	общинска публична	2032	6970,095	1,224
11	без код за собственост	1	0,000	0,000
	всичко	88913	569443,721	100

По данни на Общинска служба Земеделие – Кирково отглежданите култури и произведената продукция през 2015 г. са както следва:

- **тютюн – 12250 дка с 1800 тона производство**
- **пипер – 2300 дка с 4700 т. производство**
- **картофи – 3700 дка с производство 6500 т.**
- **домати – 800 дка с пр. 1000 т.**
- **лук – 700 дка с пр. 900 т. др.**
- **зеленчуци – 600 дка**
- **царевица – 700 дка**
- **фасул - 400 дка**
- **дини – 200 дка**
- **пъпеши – 50 дка**

С най-голям дял в отглежданите култури е тютюнът, а останалите култури не могат да бъдат алтернатива, тъй като в производството им се ангажира много малко работна ръка и имат ниска доходност. Ключов проблем със сериозна социално-икономическа значимост е и бъдещето на тютюнопроизводството.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Регистрирани производители към 2015 г. в сектор растениевъдството са 1129, от които: 900 тютюнопроизводители и 229 зеленчукопроизводители.

Отглежданите животни са: говеда – 11 822 бр., овце - 11560, кози – 1235, птици – 35177, пчелни семейства - 4797.

Производители на животинска продукция към 2015 г. са общо – 3485, от тях регистрирани 482. От регистрираните животновъди 275 са с повече от 5 крави – за производство на месо. От тези ферми 145 са трета категория. С повече от 10 крави са 75 ферми – за производство на мляко. От фермите с млечно направление 4 са първа категория, 1 – втора категория. Дребните животновъди с 1-2 крави са 2467. С овцевъдство се занимават 105 ферми /регистрирани/ и 536 дребни овцевъди и козевъди. От пчеларите 27 са регистрирани и около 1200 са любители.

Новост в животновъдството в община Кирково са регистрираните 3 обекта за производство на калифорнийски червеи, 3 зайцеферми и един обект за производство на риба.

В структурата на земеделските земи в **община Златоград**, най-голям е делът на затревените терени-пасищата и естествените ливади – 76,3%, следват зеленчуците, в т.ч. картофи – 10,62%, а значително малък е делът на трайните насаждения – 0,7%, техническите култури – 4,55%, зърнените култури - 2,12%.

Значителен размер обработваеми земи не се използват. Основни причини са раздробяването на земеползването, трудната достъпност поради стръмните терени, липсата на пътища, както и застаряването на населението. Традиционно и в съответствие с почвените и климатични ресурси производството на картофи е един от структуроопределящите подотрасли.

Полупланинският и планински релеф са предпоставка за силно развитото пасищно животновъдство в миналото и условие за високопланинско животновъдство и в настоящия момент.

Екологично чистите ливадни треви и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството. Съотношението на тревни площи към ниви до голяма степен определят екстензивния характер на земеделието и специализацията в говедовъдство, овцевъдство и козевъдство, базирани на производството на сено от естествените ливади и ползване на значителния размер мери и пасища. Най-масово отглежданите животни са

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

говеда и крави, овце и кози. Броят на животните е драстично намалял в последните години и повечето стопани отглеждат животни предимно за собствени нужди. През 2014 г. общият брой на отглежданите животни за селскостопански нужди е 6 156, като през 2015 техният брой нараства на 6 387, както следва:

Таблица 26 Отглеждани животни в община Златоград, 2014 г.

отглеждани животни за селскостопански нужди	2014	2015
говеда	1400	1500
овце	748	800
кози	681	580
свине	80	80
еднокопитни	327	327
птици	2500	2500
пчелни семейства	420	600
общо	6 156	6 387

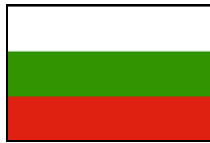
Горско стопанство

По данни на РДГ – Кърждали, горският фонд в община Кирково е – 33 546 ха, от които 32 307 ха (96%) – държавна собственост, 1107 ха частна собственост и 132 ха общинска собственост. Залесените горски площи са близо 86 % (28 770 ха), като подлежащите на залесяване площи са общо 30 ха (28 ха – иглолистни гори, 2 ха – широколистни високостеблени и др.). Защитените природни територии от горския фонд са 1 981 ха. Дървесен запас в куб. м. – 5146180 м³ от които иглолистна дървесина 3546287 м³, широколистна - 842155 м³, издънкова – 735358 м³ и др. - 22380 м³. Средно годишен добив на дървесина – 50307 м³. Дърводобивът в община Кирково има потенциал за развитие, икономическото значение на горите е основно като източник на дървесина и дърва за огрев.

В **община Златоград**, от отраслите в първичния сектор, по-сериозно предпоставки за развитие притежава горското стопанство. Горският фонд на територията на общината се стопанисва от Държавно горско стопанство-Златоград, а стопанската дейност в горския фонд се осъществява от лицензирани частни фирми.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Горското стопанство е стратегически резерв за развитието на дейности като туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастящите билки, горски плодове и гъби. В структурата на поземления фонд в общината най-голям дял заемат горските територии – 14 062,4 ха, който представлява 81% от общата площ на общината. От общата площ на горските територии, залесената площ е 94,4 %, а незалесената е 5,6%. Горите, които са предназначени за стопански дейности са 77% от общата площ на горските територии. Дейностите в тях са свързани преди всичко с добив на дървесина. Незначителен е броя на заетите лица в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“. През 2012 година заетите лица са 35, което е малко над 1 % от общата заетост в общината.

Ф. Екологично състояние

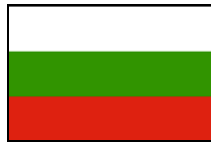
Състояние на атмосферния въздух:

Територията на Местна инициативна група – Кирково-Златоград попада в териториалния обхват на две административни области – Кърджали и Шумен. Съгласно нормативната уредба, РИОСВ-Хасково отговаря за районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух в териториалния обхват на област Кърджали. В община Кирково няма източници на промишлено замърсяване на въздуха. Основните емитери в населените места на територията на общината са: емисиите от транспорта, локални горивни източници, битовото отопление, както и вторично замърсяване на въздуха с прах през летните месеци. Усилията на местните власти са насочени към рехабилитация на пътната мрежа и подобряване организацията на движение. От значение за разпространението и разсейването на замърсителите на атмосферния въздух са особеностите на релефа и надморската височина, наклон и изложение на скатове, които определят разпределението на топлината, светлината, количеството на валежите и влагата, ветровата картина.

В община Златоград няма пунктове за постоянен мониторинг на атмосферните замърсители. Регионалната лаборатория – Смолян към ИАОС извършва периодичен емисионен контрол. Наблюдаваните показатели за качеството на атмосферния въздух са: серен диоксид, азотен диоксид, азотен оксид, озон, въглероден оксид, оловни аерозоли, общ прах и сероводород, амоняк, метанови въглеводороди, неметанови въглеводороди, степен на запрашеност. За град Златоград основни целогодишни източници на емисии са автомобилите, а през зимния сезон и битовите отоплителни инсталации. При

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

измерванията през 2012 година са констатирани по-високи нива (не превишаващи нормите) на фини прахови частици. Коригиращи мерки са измиване и оросяване на улиците и увеличаване на растителността. Под по-засилен контрол за КАВ са промишлените замърсители. Това районите, в които „ГОРУБСО-Златоград“ АД извършва добива и обогатяването на полезни изкопаеми. Периодични са проверките в района около котелно помещение на „Белотекс-95“ АД. Освен за съдържание на химични съединения се проследява наличието и нормите на запрашеност. Прахът е основен атмосферен замърсител на въздуха в общината.

Състояние на водите:

Водните ресурси на община Кирково се формират от повърхностни и подземни води. Всички повърхностни водни тела на територията на общината са категоризирани като водоприемници в „чувствителна зона“. Липсата на индустриални замърсители помага за сравнително благоприятното състояние на водите в общината. Основните източници на замърсяване са: Дифузни източници на замърсяване – нерегламентирано торене на земеделските площи, натрупване на торови маси от животновъдството, нерегламентирани сметища, използване на септични и изгребни ями от голяма част от населението, поради липса на канализация. Други източници на замърсяване са точковите източници - директно заустване на битови отпадъчни води от населените места в приемниците. Промяната на климатичните условия се очаква да породи интензивни промени в хидроложкия цикъл на реките, в резултат на които в глобален мащаб сухите сезони стават още по-сухи, а дъждовните сезони – още по-влажни, а впоследствие рискът от по-големи и по-чести наводнения и суши се увеличава. Това оказва огромно влияние върху наличните водни ресурси, както и върху качеството и количеството на наличните и достъпни водни ресурси. Намаленията в количествата на валежите и увеличението на температурите, се очаква да доведат и до намаляване на оттока на реките в община Кирково. Очакваните промени не само ще повлияят върху количеството на оттока, но също и в неговия режим, който ще се измени в съответствие с промените в режима на валежите. Това налага прилагането на адаптивни мерки за предпазване от наводнения, като например диги или преливни зони, с цел справяне с наводненията, свързани с увеличаването на проливните дъждове и оттоците.

Замърсяването на водоприемниците с битови отпадъчни води в община Златоград се дължи на факта, че не са изградени напълно канализационните системи и липсват ПСОВ. До момента единствената функционираща ПСОВ е в град Златоград. Значително е замърсяването от промишления сектор, преди всичко на рудодобивния отрасъл. Вследствие улавянето и пренасочването на част от рудничните води в хвостохранилището,

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

е намалено внасянето на замърсявания във водите и почвите. Отчита се, че хвостохранилището дава добър пречиствателен ефект. Въпреки това, река Върбица преди Ерма река до пункт на река Върбица след стената на хвостохранилище „Ерма река“ е силно замърсена, вследствие изпускането на руднични води. Преди град Златоград водите се променят до средно замърсени. Аналогично, река Гюдюрска от село Фабрика е със силно замърсени води, с биотичен индекс БИ-1-2 и се променя до средно замърсени преди вливането си в река Върбица. Рудничните води са замърсени и от йони на тежки метали. На територията на общината „ГОРУБСО-Златоград“ АД е единственото предприятие, попадащо в обхвата на предприятията и/или съоръжения с нисък и висок рисков потенциал.

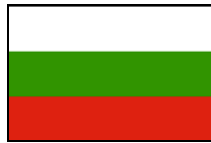
Състояние на почвите:

Потенциални източници на замърсяване на почвите в община Кирково са транспорта, мероприятия за растително защитната дейност, нерегламентираните сметища. На много места в обособената територия са разположени малки животновъдни ферми и нерегламентирано складиране и съхранение на оборски тор и неговото последващо използване, което е предпоставка за дифузно замърсяване на повърхностни и подземни води. Необходимо е животновъдни ферми да изпълняват правилата за добра земеделска практика за опазване на водите и почвите от замърсяване с нитрати от земеделски източници. На територията на община е засилена водната ерозия. Основните рискове за почвите и подземните ресурси в общината от промените в климата ще се изразяват в ерозия на почвата, засоляване и опустиняване и промени в земеделските площи поради намаляване на оптимални условия.

Съществените проблеми за община Златоград са свързани с ерозията на почвите, локалното замърсяване с тежки метали и съществуването на обширни територии с нарушена почвена покривка от дейността на добивните предприятия. Очертава се трайна тенденция почвите да са вкисляват. Основните източници на замърсители в почвите са свързани с добивната и обогатителната дейност на „ГОРУБСО-Златоград“ АД. В районите, в които е концентриран добива в резултат на антропогенните фактори се наблюдава отлагания на олово, цинк, кадмий в малки концентрации. По-сериозни са пораженията около хвостохранилище „Ерма река“. Процеса на изграждане на хвостохранилищата е съпроводен с частично или пълно унищожаване на почвената и растителна покривка на територията на обекта. На практика тези площи не подлежат на възстановяване с изключение на повърхностната част, плажните ивици и откосите на стените на хвостохранилищата, те обаче само в известна степен могат да възстановят своето плодородие. За намаляване на въздействието на минно-добивната и преработвателна

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

дейност върху компонентите на околната среда, в частност компонент почви се изпълняват ремедиационни мероприятия. Относно решаването и отстраняване на проблемите от минали екологични щети, причинени до момента на приватизация, дружеството изпълнява одобрена „Програма за отстраняване на минали екологични щети, причинени до момента на приватизация“, по която се изпълняват предвидените за целта дейности.

Биоразнообразие, защитени територии, обекти и зони:

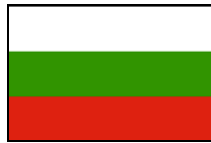
Община Кирково се характеризира със сравнително богато биологично разнообразие, което се потвърждава от високата степен на наситеност от защитени територии и зони. Защитените природни зони в териториалния обхват на обособената територия в границите на землищата на общината и се контролират от РИОСВ-Хасково. Към момента, няма направена точна инвентаризация на видовото многообразие на територията на община Кирково. Към настоящия момент няма разработени планове за управление на защитените територии на в общината, както и туристическа инфраструктура за интерпретация на биологичното разнообразие в района. На територията на общината са обявени 7 защитените зони с обща площ от 2060 ха. Най-голямата защитена местност е Гюмурджински снежник - планински рид в южната част на Източните Родопи, на юг от горното поречие на река Върбица. Това е най – голямата защитена територия в Източните Родопи, обявена за защитена местност през 2003 г. На юг достига до държавната ни граница с Гърция, като обхваща района на вр. Вейката (1 463 м), най-южната точка на България. Съществуват големи участъци , в които има остатъци от така наречената Силва магна булгарикум (Великата българска гора), Запазени са първични яворови, букови и буково-елови гори на възраст над 150 години. Много от екземплярите надхвърлят 300, дори 400 години, а има и единични дървета, които вероятно са много по-стари. На територията са установени 62 дървесни и храстови вида. В Червената книга на България са включени 11 растителни вида. Някои от тях са родопски крем (балкански ендемит, единствено находище за Източните Родопи), казашка хвойна, тис, планински явор, бук и др. Фауната е по-слабо проучена. Установени са скален орел, малък ястреб, осояд, черен кълвач, малък ястреб, мечка и др.

Таблица 27 Защитени зони от мрежата натура 2000, които се намират на територията на бъдещата миг Кирково-Златоград

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона	Площ
----------------------	----------------------	----------------------	------

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Код на защитена зона	Име на защитена зона	Тип на защитена зона	Площ
BG0001032	Родопи - Източни	Защитена зона по директивата за местообитанията	217 352,95 ха
BG0000372	Циганско градище	Защитена зона по директивата за местообитанията	9 555,74 ха

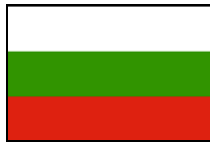
И в двете зони са налице видове и хабитати, които попадат в категорията „Неблагоприятно/ незадоволително състояние на видовете“, което е условие за допустимост по ОПОС чрез ВОМР:

Таблица 28 Видове и хабитати, които попадат в категорията „Неблагоприятно/ незадоволително състояние на видовете“ на територията на МИГ Кирково - Златоград

BG0000372 Циганско градище		
1088	Cerambyx cerdo	F2
1093	Austropotamobius torrentium	F1
1217	Testudo hermanni	F2
1219	Testudo graeca	F2
1306	Rhinolophus blasii	F2
1307	Myotis blythii	F2
1324	Myotis myotis	F2
1352	Canis lupus	F1
1371	Rupicapra rupicapra balcanica	F2
BG0001032 Родопи-Източни		
1084	Osmoderma eremita	F1
1088	Cerambyx cerdo	F2
1089	Morimus funereus	F2
1093	Austropotamobius torrentium	F1
1146	Sabanejewia aurata	F2
1171	Triturus karelinii (Triturus cristatus karelinii)	F2
1217	Testudo hermanni	F2
1219	Testudo graeca	F2
1302	Rhinolophus mehelyi	F2
1308	Barbastella barbastellus	F2
1323	Myotis bechsteinii	F2
1352	Canis lupus	F1
1354	Ursus arctos	F1
4022	Probatiscus subrugosus	F2

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

4053	Paracaloptenus caloptenoides	F2
5194	Elaphe sauromates	F2

Родопи - Източни (BG0001032), попада в територията на община Кирково землищата на 16 населени места от общината - с. Вълчанка, с. Горно Къпиново, с. Долно Къпиново, с. Дрангово, с. Кран, с. Кремен, с. Кукурмяк, с. Лозенградци, с. Малкоч, с. Орлица, с. Пловка, с. Стрижба, с. Тихомир, с. Царино, с. Чакаларово, с. Шумнатица.

„Циганско градище – Мързян“ попада в територията на община Златоград. Защитената територия обхваща част от землището на с. Ерма река. Защитената зона вече е включена в Натура 2000, по Директивата за местообитанията на дивата флора и фауна. Характерното за нея са запазените вековни дъбови и букови гори. Площ от около няколко стотин хектара попадат в землището на с. Ерма река, Община Златоград.

III. Част

АНАЛИЗ НА НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА

Въз основа на социално-икономическото проучване е изведен наличния потенциал на територията на МИГ Кирково - Златоград, сравнителни предимства и степен на оползотворяване, чрез оползотворяването на които се цели устойчиво социално-икономическо развитие. В настоящата част са идентифицирани конкретните нужди на територията и необходимите мерки за адресиране на нуждите, развитие и оптимално оползотворяване на потенциала на територията от гледна точка на инфраструктурна осигуреност, икономически потенциал (в т.ч. земеделие и горско стопанство, промишленост, услуги и туризъм), социална сфера (развитие на човешките ресурси, култура, образование, здравеопазване, спорт, социални дейности и др.). Идентифицираните мерки са насочени към преодоляване на лимитиращите развитието на територията фактори.

В следващата таблица са обобщени нуждите и потенциала на територията и необходимите мерки за оползотворяване потенциала на територията и устойчиво местно развитие:

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

Таблица 29 Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ Курково - Златоград

сектор	Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ
природни, културни ресурси и местоположение на региона	Ключовото географско положение - двете общини са с ключово трансгранично значение, тъй като на територия им са разположени ГКПП Златоград-Ксанти и Маказа – пресечни точки между Република България и Република Гърция. Географското положение е потенциал за по-лесно достигане на бизнеса до чужди пазари и за нарастване на туристическия поток.
	Наличието на Геотермално находище - Ерма река, което е изключителен потенциал за развитието на територията, уникално и перспективно енергийно и балнеоложко находище не само на местно, но и на национално ниво
	Полупланинският и планински релеф са предпоставка за силно развитото пасищно животновъдство в миналото и условие за високопланинско животновъдство и в настоящия момент
	Съхранената и чиста природа, природните забележителности богато биологично разнообразие – редки и изчезващи видове и растения, високата наситеност със защитени територии и зони, могат да бъдат оползотворени за развитие на екологичен туризъм, орнитологичен и други форми на алтернативен туризъм
	Възможности за развитие на водните ресурси (р. Върбица и нейните притоци) за развитие на водни спортове и спортен риболов
	Физикогеографските условия (преобладаващия планински характер на релефа) и структурата на поземлените ресурси, както и регулираната горскостопанска дейност, са значителен потенциал за развитието на горското стопанство
	Значителният горски фонд, позволява развитие на целогодишен туризъм в разнообразни алтернативни форми, в т.ч. лов и риболов, развитие на дърводобива и дървопреработването, рационално и екологосъобразно ползване на диворастващите билки, горски плодове и гъби
	Екологично чистите ливадни треви и лечебни растения са предпоставка за нарастващо развитие на пчеларството
	Добри екологични характеристики (въздух, почви, шум, ниско замърсяване), които позволяват развитие на екологично земеделие и туризъм
	Нужда от оползотворяване на разнообразието от материални и нематериални културно-исторически ресурси за туристически цели, вкл. чрез реставрация, изследвания, оптимизиране на достъпа до тях, популяризиране и експониране

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Курково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

сектор	Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ
икономическо развитие - селско стопанство, промишлен сектор, услуги и туризъм	Добре развита и с диверсифицирана структура икономика на територията на община Златоград и изградена добра производствена база в община Кирково, представляващи висок потенциал за устойчиво икономическо развитие.
	Нужда от диверсификация на икономиката на община Кирково.
	Развита и работеща промишленост с дългогодишни традиции и със завоювани позиции на национално ниво в минно-добивната, текстилната, шивашката промишленост, машиностроенето и металообработката, дърводобивната и дървопреработваща промишленост, мебелната и хранително-вкусова промишленост
	Висок потенциал за повишаване на капацитета и експортния потенциал на предприятията от групата високотехнологични и средно високотехнологични промишлени производства (3 предприятия), както и нискотехнологичните и средно нискотехнологични промишлени производства (основно в секторите С13 „Производство на текстил и изделия от текстил, без облекло“; С14 „Производство на облекло“; С15 „Обработка на кожи; производство на обувки и други изделия от обработени кожи без косъм“) – 29 предприятия.
	Необходимост от подобряване и развитие на производствената база, въвеждане на нови високотехнологични и иновативни производства с висока добавена стойност и експортен потенциал в местната икономика
	Необходимост от по-активно развитие и модернизирание на хранителната промишленост (преработващи предприятия) за земеделската продукция
	Основните проблеми в селското стопанство са остаряла материално-техническа база, ниско ниво на модернизация (механизация и автоматизация) и разпокъсаност на обработваемите площи на дребни парцели, липса на достатъчно пасища за животновъдите и др.
	Липсва развита материална база за съхранение или преработка произведената на селскостопанската продукция
	Необходимост от повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство чрез модернизация на техническата база, въвеждане на нови стандарти и пазарно ориентиране на производствата
	Нужда от подобряване на връзката между бизнеса и работната сила, чрез повишаване на знанията, уменията и професионалната квалификация на кадрите
Необходимост от модернизация на сектора на животновъдството, с внедряване на	

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

сектор	Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ
	нови технологии, автоматизация и пазарно ориентирани
	Съхранената и чиста природа на община Кирково представлява значителен неоползотворен потенциал за развитие на алтернативни форми на туризъм, което ще се благоприятства от развития туристически сектор в община Златоград
	Секторът на услугите има висок потенциал за развитие чрез туризма, търговията и услугите
социална сфера, в т.ч. образование, здравеопазване, човешки ресурси, култура и спорт	Добро покритие със социални услуги, наличие на ясни планове за разкриване на нови и разширяване на съществуващите социални услуги. Добре развита социална сфера от гледна точка на спецификата на услугите създава потенциал за разширяване на капацитета (броя потребители)
	Нужда от подобряване качеството на живот на социално уязвимите и рискови групи на територията на МИГ Кирково – Златоград, чрез осигуряване на интегрирани социални и здравни услуги в домашна среда и в общността. Специален фокус върху възрастното население, чиито брой нараства най-значително в по-малките населени места.
	Оползотворяване на възможностите за партньорство с неправителствения сектор за предоставяне на социални услуги
	Необходимост от засилване сътрудничеството между бизнеса и местните професионални гимназии и образователни центрове
	Добра обезпеченост с образователни заведения и преподаватели (вкл. професионални гимназии), което е предпоставка за развитие на по-високотехнологични и интензивни на знание икономически сектори
	Идентифицирани нужди от оптимизиране на здравното обслужване в някои по-малки и отдалечени населени места
	Идентифицирани са нужди от подобряване на материално-техническата база в образователната сфера в община Кирково - всички училища и детски градини имат нужда от подобряване на енергийната ефективност и др.
	Необходимост от подобряване на материално-техническата база на някои от читалищата
	Богатото материално и нематериално културно и природно наследство притежават висок потенциал за развитие на културно-исторически и природен туризъм, като в същото време имат нужда от съхранение и опазване, включително

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

сектор	Нужди и потенциал за развитие на територията на МИГ
	реализиране на „меки мерки“, свързани със съхранение и популяризиране на местния фолклор, различни мероприятия във връзка с местни културни обичаи и традиции - фестивали, събори, празници, обичаи и т.н.
инфраструктура	Състоянието на общинската пътна мрежа и в двете общини е влошено и този вид инфраструктура има нужда от спешни мерки за рехабилитация. Част от републиканската пътна мрежа също не е в добро състояние и има нужда от ремонт
	Необходимост от доизграждане и модернизация на ВиК системите в почти всички населени места, вкл. изграждане на пречиствателни съоръжения. В почти всички населени места в община Кирково няма изградена канализация, а процентът на водоснабдените населени места е 58.90 %.
	Необходимо е отстраняването на нерегламентираните сметища, около населените места, които не са обхванати от системата на организираното сметоизвозване
	Нужда от подобряване състоянието на уличната осветителна инфраструктура, вкл. Инвестиции за енергийна ефективност
	Необходимост от подобряване на градската среда в населените места, облагородяване, създаване на места за отдих, спорт на открито, детски площадки и други инвестиции в обществената среда, както и подобряване на спортната инфраструктура, вкл. в училищата
Необходимост от провеждане на мерки за енергийна ефективност, енергоспестяване и саниране на остарелия сграден фонд в жилищните и обществените сгради, включително внедряване на възобновяеми и алтернативни енергийни източници	

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

IV. Част

ИДЕНТИФИЦИРАНЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

Заинтересованите страни в процеса на подготовката и прилагането на Стратегията за ВОМР на МИГ Кирково – Златоград следва да са:

със съвпадащи интерес и възможности,

- 1) свързани с реализиране на стратегия за ВОМР,
- 2) включително като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

Съгласно горното, за идентифициране на групите заинтересовани страни са формулирани следните **критерии**:

1. Да са местни за територията на МИГ Кирково – Златоград – имат седалище в територията и обхватът на дейността им е територията на община Кирково или община Златоград, и
2. Да имат общ/съвпадащ косвен или пряк интерес от прилагането на Стратегията за ВОМР, като:
  - а) свързани са с реализирането на целите на Стратегията за ВОМР, като се ползват косвено от прилагането на проектите (чрез подобрената среда, по-качествени услуги, работни места и т.н.). или
  - б) са потенциални преки бенефициенти по Стратегията за ВОМР.

Въз основа на проведените проучвания са идентифицирани 9 групи заинтересовани страни. Те са представени по-долу, като са групирани по основните сектори - публичен, стопански и нестопански.

Публичният сектор, по смисъла на т. 21 на §1 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредба 22, включва общинската администрация, кметове и кметски наместници, общинския съвет, както и публични лица, които получават финансиране от държавния или общинския бюджет.

В контекста на прилагане на стратегията МИГ взаимодейства с редица децентрализирани подразделения на държавната администрация/различни министерства

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

(като Областна администрация, ОД „Земеделие“, ОД „ДФЗ“, РИОСВ и др.), които също са част от публичния сектор по смисъла на Наредба 22. Тези институции в повечето случаи отговарят за по-голяма територия и обхващат по няколко общини. Тяхната роля има административен характер, те нямат специфичен ограничен в територията на МИГ Кирково – Златоград интерес и не са част от местната общност за конкретната територия. Те са важни партньори на МИГ в различни аспекти, но не могат да се разглеждат като заинтересовани страни в процеса на прилагане на Водено от общностите местно развитие.

Стопанският сектор, по смисъла на т. 22 на §1 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредба 22, включва групи лица, регистрирани да извършват дейност по Търговския закон или по Закона за кооперациите; организации, обединяваща и защитаващи техни интереси, както и физически лица, осъществяващи стопанска дейност (ЕТ, Закон за занаятите).

Нестопанският сектор, по смисъла на т. 20 на §1 от Преходните и заключителни разпоредби на Наредба 22, включва групи лица, регистрирани по ЗЮЛНЦ или по Закона за народните читалища, както и физически лица, самоопределящи се като представители на този сектор (напр. представители на неформални групи/клубове, самодейци и др.)

Основните групи заинтересовани страни на територията на МИГ Кирково – Златоград са дефинирани както следва:

Група 1: Бизнес;

Група 2: Публичен сектор;

Група 3: Обществени услуги и неправителствен сектор

Таблица 30 Групи заинтересовани страни на територията на МИГ Кирково - Златоград

	Група
ПУБЛИЧЕН СЕКТОР	
1. Общини, кметства и други публични органи	Група 2: Публични институции
2. Образователни и обучителни организации (училища, детски градини); ЦПО и др. обучителни организации попадат в нестопански сектор	Група 3: Обществени услуги и неправителствен сектор

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

СТОПАНСКИ СЕКТОР

3. Микропредприятия извън сектора на земеделието	Група 1: Бизнес
4. Малки и средни предприятия извън сектора на земеделието	Група 1: Бизнес
5. Земеделски производители и преработватели	Група 1: Бизнес
6. Земеделски производители и преработватели – малки земеделски стопанства	Група 1: Бизнес

НЕСТОПАНСКИ СЕКТОР

7. Културни организации (вкл. читалища)	Група 3: Обществени услуги и неправителствен сектор
8. Местни подразделения на вероизповеданията	Група 3: Обществени услуги и неправителствен сектор
9. НПО от всички сектори	Група 3: Обществени услуги и неправителствен сектор

V. Част

АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ

SWOT анализа на територията на МИГ Кирково - Златоград оценява въздействието на външните фактори на околната среда в която функционира общината и това на нейните вътрешни фактори. Влиянието на средата очертава благоприятните възможности за нейното развитие и потенциалните заплахи, които тя ще изпитва от страна на неблагоприятните фактори. Изведените от анализа силни и слаби страни, идентифицираните възможности и заплахи пред развитието са взети в предвид и служат за отправна точка при разработване на стратегическата рамка на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

СИЛНИ СТРАНИ (вътрешни фактори)

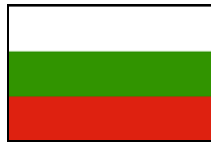
- Ключовото географско положение - двете общини са с ключово трансгранично значение, тъй като на територия им са разположени ГКПП Златоград-Ксанти и Маказа – пресечни точки между Република България и Република Гърция.
- Добра трансгранична свързаност и достъп до международната техническа инфраструктура
- Съхранена екологично чиста природа и околна среда;
- Добри екологични характеристики (въздух, почви, шум, ниско замърсяване), които позволяват развитие на екологично земеделие и туризъм
- Наличие на разнообразни възможности за туризъм спортен, културен, исторически, екологичен и други
- Добре развита социална сфера от гледна точка на спецификата на услугите създава потенциал за разширяване на капацитета (броя потребители)
- Добре развита и с диверсифицирана структура икономика на територията на община Златоград и изградена добра производствена база в община Кирково
- Развита и работеща промишленост с дългогодишни традиции и със завоювани позиции на национално ниво в минно-добивната, текстилната, шивашката промишленост, машиностроенето и металообработката, дърводобивната и дървопреработваща

СЛАБИ СТРАНИ (вътрешни фактори)

- Обезлюдяване на населени места
- Засилена миграция на младите хора към други градове от страната и чужбина;
- Тенденция към продължаващо застаряване на населението;
- Задълбочаване на различията в териториалното разпределение на населението и процесите на обезлюдяване на определени райони и села
- Висок дял на безработни лица с ниско образователно ниво и без професионално образование;
- Намаляване на броя на работни места, поради ниска конкурентоспособност на местната икономика и нужда от подобряване и модернизиране на производствения и капацитет;
- Недостатъчен капацитет на социалните услуги за рисковите групи от населението
- Слабо развита здравна инфраструктура на територията на община Кирково и затруднен достъп до специализирана медицинска помощ;
- Моноструктурно земеделие на територията на община Кирково, основано на тютюнопроизводството и необходимост от диверсификация на икономиката.
- Остаряла материално-техническа база, ниско ниво на модернизация (механизация и автоматизация) на селското стопанство.
- Висок процент на неизползвани земеделски земи.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

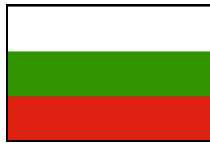

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

<p>промишленост, мебелната и хранително-вкусова промишленост</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Изразена устойчива тенденция към нарастване на основните икономически показатели в дейността на предприятията от сектор „Промисленост“, който е най-значимия отрасъл; ▪ Висок потенциал за създаване на устойчиви туристически атракции, подобряваща се туристическа инфраструктура; ▪ Развити производствени умения в областта на селското стопанство. ▪ Изградена спортна инфраструктура и създадени възможности за спорт. ▪ Наличие на значителни горски площи и горскостопански ресурси. ▪ Много добро състояние на електропреносната и комуникационната мрежа, гарантираща непрекъснато електрозахранване и допълнителна натовареност ▪ Водоснабдяване във всички населени места в община Златоград, почти без сезонни режими. ▪ Изградена ПСОВ в Златоград ▪ Богати залежи на полезни изкопаеми, а добива им гарантира сериозна заетост в община Златоград 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Неразвита туристическа инфраструктура на територията на община Кирково; ▪ Затруднено изграждане и поддържане на обслужващата техническа инфраструктура; ▪ Недостатъчно добро общо състояние на републиканската пътна мрежа. ▪ Общинската пътна мрежа и в двете общини е влошено, нужда от спешни мерки за рехабилитация ▪ Нужда от подобряване на градската среда в населените места, облагородяване, създаване на места за отдих, спорт на открито, детски площадки и други ▪ Ниска степен на изграденост на канализация ▪ Липса на пречиствателни съоръжения за отпадни води на територията на община Кирково. ▪ Наличие на нерегламентирани сметища. ▪ Лоша техническа инфраструктура до част от обектите на КИН ▪ Висока степен на ерозия на почвите около зоните на добив на полезни изкопаеми, незалесени територии и речни корита, основно в община Златоград
<p>ВЪЗМОЖНОСТИ (външни фактори)</p>	<p>ЗАПЛАХИ (външни фактори)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Трансграничното разположение е възможност за бизнеса за по-лесно достигане до външни пазари, както и за нарастване на туристическия поток. ▪ Създаване на трансгранични възможности за туризъм и пътувания. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Труден достъп до свободни средства за стартиране и съфинансиране на проекти. ▪ Обезлюдяване на част от селищата и увеличаване на миграцията. ▪ Несъответствие между потребностите

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

- Подобряване на квалификационната структура чрез обучение и заетост.
- Осигуряване на заетост, чрез включване в програми като чиракуване, повишаване на знанията, уменията и професионалната квалификация на безработните;
- Подобряване на качеството на работната сила, чрез обучения на заетите, основно в сектор промишленост;
- Стимулиране на бизнеса чрез повишаване на неговата конкурентоспособност и експортен потенциал.
- Достъп на територията до европейско финансиране – възможности за развитие на инфраструктура, социални услуги и бизнес в различни икономически сектори, включително създаване на устойчива структура от микропредприятия.
- Подобряване на обществената среда и услуги, като фактор за задържане на населението в региона и предпоставка за социално-икономическото развитие
- Възможност за развитие на икономически дейности, осигуряващи добавена стойност на селскостопанските продукти, основно чрез преработка и развитие на хранително-вкусовата промишленост и др.
- Внедряване на нови технологии, автоматизация и пазарно ориентиране в сектора животновъдството
- Оползотворяване на местните природни ресурси за повишаване качеството на живот на местните жители, за спиране на негативните на бизнеса от квалифициран персонал и образователните планове и програми
- Липса на квалифицирана работна ръка на пазара на труда
- Продължаващ социално-икономически упадък на малките населени места
- Продължаващо намаляване на населението в трудоспособна възраст.
- Зависимост от външно финансиране при изграждане или реконструкция на основните инфраструктурни съоръжения.
- Липса на икономическа ефективност при инвестиции в малките населените места.
- Влошаване на инвестиционната активност, поради неблагоприятна макроикономическа и вътрешно-политическа и геополитическа среда
- Намаляване на регистрираните стопански обекти.
- Намаляване на селскостопанския фонд и обработваемата земя.
- Липса на селскостопански производители с пазарна ориентация.
- Силна зависимост на община Кирково от развитието на тютюнопроизводството в национален мащаб.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

демографски и социални тенденции и повишаване на качеството на условията в социалната сфера

- Развитие и благоустройство на места и провеждане на културни, спортни и др. изяви, които ще съхраняват и развиват културните традиции чрез ПРСР и Стратегията за ВОМР.
- Задържане на населението в селата и ограничаване на обезлюдяването и подобряване на достъпа до заетост, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване чрез местни инициативи и проекти

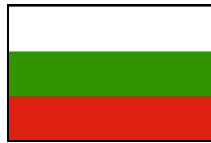
VI. Част

ПОТРЕБНОСТИ НА УЯЗВИМИТЕ И МАЛЦИНСТВЕНИ ГРУПИ, ПРИ НАЛИЧИЕ НА ТАКИВА

На територията на МИГ Кирково - Златоград не са идентифицирани изявени уязвими и малцинствени групи. Въпреки това, групи в риск от гледна точка на социален статус, заетост, лица с увреждания има на територията на всяка от общините. В тази връзка, при разработването на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково – Златоград са изследвани основните рискови групи на територията на двете общини и техните потребности, за удовлетворяването на които може да допринесе стратегията за ВОМР. Настоящата стратегия за ВОМР има за цел да окаже въздействие върху цялата територия и население, като в тази връзка се извърши преглед на общинските секторни политики в областта на социалните услуги, дефинирана въз основа на Доклад за анализ на ситуацията в община Златоград, извършен през месец декември 2015 г., който е част от Оценка, проучване и анализ на социалните услуги и уязвими групи в област Смолян, извършен за целите на предстоящото разработване на Стратегия за социалните услуги в област Смолян 2015 –

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“

Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

2020 г., както и Общински план за развитие на община Кирково 2014 – 2020 г. Анализът на социалните услуги на територията на община Златоград показва, че всички рискови групи са обхванати от социални услуги в домашна среда и общността, а по отношение на идентифицираните дефицити са предвидени мерки за тяхното преодоляване. Стратегията за ВОМР ще допринесе за подобряване средата и качеството на живот на населението на територията на МИГ Кирково - Златоград, в т.ч и на рисковите, съгласно социалната политика групи.

От извършеният социален анализ като социално рискови групи се очертават:

- **Непълнолетно население** – децата в риск като % от населението на територията на МИГ Кирково – Златоград представляват 0,63 %. Най-голям е броят на децата с физически увреждания – общо 47 (28 в община Златоград и 19 в община Кирково. На следващо място в рисковите групи са децата на самотен родител и децата в многодетни семейства, като тези рискови групи са предимно в община Кирково.
- **Пълнолетно население** - в унисон с демографската характеристика, най-многобройна е рисковата група на пенсионерите – към 31.12.2014 г. общо 12 258 лица. На следващо място сред пълнолетното население в риск групата на регистрирани безработни лица - 2852, съставена основно от лица без или с по-ниско от основно образование (1333 лица) и безработни над 55 годишна възраст – 1095 лица. На следващо място са лицата с физически увреждания – 1143 лица, следвани от групата на самотноживеещите стари хора, за които е налична информация само за община Кирково.

❖ **Безработни лица**

Безработицата в община Кирково е със средногодишно равнище за 2015 г. 24,19 %, а в община Златоград 16,73 % през 2015 г. От общия брой безработни лица през 2015 г., най-висок дял заемат лицата на възраст от 30 до 54 г. вкл. – 51,4 % (1 432), следвани от лицата над 55 годишна възраст, които са общо 1 082 или 38,9 % от всички безработни. Делът на безработните младежи до 29 годишна възраст е 9,7 % (271 лица). Препоръчва се всички възрастови групи да бъдат избрани като целеви по мярка за подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места, тъй като на територията на МИГ Кирково – Златоград равнището на безработицата е много над средното за страната през 2015 г. Лицата със средно и по-ниско образование представляват 94,79 % от всички безработни лица, в тази връзка те следва да са изведени като отделна целева група, към която да бъдат насочени дейности за повишаване на знанията и уменията им, както и придобиване на професионална квалификация, тъй като ниското образование или образование,

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

неотговарящо на нуждите на бизнеса (за територията на МИГ основно преработващата промишленост) са причините за продължителната безработица. Реализацията на проекти, насочени към тази целева група ще даде възможност за създаване на подходящи умения на целевите групи, вкл. чрез обучения, което ще им осигури по-голяма конкурентоспособност и успешна интеграция на пазара на труда.

По-голямата част от проектите в обхвата на СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 „Устойчиво и балансирано икономическо развитие чрез повишаване конкурентоспособността на местната икономика, инвестиции в селското стопанство, създаване и развитие на микропредприятия в неземеделски сектори, създаване на достъп до заетост“ на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград следва да са насочени към повишаване на заетостта на населението, чрез създаване на нови работни места.

- ❖ **Лица с увреждания, в т.ч. деца с увреждания, възрастни в невъзможност за самообслужване, в т.ч. самотно живеещи възрастни хора, възрастни и деца в риск по други социални признаци**

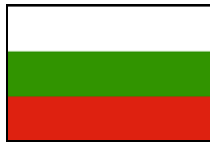
Тази рисков група включват:

- **Хора с увреждания** (в т.ч. с физически, сензорни, множествени увреждания, умствена изостаналост и психични заболявания) – 1 709 лица, в т.ч. деца с увреждания – общо 80 през 2014 г. на територията на МИГ Кирково – Златоград.
- **Хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване, в т.ч. самотно живеещи възрастни хора.** Самотно живеещите възрастни хора в община Кирково са 861 през 2014 г., липсват данни за община Златоград, от което следва, че броят на тази целева група е значително по-голям.
- **Възрастни и деца в риск:**
  - Възрастни в риск – 4 837 през 2014 г., в т.ч. лица, получаващи социални, целеви помощи или са обект на социално подпомагане (2 911), пенсионери с пенсии за инвалидност, ненавършили пенсионна възраст (1 746), пенсионери със социални пенсии (72 лица), самотни родители и многодетни семейства (27), стари хора, чакащи за настаняване в СИ – 2 лица, стари хора, ползващи социални услуги – 79 лица.
  - Деца в риск – 129 през 2014 г.

Основните нужди на лицата с увреждания и възрастните в невъзможност от самообслужване, вкл. самотно живеещите стари хора, са свързани с затрудненията им да се обслужват сами. Тази група лица, деца и възрастни има нужда от полагане на

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

„Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони: Европа инвестира в селските райони“
Програма за развитие на селските райони 2014 - 2020 г.

ежедневни грижи в домашна среда, както и от здравни грижи, в т.ч. рехабилитационни. През настоящата година и в двете общини на територията на МИГ Кирково – Златоград се предоставят социални услуги „личен асистент“, „социален асистент“, „домашен помощник“ (по схемата на ОПРЧР „Нови алтернативи“), които удовлетворяват нуждата от ежедневни грижи в домашна среда на общо 142 лица от тези целеви групи (88 в Златоград и 54 в Кирково). Общият капацитет на социалните заведения на територията на МИГ е 107 ползватели на различни социални услуги в общността. Извън системата на социалните услуги остават голям брой лица в риск от всички гореизброени рискови групи. **Това налага разширяване на капацитета на услугите**, насочени към тях и прави нуждата от включването на конкретна мярка, адресираща нуждите на тези социално уязвими групи от населението. Изпълнението на проекти следва да допринесе за подобряването качеството на живот на хората с увреждания (в т.ч. с физически, сензорни, множествени увреждания, умствена изостаналост и психични заболявания); хората над 65 г. в невъзможност за самообслужване, в т.ч. самотно живеещи възрастни хора, както и останалите деца и възрастни в риск (препоръчителни целеви групи). Резултатът, който следва да се търси при изпълнението на такъв вид проекти е подобряване качеството на живот на социално уязвимите и рискови групи на територията на МИГ Кирково – Златоград, чрез осигуряване на интегрирани социални и здравни услуги в домашна среда и в общността.

В допълнение, всички инфраструктурни проекти в рамките на стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград следва да бъдат реализирани в съответствие със ЗУТ и условията за осигуряване на достъп за лица с увреждания, като по този начин стратегията ще допринесе за подобряване на условията и качеството на живот на децата с увреждания. Всички проекти от стратегията за ВОМР на МИГ Кирково - Златоград, насочени към подобряване на публичната инфраструктура пряко ще повлияят върху подобряване на качеството и средата на живот на лицата с увреждания. Разнообразяването на културния и социален живот в общините чрез мярката, насочена към възстановяване и опазване на културното и природно наследство, в която са включени дейности за създаване на различни културни събития, ще окаже пряко въздействие върху подобряване качеството на живот на хората.

Този документ е създаден в рамките на Договор за безвъзмездна финансова помощ №РД50-154/07.12.2015 г., който се осъществява с финансовата подкрепа на под-мярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“, мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони 2014 – 2020 г., съфинансирана от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони. Цялата отговорност за съдържанието на този документ се носи от Сдружение „Местна Инициативна Група – Кирково - 2010“ и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган.

